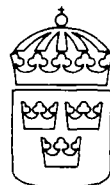

Regeringens proposition

1994/95:68

Europeiska Ekonomiska Intressegrupperingar (EEIG)

Prop.
1994/95:68

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 1 november 1994

Ingvar Carlsson

Laila Freivalds
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Inom Europeiska unionen (EU) gäller en förordning om europeiska ekonomiska intressegrupperingar (EEIG). Om Sverige blir medlem i EU kommer förordningen att gälla som svensk lag utan något särskilt införlivande. Förordningen omfattas också av EES-avtalet.

En europeisk ekonomisk intressegruppering (gruppering) har stora likheter med ett svenskt handelsbolag. En stor skillnad är dock att medlemmarna måste komma från minst två stater inom EES. En gruppering får bara vara av understödande karaktär i förhållande till medlemmarnas ekonomiska verksamhet. Ändamålet med en grupperings verksamhet skall vara att underlätta och utveckla medlemmarnas ekonomiska verksamhet, och inte att skapa vinst för grupperingen som sådan. Medlemmarna ansvarar obegränsat solidariskt för grupperingens skulder. En gruppering leds av en eller flera företagsledare, som också företräder grupperingen mot tredje man. Det är endast medlemmarna som beskattas för resultatet av grupperingens verksamhet. Förordningen innehåller också bestämmelser om bildande av en gruppering, registrering, beslutsfattande, grunder för upplösning, offentliggörande m.m. Om Sverige blir medlem i EU blir det möjligt att bilda grupperingar med säte i Sverige.

I propositionen föreslås en ny lag, lagen om europeiska ekonomiska intressegrupperingar, som innehåller bestämmelser som kompletterar förordningen om grupperingar.

Det föreslås bl.a. att den som är i konkurs eller som har ålagts näringsförbud inte skall få vara medlem i en gruppering med säte i Sverige. Företagsledaren för en sådan gruppering skall vara bosatt inom

EES. Om det inte finns någon företagsledare som är bosatt i Sverige, skall grupperingen bemyndiga en i Sverige bosatt person att på grupperingens vägnar ta emot delgivning. Företagsledaren får inte vara underårig eller i konkurs, ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken eller ha ålagts näringsförbud. Reglerna om likvidation av handelsbolag skall tillämpas även för likvidation av en gruppering som har sitt säte i Sverige. Om en sådan gruppering inte har en till registret anmäld behörig företagsledare, skall grupperingen kunna försättas i likvidation av domstol. Detsamma skall gälla om grupperingen saknar något annat organ som skall finnas enligt avtalet om att bilda grupperingen. Om en medlem går i konkurs eller åläggs näringsförbud, skall denne omedelbart utträda ur grupperingen. Om så inte sker skall en domstol kunna besluta om likvidation. Patent- och registreringsverket (PRV) skall föra ett register över grupperingar (EEIG-registret). PRV skall kunna förelägga företagsledaren vid vite att lämna in vissa handlingar m.m. och döma ut vitet.

I propositionen föreslås att lagen (1992:160) om utländska filialer inte skall omfatta grupperingar. En gruppering med säte i Sverige skall vara bokföringsskyldig här, även om den inte driver näringsverksamhet. Andra grupperingar är redan i dag bokföringsskyldiga för näringsverksamhet i Sverige och skall enligt förslaget hålla bokföringen skild från grupperingens övriga bokföring. De regler om årsredovisning, redovisning i koncerner och revision som gäller för handelsbolag skall gälla även för grupperingar. En grupperings firma skall inte få vara förväxlingsbar med en annan i EEIG-registret införd firma. Reglerna om skadeståndsskyldighet för bolagsmän i ett handelsbolag mot bolaget föreslås gälla även för medlemmar och företagsledare i en gruppering.

Slutligen föreslås en ändring av bosättningskravet för likvidatorer enligt lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag så att minst halva antalet av sådana likvidatorer i ett vanligt handelsbolag som inte är bolagsmän skall vara bosatta inom EES i stället för som nu i Sverige.

Lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 januari 1995.

1	Förslag till riksdagsbeslut	6
2	Lagtext	6
2.1	Förslag till lag om europeiska ekonomiska intressegrupperingar	6
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1986:436) om näringsförbud	10
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.	13
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1226) om ändring i bokföringslagen (1976:125)	14
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag	16
3	Ärendet och dess beredning	17
4	Allmänna utgångspunkter	18
5	Vad är en europeisk ekonomisk intressegruppering (EEIG)?	19
5.1	Allmänt	19
5.2	Ändamålet med en gruppering	20
5.3	En grupperings verksamhet	21
5.4	En grupperings medlemmar	21
5.5	Bildandet av en gruppering	22
5.6	Registrering av en gruppering	23
5.7	Grupperingens säte och tillämplig lag	24
5.8	En grupperings rättskapacitet	24
5.9	Den interna organisationen	25
5.10	Finansiering	26
5.11	Skyddet för tredje man	26
5.12	Förändringar i medlemskretsen	30
5.13	Upphörande av en gruppering	31
5.14	Obestånd och betalningsinställelse	32
5.15	Skattefrågor	33
6	Fråga om införlivande av förordningen om grupperingar med svensk rätt	34
7	Sveriges beslutanderätt i vissa frågor	35
7.1	Allmänt	35
7.2	Är en gruppering en juridisk person eller inte?	36
7.3	Skall antalet medlemmar i en gruppering begränsas?	37
7.4	Skall alla rättssubjekt få vara medlemmar i en gruppering?	37

7.5	Vem skall kunna vara företagsledare?	41
7.6	Byte av säte	43
7.7	Likvidation	44
7.8	Regler om obestånd och betalningsinställelse m.m.	48
7.9	Skall en gruppering kunna upplösas av hänsyn till allmänna intressen?	50
7.10	Förbud att utöva verksamhet som åsidosätter allmänna intressen?	53
7.11	Register över grupperingar m.m.	54
7.12	Påföljder vid brister i offentliggörande m.m.	58
7.13	Förhållandet mellan grupperingar och lagen om ut- ländska filialer	60
7.14	Frågor om bokföringsskyldighet, årsredovisning, revision m.m.	63
7.15	Firma	67
7.16	Skadestånd	69
8	Bosättningskrav för likvidatorer i handelsbolag	70
9	Ikraftträdande m.m.	71
10	Kostnadseffekter	71
11	Författningskommentarer	72
11.1	Förslaget till lag om europeiska ekonomiska intressegrupperingar	72
11.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1986:436) om näringsförbud	84
11.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer	85
11.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1226) om ändring i bokföringslagen (1976:125)	86
11.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag	87
Bilaga 1	Rådets förordning (EEG) nr 2137/85 av den 25 juli 1985 om europeiska ekonomiska intresse- grupperingar	88
Bilaga 2	Promemorians sammanfattning av förslaget	97
Bilaga 3	Promemorians lagförslag	99
Bilaga 4	Förteckning över remissinstanserna	109
Bilaga 5	Lagrådsremissens lagförslag	110
Bilaga 6	Lagrådets yttrande	122

Bilaga 7	Förteckning över artiklar i EEG-förordningen som föranlett särskilda lagstiftningsåtgärder och/eller kommentarer i propositionen	126	Prop. 1994/95:68
Bilaga 8	Förteckning över namn och förkortningar på grupperingar på de olika språken inom EES	128	
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 1 november 1994		129	
Rättsdatablad		130	

Regeringen föreslår att riksdagen

antar regeringens förslag till

1. lag om europeiska ekonomiska intressegrupperingar,
2. lag om ändring i lagen (1986:436) om näringsförbud,
3. lag om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer,
4. lag om ändring i lagen (1994:1226) om ändring i bokföringslagen (1976:125),
5. lag om ändring i lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om europeiska ekonomiska intressegrupperingar

Härigenom föreskrivs följande.

1 § I denna lag finns bestämmelser som kompletterar rådets förordning (EEG) nr 2137/85 av den 25 juli 1985 om europeiska ekonomiska intressegrupperingar (EEIG).

Medlemskap

2 § Den som är i konkurs får inte vara medlem i en intressegruppering som har sitt säte i Sverige. Att detsamma gäller den som är underkastad näringsförbud följer av 6 § lagen (1986:436) om näringsförbud.

3 § Den som är medlem i en intressegruppering med säte i Sverige och som försätts i konkurs eller som åläggs näringsförbud skall omedelbart utträda ur intressegrupperingen.

Företagsledare

4 § Den som är företagsledare för en intressegruppering med säte i Sverige skall vara bosatt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om inte regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer i varje särskilt fall tillåter annat. Den som är underårig eller i konkurs eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken får inte vara företagsledare. Att detsamma gäller den som är underkastad näringsförbud följer av 6 § lagen (1986:436) om näringsförbud.

Om grupperingen inte har någon här i landet bosatt företagsledare, skall grupperingen bemyndiga en i Sverige bosatt person att på grupperingens vägnar ta emot delgivning. Ett sådant bemyndigande får inte lämnas till någon som är underårig eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

Bokföring, årsredovisning och revision

5 § En intressegruppering är bokföringsskyldig enligt vad som föreskrivs i 1 § bokföringslagen (1976:125). En bokföringsskyldig intressegruppering som inte har sitt säte i Sverige skall för näringsverksamhet som bedrivs här ha en egen bokföring som är skild från grupperingens bokföring i övrigt.

Av lagen (1980:1103) om årsredovisning m.m. i vissa företag följer att en intressegruppering kan vara skyldig att upprätta årsredovisning m.m.

Likvidation

6 § Bestämmelserna om likvidation av handelsbolag i 2 kap. 31 – 45 §§ lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag skall, såvitt gäller 2 kap. 35 § andra stycket med beaktande av bestämmelsen i 14 § om verkan av offentliggörande, tillämpas i fråga om en intressegruppering som har sitt säte i Sverige. En medlem i en intressegruppering skall därvid anses som bolagsman.

7 § Om bestämmelsen i 3 § inte följs skall tingsrätten, efter ansökan av den registreringsmyndighet som anges i 11 §, besluta att intressegrupperingen skall träda i likvidation. Detsamma gäller om en intressegruppering inte till det EEIG-register som avses i 11 § har anmält en behörig företagsledare eller något annat organ som skall finnas enligt avtalet om att bilda intressegrupperingen.

Innan registreringsmyndigheten ansöker om likvidation skall den ge intressegrupperingen tillfälle att inom en bestämd tid vidta åtgärder för att undvika likvidation. Tiden får förlängas om det finns särskilda skäl för det.

Firma

8 § En intressegrupperings firma skall innehålla orden "europeisk ekonomisk intressegruppering" eller förkortningen "EEIG". Firman skall tydligt skilja sig från andra ännu bestående firmor som är införda i det EEIG-register som avses i 11 §. I övrigt finns bestämmelser om registrering i firmalagen (1974:156).

En intressegrupperings firma får registreras på två eller flera språk, endast om varje lydelse anges i avtalet om att bilda intressegrupperingen. Prop. 1994/95:68

9 § I firmalagen (1974:156) finns bestämmelser om förbud mot användning av firma och om hävande av firmaregistrering.

Skadestånd

10 § Medlemmar och företagsledare i en intressegruppering med säte i Sverige är skadeståndsskyldiga mot grupperingen enligt vad som föreskrivs om bolagsmäns skadeståndsskyldighet mot bolaget i 2 kap. 14 och 15 §§ lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag.

Register över intressegrupperingar

11 § Registreringsmyndighet för intressegrupperingar är Patent- och registreringsverket.

Registreringsmyndigheten skall föra ett register (EEIG-registret) över

1. sådana intressegrupperingar som har sitt säte i Sverige, och
2. huvud- eller avdelningskontor i Sverige för sådana intressegrupperingar som inte har sitt säte i Sverige.

Registreringsmyndigheten skall utan dröjsmål i Post- och Inrikes Tidningar offentliggöra vad som införs i EEIG-registret.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, registreringsmyndigheten får bestämma hur uppgifter enligt artikel 8 c i EEG-förordningen skall offentliggöras samt meddela föreskrifter om avgifter i registreringsärenden.

Bestämmelser om avförande av firman ur registret sedan en dom om hävande av firmaregistrering har vunnit laga kraft finns i firmalagen (1974:156).

12 § Om en sökande vid anmälan för registrering inte har följt vad som är föreskrivet om ansökan eller om det finns något annat hinder för bifall till ansökan, skall registreringsmyndigheten förelägga sökanden att inom en viss tid yttra sig eller göra rättelse. Om föreläggandet inte följs, skall ansökan avskrivas. En upplysning om denna påföljd skall tas in i föreläggandet.

Finns det även efter det att yttrande har avgetts hinder för bifall till ansökan och har sökanden haft tillfälle att yttra sig över hindret, skall registrering vägras, om det inte finns anledning att ge sökanden ett nytt föreläggande.

13 § Om någon anmälan rörande en intressegruppering som registrerats i Sverige inte har kommit in till registreringsmyndigheten under de tio senaste åren, skall myndigheten på lämpligt sätt undersöka om grupperingen har upphört med sin verksamhet inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Detta skall ske genom brev till den i EEIG-registret

angivna adressen samt genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar eller annan lämplig officiell tidning enligt artikel 39.1 i EEG-förordningen.

Om någon anmälan rörande ett sådant huvud- eller avdelningskontor som registrerats i Sverige inte har kommit in till registreringsmyndigheten under de tio senaste åren, skall myndigheten på lämpligt sätt undersöka om det fortfarande bedrivs någon verksamhet vid kontoret. Detta skall ske genom brev till den i EEIG-registret angivna adressen samt genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar.

Om det två månader efter kungörandet inte har klarlagts att intressegrupperingens eller huvud- eller avdelningskontorets verksamhet fortfarande utövas eller att den skall återupptas, skall registreringsmyndigheten avföra grupperingen eller kontoret ur EEIG-registret.

Verkan av offentliggörande

14 § Beträffande verkan av offentliggörande enligt denna lag tillämpas de bestämmelser om verkan av offentliggörande vilka med stöd av det direktiv som anges i artikel 9.1 i EEG-förordningen har meddelats i 18 kap. 3 § första och andra styckena aktiebolagslagen (1975:1385).

Vite

15 § Registreringsmyndigheten kan vid vite förelägga företagsledaren eller en ledamot av något annat ledningsorgan som skall finnas enligt avtalet om att bilda intressegrupperingen att fullgöra skyldighet att

1. till myndigheten sända in handlingar eller uppgifter som anges i artikel 7 eller 10 i EEG-förordningen, eller
2. på grupperingens brev, beställningssedlar och liknande handlingar lämna de uppgifter som anges i artikel 25 i EEG-förordningen.

Registreringsmyndigheten får döma ut vite.

Överklagande

16 § Registreringsmyndighetens beslut att avskriva en anmälan eller att vägra registrering får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol inom två månader från beslutets dag. Detsamma gäller beslut enligt 13 § tredje stycket och 15 §.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

Härigenom föreskrivs att 4, 6 och 19 §§ lagen (1986:436) om näringsförbud skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Har näringsverksamhet bedrivits av en juridisk person får, under de förutsättningar som anges i 1–3 §§, näringsförbud meddelas, i fråga om kommanditbolag: komplementär, annat handelsbolag: bolagsman, aktiebolag och försäkringsbolag: ledamot och suppleant i styrelsen samt verkställande direktör och vice verkställande direktör, bankaktiebolag, sparbank och ekonomisk förening: ledamot och suppleant i styrelsen, om denne begått brottet i näringsverksamheten eller innehade sin ställning när betalningen av skatt, tull eller avgift underläts eller den juridiska personen försattes i konkurs.

Har näringsverksamhet bedrivits av en juridisk person får, under de förutsättningar som anges i 1–3 §§, näringsförbud meddelas, i fråga om kommanditbolag: komplementär, annat handelsbolag: bolagsman, aktiebolag och försäkringsbolag: ledamot och suppleant i styrelsen samt verkställande direktör och vice verkställande direktör, bankaktiebolag, sparbank och ekonomisk förening: ledamot och suppleant i styrelsen, *europeisk ekonomisk intressegruppering med säte i Sverige: företagsledare*, om denne begått brottet i näringsverksamheten eller innehade sin ställning när betalningen av skatt, tull eller avgift underläts eller den juridiska personen försattes i konkurs.

Första stycket gäller också den som i annan egenskap än där sägs faktiskt har utövat ledningen av en näringsverksamhet eller utåt har framträtt som ansvarig för en enskild näringsverksamhet.

6 §²

Den som är underkastad näringsförbud får inte

1. driva näringsverksamhet,
2. vara bolagsman i ett annat handelsbolag än kommanditbolag eller komplementär i ett kommanditbolag,

2. vara bolagsman i ett annat handelsbolag än kommanditbolag eller komplementär i ett kommanditbolag *eller medlem i en europeisk ekonomisk intressegruppering med säte i Sverige,*

¹Senaste lydelse 1987:628

²Senaste lydelse 1992:165

3. vara stiftare av ett aktiebolag, ett bankaktiebolag, en sparbank eller ett försäkringsbolag,
4. vara ledamot eller suppleant i styrelsen för ett aktiebolag, ett bankaktiebolag, en sparbank, ett försäkringsbolag, ett handelsbolag eller en ekonomisk förening eller en sådan ideell förening eller stiftelse som driver näringsverksamhet,
5. vara verkställande direktör eller vice verkställande direktör i ett aktiebolag eller ett försäkringsbolag,
6. i annan egenskap vara ställföreträdare för en sådan juridisk person som anges vid 4,
7. faktiskt utöva ledningen av en näringsverksamhet eller av en sådan juridisk person som är bokföringspliktig även om den inte driver näring,
8. äga så många aktier i ett aktiebolag, ett bankaktiebolag eller ett försäkringsaktiebolag att hans andel av röstetalet för samtliga aktier i bolaget överstiger femtio procent.

4. vara ledamot eller suppleant i styrelsen för ett aktiebolag, ett bankaktiebolag, en sparbank, ett försäkringsbolag, ett handelsbolag, *en europeisk ekonomisk intressegruppering med säte i Sverige* eller en ekonomisk förening eller en sådan ideell förening eller stiftelse som driver näringsverksamhet,

5. vara verkställande direktör eller vice verkställande direktör i ett aktiebolag eller ett försäkringsbolag *eller företagsledare i en europeisk ekonomisk intressegruppering med säte i Sverige,*

Beträffande verkställande direktör och vice verkställande direktör för en filial enligt lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. och föreståndare för en verksamhet enligt samma lag finns bestämmelser om näringsförbud i den lagen.

Näringsförbud utgör inget hinder mot att sådan verksamhet bedrivs som innebär utövning av rättighet som avses i 2 kap. 1 § regeringsformen eller 1 kap. 1 §, 4 kap. 1 §, 6 kap. 1 § eller 13 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen eller 1 kap. 1 §, 3 kap. 1, 2 eller 8 § eller 10 kap. 1 § yttrandefrihetsgrundlagen.

19 §

Den som är underkastad näringsförbud eller tillfälligt näringsförbud får medges dispens för att driva en näringsverksamhet, in-
neha anställning eller uppdrag, vara delägare i ett handelsbolag eller äga vissa aktier. Rätten får föreskriva vad den som medges dispens har att iaktta då denna utnyttjas.

Den som är underkastad näringsförbud eller tillfälligt näringsförbud får medges dispens för att driva en näringsverksamhet, in-
neha anställning eller uppdrag, vara delägare i ett handelsbolag *eller medlem i en europeisk ekonomisk intressegruppering med säte i Sverige* eller äga vissa aktier. Rätten får föreskriva vad den som medges dispens har att iaktta då denna utnyttjas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:160) om
utländska filialer m.m.

Prop. 1994/95:68

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag gäller formerna för näringsverksamhet som bedrivs i Sverige av utländska företag och utomlands bosatta svenska eller utländska medborgare.

För verksamhet som omfattas av lagen gäller även andra föreskrifter om näringsverksamhet i Sverige.

Lagen gäller inte europeiska ekonomiska intressegrupperingar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

Härigenom föreskrivs att 1 § bokföringslagen (1976:125)¹ samt ikraftträdandebestämmelsen i paragrafens och ikraftträdandebestämmelsens lydelse enligt lagen (1994:1226) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Näringsidkare är bokföringsskyldig enligt denna lag. Detsamma gäller aktiebolag, handelsbolag och ekonomiska föreningar även om bolaget eller föreningen ej utövar näringsverksamhet. Förutsättningarna för att en stiftelse skall vara bokföringsskyldig framgår av stiftelselagen (1994:1220) och lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse.

Näringsidkare är bokföringsskyldig enligt denna lag. Detsamma gäller aktiebolag, handelsbolag, ekonomiska föreningar *samt sådana europeiska ekonomiska intressegrupperingar som har sitt säte i Sverige*, även om bolaget eller föreningen *eller intressegrupperingen inte* utövar näringsverksamhet. Förutsättningarna för att en stiftelse skall vara bokföringsskyldig framgår av stiftelselagen (1994:1220) och lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse.

Den som är skyldig att för inkomst av jordbruksfastighet föra räkenskaper enligt jordbruksbokföringslagen (1979:141) är ej bokföringsskyldig för inkomsten enligt denna lag. Hyr enskild person, dödsbo eller ideell förening ut byggnad eller del av byggnad föreligger bokföringsplikt på grund därav endast om verksamheten är att anse som hotell- eller pensionärörelse eller omfattar mer än två lägenheter som regelmässigt uthyres och ej utgör del av egen bostad.

Staten, kommun, *landstingskommun*, kommunalförbund, församling och kyrklig samfällighet är ej bokföringsskyldiga enligt denna lag. Staten, kommun, *landsting*, kommunalförbund, församling och kyrklig samfällighet är ej bokföringsskyldiga enligt denna lag.

Bestämmelserna i 11 och 13–21 §§ behöver ej tillämpas av enskild näringsidkare i vars verksamhet den årliga bruttoomsättningssumman normalt understiger ett gränobelopp som motsvarar 20 gånger det basbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring som gäller under den sista månaden av räkenskapsåret.

¹ Lagen omtryckt 1993:57.

Denna lag träder i kraft *den 1 januari 1996.* Denna lag träder i kraft *i fråga om de nya bestämmelserna om stiftelser den 1 januari 1996 och i övrigt den 1 januari 1995.*

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 37 § lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

37 §¹

Är det sannolikt att likvidationen oskäligt uppehålls eller annars utförs på ett sådant sätt att en bolagsmans rätt därigenom äventyras, får domstol på ansökan av bolagsmannen förordna att likvidationen skall verkställas av en eller flera likvidatorer som utses av domstolen.

Ansökan skall göras hos rätten i den ort där bolaget har sitt hemvist. Ansökningen skall innehålla uppgift om samtliga bolagsmäns namn och adress. De bolagsmän som inte har deltagit i ansökningen skall delges denna på det sätt som är föreskrivet om stämning i tvistemål. De skall beredas tillfälle att yttra sig över ansökningen.

Bolagsman får utses till likvidator.

Likvidator får inte vara underårig eller i konkurs eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken. Minst halva antalet likvidatorer som inte är bolagsmän skall vara bosatta i Sverige, om inte regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer för ett särskilt fall tillåter något annat.

Likvidator får inte vara underårig eller i konkurs eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken. Minst halva antalet likvidatorer som inte är bolagsmän skall vara bosatta inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om inte regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer för ett särskilt fall tillåter något annat.

Om bolaget inte har någon här i landet bosatt likvidator, skall likvidatorerna bemyndiga en i Sverige bosatt person att på bolagets vägnar ta emot delgivning. Ett sådant bemyndigande får inte lämnas till någon som är underårig eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

Myndighets beslut enligt fjärde stycket andra meningen överklagas hos regeringen genom besvär.

Myndighets beslut enligt fjärde stycket andra meningen överklagas hos regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

¹ Senaste lydelse 1990:1299.

Om Sverige blir medlem i EU kommer de rättsakter som utfärdats av EG att gälla här i landet. En av dessa rättsakter är rådets förordning (EEG) nr 2137/85 av den 25 juli 1985 om europeiska ekonomiska intressegrupperingar (EEIG), *bilaga 1*. En sådan intressegruppering har stora likheter med ett svenskt handelsbolag, dock med den skillnaden att intressegrupperingen måste ha medlemmar från minst två olika stater inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Sverige har också genom EES-avtalet åtagit sig en skyldighet att införliva förordningen med svensk rätt.

I den inom Justitiedepartementet upprättade promemorian Europeiska ekonomiska intressegrupperingar (EEIG), (Ds 1994:88) har föreslagits en lag om intressegrupperingar och vissa ändringar i bolags- och näringsrättslig lagstiftning. Promemorian har remissbehandlats. Under ärendets beredning har överläggningar hållits mellan företrädare för Justitiedepartementet och företrädare för Närings- og Energidepartementet i Norge, Justitieministeriet i Finland och Industri- og Samordningsministeriet i Danmark.

En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 2*. De lagförslag som läggs fram i promemorian finns i *bilaga 3*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. En sammanställning av remissyttrandena har gjorts inom Justitiedepartementet och finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (Dnr Ju94/2449).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 13 oktober 1994 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 5*.

Lagrådets yttrande finns i *bilaga 6*.

Regeringen kommer att behandla Lagrådets synpunkter i anslutning till de olika bestämmelserna. Det kan dock redan här sägas att regeringen har följt Lagrådets förslag. Lagrådet har också uttalat sig om det tidsmässiga sambandet mellan den föreslagna lagstiftningen och de ändringar i skattereglerna som kan behövas. Regeringen återkommer till denna fråga i avsnitt 9.

I förhållande till lagrådsremissen har också gjorts vissa andra ändringar av lagtexten, huvudsakligen av redaktionell natur.

Vidare finns en förteckning över artiklar i förordningen om grupperingar som har föranlett lagstiftning och/eller kommentarer i propositionen, *bilaga 7*, och en förteckning över namn och förkortning av grupperingar på de olika språken inom EES, *bilaga 8*.

Sverige har ansökt om medlemskap i EU. Frågan om medlemskap kommer att avgöras efter en folkomröstning. Enligt anslutningsfördraget skall Sverige bli medlem i EU från och med den 1 januari 1995. Sverige har också tillsammans med övriga medlemsstater i EFTA, utom Schweiz, träffat avtal med EU och dess medlemsstater om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). EES-avtalet trädde i kraft den 1 januari 1994.

Inom EU brukar man skilja mellan den primära och den sekundära rätten. Den primära rätten utgörs av de grundläggande fördragen, varav det viktigaste är Romfördraget. Den sekundära rätten är de rättsakter som har antagits av institutionerna. Sekundärrätten består av fem typer av rättsakter, varav förordningar, direktiv och beslut är av bindande natur medan yttranden och rekommendationer inte är bindande.

Ett medlemskap i EU innebär bl.a. att all sekundärrätt som antagits av EG före Sveriges anslutning till EU blir gällande i Sverige med den verkan som följer av anslutningsfördraget och de grundläggande fördragen (2 § förslaget till lag med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen). I denna proposition behandlas rådets förordning (EEG) nr 2137/85 av den 25 juli 1985 om europeiska ekonomiska intressegrupperingar (EEIG).

Förordningen om grupperingar omfattas även av EES-avtalet. Avtalet innebär nämligen på bolagsrättens område ett åtagande att anpassa den svenska lagstiftningen till såväl den primära som den sekundära rätt som omfattas av avtalet. Den primära EG-rätten har i relevanta delar överförts till EES-avtalets huvudbestämmelser, medan den sekundära EG-rätten på bolagsrättens område har upptagits i en bilaga som fogats till avtalet (bilaga XXII). Den nämnda förordningen om grupperingar finns med i bilagan. Enligt EES-avtalet skall de EG-rättsakter som avtalet hänvisar till eller som ingår i bilagorna till avtalet vara bindande för de avtalsslutande parterna samt utgöra en del av eller införlivas med deras interna rättsordning (artikel 7 i EES-avtalet). En rättsakt som motsvarar en EG-förordning skall som sådan införlivas med de avtalsslutande parternas interna rättsordning medan en rättsakt som motsvarar ett EG-direktiv ger staterna rätt att välja form och metod för genomförandet.

Förordningen om intressegrupperingar kommer alltså att bli en del av den svenska rättsordningen om Sverige blir medlem i EU. Om Sverige inte blir medlem i EU följer det av EES-avtalet att förordningen skall införlivas med den svenska rättsordningen. I sådant fall måste förordningen införlivas med svensk rätt och förslaget kompletteras med bestämmelser om att förordningen skall gälla som svensk lag.

Förordningen innehåller dock inte alla nödvändiga regler för en europeisk ekonomisk intressegruppering. De avtalsslutande staterna (staterna inom EES) måste därför i vissa fall, och har i andra fall rätt att, besluta i vissa frågor som rör grupperingar (se avsnitt 7).

Om Sverige blir medlem i EU innebär det att en gruppering redan från den dag Sverige blir medlem kan bildas med säte i Sverige under förutsättning att grupperingen registreras här. EES-avtalet innebär att en

svensk fysisk eller juridisk person redan i dag kan bli medlem i en gruppering som har bildats och registrerats i ett EU-land eller i ett EFTA-land som redan har införlivat förordningen om grupperingar med sin lagstiftning. Om en gruppering kan bildas och registreras i Sverige, innebär det att svensk rätt blir tillämplig både på avtalet om att bilda grupperingen och på grupperingens interna organisation men även på vilka regler som skall gälla vid likvidation av grupperingen, vilka rättssubjekt som skall få vara medlemmar i en gruppering m.m.

Om Sverige blir medlem i EU från den 1 januari 1995, kommer förordningen att bli en del av den svenska rättsordningen redan från den dagen. Enligt EES-avtalet har Sverige två år på sig från det att avtalet trädde i kraft att införliva förordningen med den svenska lagstiftningen (se EES-avtalets bilaga XXII), dvs. senast den 1 januari 1996.

5 Vad är en europeisk ekonomisk intressegruppering (EEIG)?

5.1 Allmänt

En europeisk ekonomisk intressegruppering (förkortat EEIG och i fortsättningen benämnd gruppering) kan närmast liknas vid ett handelsbolag som verkar över nationsgränserna. En gruppering kännetecknas nämligen av att den inte behöver ha något eget kapital och av att medlemmarna är obegränsat solidariskt ansvariga för grupperingens skulder. Dessa egenskaper har en gruppering gemensamt med ett svenskt handelsbolag. Medlemmarna skall vara minst två fysiska eller juridiska personer som själva i olika medlemsländer bedriver ekonomisk verksamhet. Det är inte associationens utan medlemmarnas ekonomiska verksamhet som skall underlättas och främjas. Detta krav har en gruppering gemensamt med en svensk ekonomisk förening. I litteraturen har grupperingen därför beskrivits som ett "kooperativt handelsbolag" (Carl Hemström, Bolagens rättsliga ställning, s. 28).

Syftet med att införa associationsformen EEIG är att förverkliga den inre marknaden genom att underlätta för fysiska personer, bolag och andra rättsliga enheter att kunna samarbeta effektivt över gränserna (ingressens första stycke). En gruppering är framför allt ett samarbetsorgan eftersom den varken direkt eller indirekt får utöva någon styrning av medlemmarna eller andra företag (artikel 3.2 a och b). En gruppering kan framför allt underlätta samarbete mellan mindre företag från olika medlemsstater. Närmaste förebild är en fransk associationstyp, Groupement d'Intérêt économique (G.I.E.).

Det har varit möjligt att bilda grupperingar inom gemenskapen sedan den 1 juli 1989. Vid utgången av år 1991 hade drygt 200 grupperingar registrerats, i juli 1992 var antalet registrerade grupperingar drygt 300 och i maj 1994 var antalet enligt uppgift ca 600. I Danmark har till och med maj 1994 endast tre grupperingar registrerats med säte där samt en gruppering med huvud- eller avdelningskontor i landet.

I det följande kommer det att lämnas en redogörelse för hur en gruppering är tänkt att fungera enligt förordningen. Förordningen innehåller bestämmelser om "gemenskapen". EES-avtalet (protokoll 1 till huvudavtalet, de s.k. generella anpassningarna) innebär att detta begrepp skall förstås som de avtalsslutande parternas territorier, dvs. det europeiska ekonomiska samarbetsområdet (punkt 8). Förordningen innehåller också bestämmelser om "medlemsstaterna". Detta begrepp skall enligt samma protokoll (punkt 7) förstås som de avtalsslutande parterna, dvs. EG:s medlemsstater och EFTA-staterna Finland, Island, Norge, Sverige, Österrike och, med vissa justeringar, Liechtenstein. Om Sverige blir medlem i EU kommer EES-avtalet att bli en del av gemenskapsrätten och alltså automatiskt bli tillämpligt. För att underlätta framställningen används i fortsättningen de uttryck förordningen använder, dvs. gemenskapen och medlemsstaterna, men med den innebörd som gemenskapsrätten, inklusive EES-avtalet, ger dem.

En gruppering som har verksamhet i Sverige kommer naturligtvis att omfattas av den lagstiftning och de andra regler som omgärdar det svenska näringslivet i stort. Det kan t.ex. nämnas att en gruppering kommer att omfattas av konkurrenslagen (1993:20), som är utformad efter förebild från konkurrensreglerna inom EU och EES (se ingressens femtonde stycke, i vilket anges att medlemsstaternas rättsregler och gemenskapsrätten skall tillämpas t.ex. när det gäller konkurrensrätten). Konkurrenslagen innehåller två principiella förbud. Ett förbud avser avtal mellan företag som har till syfte att hindra, begränsa eller snedvrیدا konkurrensen på den svenska marknaden på ett märkbart sätt eller som ger ett sådant resultat. Med avtal likställs beslut av en sammanlutning av företag och samordnade förfaranden av företag. Det andra förbudet avser missbruk från ett eller flera företags sida av en dominerande ställning på den svenska marknaden. Avtal som är förbjudna är ogiltiga. Om medlemmarna i en gruppering avtalar om en viss verksamhet, kan avtalet alltså vara ogiltigt för att det står i strid med konkurrenslagstiftningen. Kraftfulla sanktioner kan också drabba företagen.

5.2 Ändamålet med en gruppering

En gruppering skall underlätta och utveckla *medlemmarnas* ekonomiska verksamhet. En gruppering har alltså inte som ett bolag till syfte att skapa vinst för egen del. Verksamheten skall knyta an till medlemmarnas ekonomiska verksamhet och får endast vara av understödande karaktär i förhållande till medlemmarnas egen verksamhet (artikel 3.1). Två egenskaper skiljer alltså en gruppering från många andra associationer, nämligen kravet på *samband med medlemmarnas ekonomiska verksamhet* och *förbudet att syfta till egen vinst*. Dessa krav har förtydligats med speciella förbud (artikel 3.2). En gruppering får för det första varken direkt eller indirekt utöva någon styrning eller kontroll över medlemmarnas egen verksamhet eller över något annat företags verksamhet, särskilt inte i personal-, finansierings- eller investeringsfrågor. För det andra får en gruppering inte äga aktier eller andelar i ett med-

lemsföretag. Innehav av aktier eller andelar i andra företag tillåts bara om det är nödvändigt för att syftet med grupperingen skall uppnås och om det sker för medlemmarnas räkning. Det betyder alltså att en gruppering inte kan fungera som ett holdingbolag. För det tredje får en gruppering inte ha fler än 500 anställda. Begränsningen torde ha sin förklaring i att det i Tyskland krävs arbetstagarrepresentanter i många företagstyper om det nämnda talet överskrids och en rädsla för att dessa regler kunde kringgås om inte begränsningen infördes (se Gunnar Mattsson, Europeiska ekonomiska firmagrupper, Institutet för immaterialrätt och marknadsrätt vid Stockholms universitet, s. 22). Några begränsningar beträffande hur många anställda medlemmarna får ha finns däremot inte. För det fjärde får en gruppering inte utnyttjas av ett bolag för att överföra egendom eller låna ut pengar till bolagets ledning eller till någon person som står ledningen nära, allt i den mån medlemsländernas bolagsrätt förbjuder eller begränsar rätten till sådana förfaranden. Slutligen får en gruppering som sådan inte vara medlem i en annan gruppering. Däremot kan den som är medlem i en gruppering också vara medlem i en annan gruppering.

5.3 En grupperings verksamhet

En gruppering kan syssla med all slags verksamhet med ett undantag. Enligt ingressen (femte stycket) får en gruppering inte ersätta medlemmarnas ekonomiska verksamhet i sådan utsträckning att grupperingen, t.ex. i förhållande till tredje man, utövar en självständig yrkesmässig verksamhet. Begreppet ekonomisk verksamhet skall därvid ges en vid tolkning. Förordningen hindrar inte att det på det nationella planet tillämpas rättsregler eller etiska regler som gäller utövningen av en verksamhet eller ett yrke (ingressens sjätte stycket). De s.k. fria yrkena är ofta kringgärdade med stränga etiska regler som kan vara svåra att förena med det starka internationella inslaget i en gruppering eftersom sådana etiska regler ofta skiljer sig från varandra mellan medlemsstaterna. En gruppering som sådan får inte, i vart fall inte i förhållande till tredje man, utöva ett yrke, t.ex. läkaryrket. Däremot kan fysiska personer som är medlemmar utöva ett fritt yrke (artikel 4.1 b). Exempel på verksamhet som kan bedrivas av en gruppering är som inköps- eller försäljningsorganisation eller som anbudsorganisation. En gruppering kan tillverka varor eller tjänster eller bedriva forskning. Ett konkret exempel är att tjänsteföretag, t.ex. advokatbyråer, går ihop i en gruppering för att kunna erbjuda sina klienter full service.

5.4 En grupperings medlemmar

Bolag, andra rättsliga enheter och fysiska personer kan vara medlemmar i en gruppering (artikel 4). Minsta antal medlemmar är två. Något högsta antal har inte föreskrivits men däremot kan medlemsländerna föreskriva att det får vara högst tjugo medlemmar (se nedan avsnitt

7.3). Varje medlemsland kan också förbjuda eller begränsa rätten för vissa kategorier att delta i en gruppering (se nedan avsnitt 7.4).

Ett bolag eller en annan rättslig enhet av offentligrättsligt eller privaträttsligt slag, som har bildats enligt en medlemsstats lagstiftning och som har sitt säte och sitt huvudkontor inom gemenskapen, kan vara medlem i en gruppering. Vad som avses med "annan rättslig enhet" kan tyckas något oklart men syftet torde framför allt vara att inte utesluta forskningsinstitutioner (Gunnar Mattsson, ovan a.a., s. 25). Ordalydelserna tyder på att man kan ha avsett en något vidare innebörd än det svenska begreppet juridisk person. Ett grundläggande krav på en medlem torde dock vara att medlemmen i vart fall har rättshandlingsförmåga att ingå det avtal som bildar grupperingen. Om ett bolag eller en annan rättslig enhet inte behöver ha ett registrerat eller i lag bestämt säte, är det tillräckligt att huvudkontoret finns inom gemenskapen.

Fysiska personer som utövar industri-, handels-, hantverks- eller jordbruksverksamhet eller som har ett fritt yrke eller som bedriver någon annan verksamhet inom gemenskapen kan också vara medlem (artikel 4.1 b). Även av denna artikel framgår det alltså att en medlem måste bedriva en verksamhet.

Om enbart bolag eller andra rättsliga enheter ingår i en gruppering, måste två av dem ha sina huvudkontor i olika medlemsstater och om endast fysiska personer ingår, måste två av dessa ha sin huvudsakliga verksamhet i olika medlemsstater. En kombination av bolag eller andra rättsliga enheter samt fysiska personer är också möjlig men då måste minst två av medlemmarna ha sitt huvudkontor respektive sin huvudsakliga verksamhet i olika medlemsstater. Det finns alltså ett krav på gränsoverskridande som innebär att det inte går att bilda nationella grupperingar.

En medlem i en gruppering kan sägas ha en plikt att vara lojal mot grupperingen. Av artikel 27.2 framgår nämligen att en medlem kan uteslutas bl.a. om han väsentligt åsidosätter sina skyldigheter eller vållar eller hotar att vålla allvarliga störningar i grupperingens verksamhet.

Nya medlemmar måste antas enhälligt av medlemmarna (artikel 26.1). Angående förändringar i medlemskretsen, se avsnitt 5.12.

5.5 Bildandet av en gruppering

En gruppering bildas genom att medlemmarna ingår avtal om att bilda grupperingen och låter registrera grupperingen (artikel 1.1). Det krävs inte att något kapital tillskjuts, vilket naturligtvis inte hindrar att så kan ske. Avtalet om bildandet (i fortsättningen benämnt grupperingsavtalet) skall ges in till registreringsmyndigheten och innehålla vissa uppgifter (artikel 5), t.ex. grupperingens namn, föregånget eller följt av antingen "européisk ekonomisk intressegruppering" eller förkortningen EEIG, om inte dessa ord eller denna förkortning redan ingår i namnet. Orden eller förkortningen skall vara på den stats språk där grupperingens säte skall finnas (se Janet Dine, *EC Company Law, Chancery Law Publishing, London, 1991*, avsnitt 2.38). Grupperingens säte skall anges

liksom föremålet för grupperingens verksamhet och uppgift för varje medlem om namn, firma, rättslig organisationsform, bostadsadress eller adress för sätet och i förekommande fall registreringsnummer och registreringsort. Vidare skall tiden för grupperingens bestånd anges, om inte denna tid är obestämd. I *bilaga 8* finns, som tidigare nämnts, en förteckning över namn och förkortningar på grupperingar på de olika språken inom EES.

Medlemmarna har en avsevärd handlingsfrihet att reglera grupperingens avtalsmässiga förbindelser och den interna organisationen. Detta framgår redan av ingressens fjärde stycke där det framhålls att en grupperings förmåga att anpassa sig till de ekonomiska villkoren bör garanteras genom en avsevärd handlingsfrihet för grupperingens medlemmar att reglera sina avtalsmässiga förbindelser och grupperingens interna organisation. Bolagsformen är med andra ord mycket flexibel med de undantag som framgår nedan om bl.a. röstetalet och de obligatoriska bolagsorgan som skall finnas. Det kan finnas anledning att redan i grupperingsavtalet reglera inte bara sådana frågor som över huvud taget inte behandlas i förordningen utan även sådana frågor som behandlas men där medlemmarna vill ha en annan ordning än den som förordningen innehåller.

5.6 Registrering av en gruppering

Registrering skall ske i den stat där grupperingen enligt avtalet har sitt säte (artikel 6). Sätet måste finnas inom gemenskapen (artikel 12) och vara beläget antingen där grupperingen har sitt huvudkontor eller där grupperingen är verksam och någon av medlemmarna har sitt huvudkontor eller, om en medlem är en fysisk person, har sin huvudsakliga verksamhet. Genom bestämmelserna om var sätet skall vara beläget förhindras att sätet väljs med hjälp av s.k. brevlådeföretag. Varje medlemsstat måste alltså inrätta ett register samt meddela regler om registreringen, offentliggörande och eventuella avgifter för registreringsverksamheten. Staterna måste också bestämma lämpliga påföljder för underlåtenhet att iaktta föreskrifterna om offentliggörande m.m. (se vidare avsnitt 7.11 och 7.12 nedan).

Till registret skall, förutom grupperingsavtalet, ges in uppgifter och handlingar bl.a. om ändringar i grupperingsavtalet inklusive ändringar i medlemskretsen, inrättande eller nedläggning av huvudkontor eller avdelningskontor, vem eller vilka som är företagsledare samt om företagsledarna kan handla var för sig eller endast gemensamt, upplösning eller ogiltigförklaring av grupperingen, vem eller vilka som utsetts till likvidatorer, avslutade likvidationer, förslag till byte av säte och avtalsvillkor som befriar en ny medlem från ansvar för förbindelser som har uppkommit innan han antogs som medlem (artikel 7).

Om det har ingåtts avtal eller andra rättshandlingar i en grupperings namn innan grupperingen har registrerats och grupperingen inte åtar sig att svara för rättshandlingarna, blir de fysiska personer, bolag och andra

En gruppering kan ha sitt säte i en medlemsstat och sitt huvudkontor eller avdelningskontor i en annan medlemsstat. Ett sådant kontor skall registreras i den stat där kontoret är beläget och vissa handlingar ges in till registret i den staten (artikel 10).

5.7 Grupperingens säte och tillämplig lag

Var grupperingen har sitt säte är viktigt eftersom lagstiftningen i den stat där grupperingen har sitt säte, och där den alltså skall registreras, kommer att tillämpas på avtalet och på grupperingens interna organisation. Undantag från denna regel gäller för frågor om fysiska personers rättsliga handlingsförmåga och rättskapacitet samt juridiska personers rättskapacitet. Regeln gäller heller inte om annat föreskrivs i förordningen (artikel 2.1). Om en stat omfattar flera territoriella enheter som var och en har sina egna rättsregler för avtalet och den interna organisationen, skall varje territoriell enhet anses som en stat när det gäller att avgöra vilken lagstiftning som skall tillämpas (artikel 2.2). Vidare avgör den stat där grupperingen är registrerad vissa frågor som lämnats oreglerade i förordningen, se avsnitt 7.

En gruppering kan byta säte inom gemenskapen utan att likvidation eller annat förfarande måste vidtas. Om bytet inte innebär att den för avtalet m.m. tillämpliga rätten (den subsidiärt gällande rätten) ändras, krävs det endast ett beslut av medlemmarna enligt vad som är bestämt i grupperingsavtalet (artikel 13). Om bytet innebär att en annan medlemsstats lagstiftning skall tillämpas, måste ett relativt komplicerat förfarande iakttas (artikel 14). Förslaget till byte av säte måste kungöras för att utomstående skall skyddas och en viss tid måste gå från kungörandet till dess att medlemmarna enhälligt beslutar om att byta säte. Grupperingen skall efter kungörandet tas in i det nya registret och först därefter får grupperingen avföras från det tidigare registret. Sedan den nya registreringen har offentliggjorts kan den åberopas mot tredje man enligt artikel 9.1. För betydelsen av sådan publicering se avsnitt 5.11. Innan grupperingen har avförts från det tidigare registret kan dock tredje man åberopa det tidigare sätet, om grupperingen inte visar att tredje man kände till det nya (artikel 14.3). Även om tredje man inte kan förhindra ett byte, kan varje medlemsstat enligt artikel 14.4 utse en myndighet som kan motsätta sig ett byte (se avsnitt 7.6 nedan).

Normhierarkin för en gruppering ser alltså ut på följande sätt:

- förordningens tvingande bestämmelser,
- vad som med stöd av förordningen är avtalat mellan medlemmarna,
- förordningens icke-tvingande (dispositiva) regler och
- nationell rätt.

5.8 En grupperings rättskapacitet

En gruppering har rättskapacitet, dvs. den har förmåga att ha rättigheter

och förpliktelser. Från dagen för registreringen får grupperingen i eget namn förvärva rättigheter och ikläda sig skyldigheter av alla slag, ingå avtal eller vidta andra rättshandlingar samt föra talan inför domstolar och andra myndigheter (artikel 1.2). Huruvida en gruppering också formellt skall ha status som juridisk person får varje medlemsstat bestämma själv (artikel 1.3, se avsnitt 7.2).

Prop. 1994/95:68

5.9 Den interna organisationen

Medlemmarna i en gruppering utgör ett av grupperingens obligatoriska organ (artikel 16). Medlemmarna kan i egenskap av organ för grupperingen fatta alla beslut som syftar till att förverkliga ändamålet med grupperingen. Medlemmarna utgör grupperingens högsta organ som kan ge direktiv till andra organ och befattningshavare. Det andra obligatoriska organet enligt förordningen är företagsledaren (en eller flera). Grupperingsavtalet kan också innehålla bestämmelser om andra organ. Om sådana andra organ finns, skall grupperingsavtalet ange vilka befogenheter de har.

Medlemmarna

Varje medlem har en röst (artikel 17). I grupperingsavtalet kan dock bestämmas att vissa medlemmar har flera röster. Ingen medlem skall dock ensam kunna få röstmajoritet. Vissa beslut kräver enhällighet. Enhällighet krävs för att ändra föremålet för grupperingens verksamhet, för att ändra det antal röster som varje medlem har tilldelats eller för att ändra förutsättningarna för att fatta beslut. Vidare krävs enhällighet för att förlänga grupperingens varaktighet utöver den tid som angetts i grupperingsavtalet eller för att ändra det belopp som medlemmarna skall bidra med till grupperingens finansiering. Slutligen krävs enhällighet för att ändra någon annan förpliktelse som åligger en medlem eller för att vidta andra ändringar i grupperingsavtalet, allt under förutsättning att inte annat är bestämt i grupperingsavtalet. I alla de fall där förordningen inte kräver enhällighet kan medlemmarna i grupperingsavtalet bestämma hur många medlemmar som skall vara närvarande och den röstmajoritet som krävs för ett giltigt beslut. Om sådana bestämmelser inte finns krävs det enhällighet (artikel 17.3). Det är företagsledaren som skall sammankalla medlemmarna så att de kan fatta beslut (artikel 17.4). Varje medlem har rätt att få upplysningar av företagsledaren om grupperingens verksamhet och att granska dess böcker och affärshandlingar (artikel 18).

Företagsledaren

Det andra organet är företagsledaren eller företagsledarna (artikel 16.1). Till företagsledare kan utses en eller flera fysiska personer (artikel 19).

Den eller dessa utses antingen i grupperingsavtalet eller genom beslut av medlemmarna. Vissa personer kan inte utses till företagsledare. Det kan finnas begränsningar antingen i den lagstiftning som gäller för honom eller i den interna lagstiftningen i den stat där grupperingen har sitt säte eller enligt avgörande av domstol eller annan myndighet som har beslutats eller erkänts inom en medlemsstat. Begränsningarna kan bestå i att inte få tillhöra styrelsen eller direktionen i ett bolag eller i att inte få leda ett företag eller att inte få vara företagsledare i en gruppering. Företagsledarnas befogenheter att binda grupperingen gentemot tredje man behandlas i avsnitt 5.11.

En medlemsstat kan också bestämma att en juridisk person skall kunna vara företagsledare under förutsättning att denne utser en eller flera representanter som skall vara fysiska personer (se vidare avsnitt 7.5).

Förutsättningarna för att utse och entlediga företagsledarna skall bestämmas i grupperingsavtalet eller genom enhälligt beslut av medlemmarna (artikel 19.3). Företagsledarnas befogenheter skall bestämmas på samma sätt.

5.10 Finansiering

En gruppering behöver inte ha något kapital. Någon säkerhet för borgenärerna i form av bundet kapital eller annat finns alltså inte. I stället är, som kommer att nämnas i avsnitt 5.11, varje medlem obegränsat och solidariskt ansvarig för grupperingens skulder. En gruppering kan emellertid, även om det inte är något krav, ha egna tillgångar. Medlemmarna kan skjuta till kapital eller apportegendom, men hur det skall ske är inte reglerat i förordningen. Däremot får en gruppering inte rikta placeringserbjudanden till allmänheten (artikel 23) och på den vägen få in kapital till verksamheten. Vanliga banklån eller lån av fysiska eller juridiska personer som en gruppering har affärsförbindelser med är dock fullt tillåtliga.

Det finns i förordningen endast en bestämmelse som tar sikte på finansieringen av grupperingens verksamhet. Om intäkterna understiger kostnaderna skall varje medlem bidra till täckande av förlusten enligt vad som bestämts i grupperingsavtalet eller, om det inte finns några sådana bestämmelser där, med lika delar (artikel 21.2). Motsvarande bestämmelse finns om det uppstår en vinst. Vinsten skall anses som medlemmarnas vinst och delas mellan dem enligt vad som bestämts i grupperingsavtalet eller, om det inte finns sådana bestämmelser där, i lika delar (artikel 21.1).

5.11 Skyddet för tredje man

Förordningen innehåller flera regler om skydd för tredje man. Det viktigaste skyddet är att alla medlemmar har ett obegränsat och solidariskt ansvar för grupperingens skulder. Vidare finns det regler om att

Den obegränsade solidariska ansvarigheten för grupperingens förbindelser

Varje medlem i grupperingen ansvarar obegränsat och solidariskt för grupperingens skulder och andra förbindelser (artikel 24). Ansvaret omfattar även skatter och sociala avgifter (ingressens tionde stycke). Betalning måste dock först begäras hos grupperingen. Grupperingen skall alltså i första hand krävas på betalning. Först om grupperingen inte betalat inom "skälig tid" får en medlem i grupperingen (eller flera) krävas på betalning (artikel 24.2). Vad som utgör "skälig tid" får avgöras i rättstillämpningen och ytterst av EG- respektive EFTA-domstolen. Reglerna om ansvaret för grupperingens förbindelser kan inte ändras genom grupperingsavtalet eller på annat sätt. Ansvaret gentemot tredje man är alltså tvingande. Däremot går det att obligationsrättsligt, genom separata avtal mellan grupperingen och tredje man, begränsa eller undanta viss medlems eller vissa medlemmars ansvar för viss skuld eller någon annan förbindelse (ingressens tionde stycke).

Det solidariska ansvars rättsföljder bestäms av den nationella lagstiftningen (artikel 24.1). Den nationella rätten bestämmer alltså om och i så fall i vilken omfattning en medlem som har betalat en grupperings skuld har regressrätt mot övriga medlemmar. Det är inte klart utsagt i förordningen vilken nationell lagstiftning som skall gälla. Det kan tänkas vara lagstiftningen i den stat där grupperingen är registrerad eller lagstiftningen i den stat där den medlem som har betalat har hemvist eller säte eller sin huvudsakliga verksamhet eller någon annan nationell lagstiftning. I vissa fall kan alltså svenska regler om regressrätt bli tillämpliga men i vilka fall kan inte med säkerhet sägas. I sista hand är det EFTA- eller EG-domstolen som avgör frågan om vilken nationell lag som skall tillämpas.

En ny medlem ansvarar obegränsat och solidariskt för grupperingens skulder även om dessa har uppkommit före den nya medlemmens inträde (artikel 26.2). Undantag från denna regel kan dock finnas. En medlem kan nämligen genom en bestämmelse i grupperingsavtalet eller i inträdeshandlingen befrias från sitt ansvar för förbindelser som uppkommit före inträdet. En sådan inskränkning i ansvaret gäller mot tredje man enligt artikel 9.1, om den har offentliggjorts i en lämplig officiell tidning inom den medlemsstat där grupperingen har sitt säte (se längre fram i detta avsnitt).

Företagsledarens rätt att företräda grupperingen

Det är endast företagsledaren eller, om de är flera, var och en av dem som företräder grupperingen mot tredje man (artikel 20). En företagsledare binder grupperingen när han handlar på dennas vägnar även om

handlandet faller utanför föremålet för grupperingens verksamhet. Om grupperingen visar att tredje man kände till eller med hänsyn till omständigheterna inte kunde vara obekant med att handlingen föll utanför föremålet för grupperingens verksamhet, är dock grupperingen inte bunden av handlingen. Det räcker dock inte att ändamålet för grupperingens verksamhet har offentliggjorts. Alla inskränkningar i företagsledarens rätt att företräda grupperingen som har gjorts i grupperingsavtalet eller beslutats av medlemmarna saknar verkan mot tredje man även om begränsningen har offentliggjorts.

Det finns dock en möjlighet för grupperingen att inskränka företagsledarens behörighet att företräda grupperingen. I grupperingsavtalet kan det nämligen bestämmas att endast två eller flera företagsledare i förening kan binda grupperingen (artikel 20.2). En uppgift om en sådan bestämmelse skall lämnas in till registret (artikel 7 d) och måste dessutom offentliggöras på nationell nivå (se längre fram i detta avsnitt) för att den skall kunna göras gällande mot tredje man. Dessutom skall en sådan inskränkning tydligt anges på brev, beställningssedlar och liknande handlingar (artikel 25 d).

Publiceringsregler

Reglerna om att vissa uppgifter måste kungöras syftar också till att skydda tredje man. Av artikel 8, som i sin tur hänvisar till artikel 39.1, framgår att vissa uppgifter skall publiceras på nationell nivå, dvs. i en lämplig officiell tidning inom den medlemsstat där grupperingen har sitt säte eller med andra ord där grupperingen skall registreras. Exempel på uppgifter som skall publiceras på nationell nivå är de obligatoriska uppgifter som skall finnas i avtalet om att bilda grupperingen (se vidare artikel 8). Vidare skall enligt artikel 11 uppgift om bildande av en gruppering och avslutande av en grupperings likvidation publiceras i Europeiska gemenskapernas officiella tidning (Official Journal).

Verkan av ett offentliggörande som skall ske enligt förordningen framgår av artikel 9.1. Denna artikel hänvisar till artikel 3.5 och 3.7 i det första bolagsrättsliga direktivet (68/151/EEG), oftast benämnt publicitetsdirektivet. Ett offentliggörande som skett enligt tillämplig nationell lagstiftning (troligen avses lagstiftningen i den stat där grupperingen har sitt säte) med stöd av dessa artiklar i publicitetsdirektivet är tillräckligt för att grupperingen skall kunna åberopa det gentemot tredje man.

Av artikel 3.5 i publicitetsdirektivet framgår att offentliggörande av vissa uppgifter medför såväl negativ som positiv publicitetsverkan. *Negativ publicitetsverkan* innebär att handlingar eller uppgifter inte kan åberopas mot tredje man innan de har kungjorts. Undantag görs för fall då bolaget visar att tredje man kände till handlingen eller uppgiften. Det räcker alltså inte att tredje man borde känt till handlingen eller uppgiften. Den *positiva publicitetsverkan* innebär att bolaget kan åberopa handlingar och uppgifter som offentliggjorts på föreskrivet sätt även om tredje man inte känner till dem. Denna presumtion kan emellertid brytas om tredje man visar att det var omöjligt för honom att känna till hand-

lingen eller uppgiften. Presumtionen kan brytas bara för åtgärder vidtagna före den sextonde dagen efter offentliggörandet. Från och med den sextonde dagen efter offentliggörandet kan presumtionen inte brytas och tredje man kan inte i något fall åberopa att han inte kände till den publicerade handlingen. Artikel 3.5 hänvisar till artikel 3.4 där det framgår att offentliggörande av handlingen eller uppgiften skall ske i en av medlemsstaten utsedd nationell tidning. Artikel 3.7 innebär att tredje man alltid kan åberopa sådana handlingar och uppgifter som ännu inte har registrerats och kungjorts med undantag för sådana som får rättsverkan först genom att de offentliggjorts.

För Sveriges del omfattar publicitetsdirektivet endast aktiebolagen. De regler som utfärdas med stöd av artikel 3.5 i publicitetsdirektivet återfinns i den nya lydelsen av 18 kap. 3 § första och andra styckena aktiebolagslagen (prop. 1993/94:196; bet. 1993/94:LU32, rskr. 1993/94:422) som träder i kraft den 1 januari 1995. Enligt nu gällande svensk rätt likställer man i godtroshänseende att en person inser och att han borde inse en brist i medkontrahentens rätt. Den nya lydelsen av 18 kap. 3 § aktiebolagslagen innebär att det som införts i aktiebolagsregistret och kungjorts skall anses ha kommit till tredje mans kännedom. Presumtionen kan dock brytas för rättshandlingar och andra åtgärder som vidtagits före den sextonde dagen efter kungörandet, om tredje man visar att det var omöjligt för honom att känna till, dvs. äga vetskap om, det som kungjorts. Vidare har det uttryckligen lagfästs att bolaget inte innan kungörande skett kan åberopa det förhållande som blivit eller bort bli infört i aktiebolagsregistret mot annan än den som bolaget visar ha känt till förhållandet. Det krävs alltså att bolaget visar att tredje man hade vetskap om förhållandet för att bolaget skall kunna åberopa förhållandet mot tredje man innan det kungjorts. Bestämmelsen i artikel 3.7 har inte föranlett någon lagändring. Slutligen bör artikel 3.4 i publicitetsdirektivet nämnas. I Sverige har Post- och Inrikes Tidningar utsetts att publicera vad som införs i aktiebolagsregistret. Inte heller denna regel har föranlett någon lagändring.

Innebörden av artikel 9.1 i förordningen är alltså att de ovan redovisade nya reglerna i aktiebolagslagen kommer att kunna få verkan även av en gruppering gentemot tredje man, t.ex. när det gäller tredje mans vetskap om vem som utsetts till företagsledare. De uppgifter som införts i det svenska EEIG-registret (se avsnitt 7.11) och kungjorts kommer att ha samma verkan som uppgifter som har införts i aktiebolagsregistret och kungjorts.

Slutligen finns publiceringsregler i förordningen om grupperingar som anger att vissa uppgifter tydligt skall anges på brev, beställningssedlar och liknande handlingar (artikel 25), t.ex. grupperingens namn, den ort där grupperingen är registrerad, adress till grupperingens säte samt uppgift om att företagsledarna endast får handla i förening. Motsvarande uppgifter skall lämnas av varje registrerat huvudkontor och avdelningskontor.

Beslut om att anta en ny medlem måste fattas enhälligt (artikel 26.1). Reglerna om att en ny medlem ansvarar för grupperingens skulder även om de uppkommit före inträdet och de undantag som finns från denna regel har behandlats i avsnitt 5.11.

En medlem kan också utträda ur grupperingen, om han har rätt till det enligt grupperingsavtalet eller om de övriga medlemmarna samtycker till det (artikel 27.1). Vidare kan en medlem utträda, om det finns "någon viktig grund" för det. Vad som är en viktig grund beskrivs inte i förordningen. Vid oenighet om vad som är en viktig grund får domstol avgöra tvisten.

En medlem kan också uteslutas. Uteslutningsgrunderna kan framgå av grupperingsavtalet. Även om det inte framgår av grupperingsavtalet kan en medlem uteslutas, om han väsentligt åsidosätter sina skyldigheter eller vållar eller hotar att vålla allvarliga störningar i grupperingens verksamhet (artikel 27.2). Det krävs dock att en domstol beslutar om en sådan uteslutning efter gemensam ansökan av en majoritet av de övriga medlemmarna, om inte något annat har bestämts i grupperingsavtalet.

Medlemskapet i en gruppering upphör, om medlemmen inte längre uppfyller kraven i artikel 4.1 (artikel 28.1). Det viktigaste kravet som framgår av artikel 4.1 är att bolag och andra rättsliga enheter måste ha både säte och huvudkontor inom gemenskapen och att fysiska personer måste bedriva verksamhet inom gemenskapen. Om medlemmen upphör med sådan verksamhet, uppfyller han alltså inte längre kravet i artikel 4.1. Vid vilken tidpunkt medlemskapet skall upphöra kan bestämmas av varje medlemsstats nationella rätt om upplösning, likvidation, obestånd och betalningsinställelse. Vidare upphör medlemskapet, om medlemmen avlider (artikel 28.1). En ny medlem kan inträda i den avlidnes ställe på de villkor som är fastställda i grupperingsavtalet eller om alla övriga medlemmar samtycker (artikel 28.2).

Slutligen kan en medlem överlåta sin andel i grupperingen (eller en del av andelen) antingen till någon annan medlem eller till en utomstående. Det krävs dock att övriga medlemmar godkänner överlåtelsen (artikel 22.1). En medlem kan också använda sin andel som säkerhet under förutsättning att de övriga medlemmarna enhälligt godkänner det, om inte något annat är bestämt i grupperingsavtalet (artikel 22.2). Innehavaren av en sådan säkerhet blir dock inte medlem på grund av säkerheten och får t.ex. inte rösträtt.

När någon upphör att vara medlem, och medlemmen inte har överlåtit sitt medlemskap, skall värdet av den avgående medlemmens rättigheter och skyldigheter bestämmas med hänsyn till grupperingens förmögenhetsförhållanden vid den tidpunkt när medlemskapet upphörde (artikel 33). Värdet kan inte bestämmas i förväg. Vidare finns det speciella preskriptionsregler för en avgående medlems ansvar för förbindelser. Preskriptionstiden är, även om nationell rätt innehåller längre preskriptionstid, fem år från det att medlemmens avgång har offentliggjorts på nationell nivå för åtgärder mot den avgående medlemmen med anled-

ning av förbindelser som har uppkommit genom grupperingens verksamhet före avgången (artikel 37.1).

Grupperingen består även om ett medlemskap har upphört. I grupperingsavtalet kan det dock bestämmas att grupperingen skall upphöra i sådant fall (artikel 30). Om någon upphört att vara medlem, skall företagsledarna underrätta de övriga medlemmarna samt registret och offentliggöra uppgiften på nationell nivå (artikel 29).

5.13 Upphörande av en gruppering

En gruppering kan upphöra av flera olika skäl. Men det kan också vara så att själva bildandet av grupperingen aldrig varit giltigt. I artikel 2 slås fast att den nationella lagstiftningen i den stat där grupperingen enligt grupperingsavtalet har sitt säte är tillämplig på grupperingsavtalet. Det kan då inträffa att grupperingen är ogiltig enligt den statens lagstiftning. Sådan ogiltighet måste dock fastställas av domstol (artikel 15). Om förhållandena är sådana att de kan bringas i överensstämmelse med gällande rätt, skall domstolen i stället bestämma en frist inom vilken rättelse får ske. Om grupperingen är ogiltig, skall den upplösas genom likvidation. Domstolens avgörande om ogiltighet skall offentliggöras (artikel 8) och får verkan mot tredje man enligt artikel 9.1 (se avsnitt 5.11). Om en gruppering förklaras ogiltig, innebär inte det automatiskt att de förbindelser som grupperingen ingått blir ogiltiga. Om förbindelserna har uppkommit innan avgörandet om ogiltighet kan göras gällande mot tredje man, inverkar avgörandet inte på förbindelsernas giltighet.

En gruppering får alltid upplösas genom beslut av medlemmarna. Beslutet skall vara enhälligt, om inte något annat har bestämts i grupperingsavtalet (artikel 31.1). Vidare måste grupperingen upplösas, om tiden för dess bestånd enligt grupperingsavtalet har löpt ut eller om någon annan i avtalet angiven grund för upplösning har inträffat eller om ändamålet med grupperingen har uppnåtts eller inte längre kan uppnås (artikel 31.2). Beslutet fattas av medlemmarna. Varje medlem kan också ansöka hos domstol, om någon av dessa angivna omständigheter har inträffat och medlemmarna ännu tre månader efter det att omständigheten inträffade inte har fattat beslut om upplösning. Om bestämmelserna i artikel 4.2 (minsta antal medlemmar och kravet på gränsöverskridande) inte längre är uppfyllda, skall medlemmarna eller den kvarvarande medlemmen också besluta om upplösning (artikel 31.3). Om medlemmarna fattat beslut om upplösning, skall företagsledarna sända uppgifter till registret och offentliggöra dem på nationell nivå, något som även får göras av var och en som saken angår (artikel 31.4).

Domstol kan också bestämma att en gruppering skall upplösas (artikel 32). Så kan ske om förordningens bestämmelser om en grupperings syfte och verksamhet (artikel 3), om minsta antal medlemmar och kravet på gränsöverskridande (artikel 4.2) och om var grupperingens säte skall vara beläget (artikel 12) inte är uppfyllda. Ansökan kan göras av

den som saken angår eller av en behörig myndighet. En medlem kan också ansöka hos domstol om att grupperingen skall upplösas, om det föreligger en viktig grund för det (artikel 32.2). Slutligen kan en myndighet i en medlemsstat förbjuda en gruppering att utöva verksamhet som strider mot allmänna intressen i den staten (se avsnitt 7.9).

En avgången medlem svarar för de förbindelser som har uppkommit genom grupperingens verksamhet före avgången (artikel 34).

Avveckling av en gruppering skall alltid ske genom likvidation (artikel 35.1). Likvidationen och avslutningen av denna skall ske enligt nationell rätt (artikel 35.2). Varje medlemsstat skall alltså bestämma enligt vilka regler likvidationen skall ske (se avsnitt 7.7). Vissa bestämmelser om likvidation finns dock i förordningen. Grupperingen behåller sin rättskapacitet till dess likvidationen är avslutad (artikel 35.3) och det är likvidatorerna som skall ge in uppgifter till registret och offentliggöra dessa (artikel 35.4). Några regler om vem som skall vara likvidator finns inte i förordningen.

Särskilda preskriptionstider gäller när en gruppering avslutats genom likvidation. Även om en medlemsstat föreskriver längre preskriptionstid, är denna tid fem år för åtgärder mot en medlem med anledning av förbindelser som har uppkommit genom grupperingens verksamhet (artikel 37. 2). Medlemsstaterna får bestämma kortare preskriptionstider (se Janet Dine, a.a., avsnitt 2.73 och Erik Werlauff, EC Company Law, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, Danmark, 1993, s.72). Tiden räknas från det att avslutandet av grupperingens likvidation har offentliggjorts på nationell nivå.

En gruppering kan också upphöra på annat sätt än dem som nämns i förordningen. Av ingressens trettionde stycke framgår nämligen att det kan finnas ytterligare grunder för upplösning på grund av att nationell rätt gäller för obestånd och betalningsinställelse (se avsnitt 5.14).

5.14 Obestånd och betalningsinställelse

En grupperings obestånd och betalningsinställelse bestäms av den nationella lagstiftningen. Troligen avses lagstiftningen i det land där grupperingen har sitt säte. En inskränkning i denna princip finns dock i och med bestämmelsen att ett rättsligt förfarande mot en gruppering på grund av obestånd eller betalningsinställelse inte automatiskt innebär att rättsliga åtgärder vidtas mot medlemmarna (artikel 36).

Att nationell rätt gäller vid obestånd och betalningsinställelse betyder att det i den lagstiftningen kan finnas ytterligare grunder för att en gruppering skall upphöra. De svenska associationsrättsliga reglerna innebär t.ex. att ett aktiebolag, ett handelsbolag eller en ekonomisk förening vars konkurs avslutats utan överskott är upplöst, se 13 kap. 19 § aktiebolagslagen (ABL), 2 kap. 44 § lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag (HBL) och 11 kap. 19 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar (FL). Finns det ett överskott skall bolaget eller föreningen träda i likvidation. Likvidationen innebär i fråga om aktiebolag och ekonomiska föreningar att bolaget eller föreningen upphör när

slutredovisning lämnats och i fråga om handelsbolag att bolaget upphör när skifte ägt rum eller slutredovisning har delgetts var och en av bolagsmännen.

Prop. 1994/95:68

5.15 Skattefrågor

Ett besvärligt problem vid skapandet av övernationella associationer är var och hur associationen skall beskattas. Problemet har för grupperingarna lösts så att gruppens vinst skall beskattas hos medlemmarna. Av artikel 40 framgår att det endast är grupperingens medlemmar som skall beskattas för grupperingens resultat. Om en förlust uppstår är det på samma sätt grupperingens medlemmar som har rätt att göra avdrag för den under förutsättning att medlemmens nationella rätt medger sådant avdrag. En vinst kan uppkomma även om vinst för grupperingen inte är syftet med grupperingens verksamhet. Det betyder dock inte att en gruppering som sådan inte kan drabbas av nationella skatteregler. Av ingressens fjortonde stycke framgår att, trots att det endast är medlemmarna som skall beskattas för resultatet av grupperingens verksamhet, nationella skatteregler skall tillämpas bl.a. när det gäller fördelningen av vinst, taxeringsförfarandet och alla förpliktelser som medlemsstaternas skattelagstiftning innehåller.

Det är alltså medlemmarna som är skattesubjekt. Eftersom medlemmar måste antingen ha säte och huvudkontor inom gemenskapen eller bedriva verksamhet inom gemenskapen, kommer de med största sannolikhet att beskattas i något land inom gemenskapen. Eftersom medlemmarna måste härröra från minst två medlemsländer kan dubbelbeskattningsproblem uppstå, om t.ex. sätet finns i ett land och huvudkontoret i ett annat land. Sådana problem har emellertid i stor utsträckning undanröjts genom s.k. dubbelbeskattningsavtal som fördelar beskattningsrätten mellan hemviststaten och källstaten (dvs. där rörelsen bedrivs). Förordningen reglerar inte hur vinsten för varje medlem skall fastställas, varför nationell rätt gäller. Även här kan det uppkomma dubbelbeskattnings effekter.

Artikel 40 reglerar resultatet av grupperingens verksamhet. Bestämmelsen torde omfatta endast inkomstbeskattningen. Andra skatter regleras inte i förordningen utan där blir nationell rätt tillämplig. Den nationella rätten kan vara formulerad så att grupperingen som sådan blir skattskyldig, t.ex. för mervärdesskatt, socialförsäkringsavgifter, förmögenhetsskatt, fastighetsskatt etc.

Regeringen lämnar förslag till skatteregler för grupperingar i prop. (1994/95:91) Beskattningen av europeiska ekonomiska intressegrupperingar (EEIG) och andra inkomstskattefrågor.

Regeringens förslag: I en ny lag, lagen om europeiska ekonomiska intressegrupperingar (EEIG-lagen), meddelas vissa bestämmelser som kompletterar förordningen om grupperingar. Något särskilt införlivande av förordningen sker inte.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås att förordningen om grupperingar skall införlivas med svensk rätt genom att det i en ny lag bestäms att förordningen skall gälla som svensk lag (se promemorian s. 10).

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte haft några invändningar mot förslaget. Advokatsamfundet har kritiserat vissa enskildheter i den svenska språkversionen av EEG-förordningen. Några remissinstanser har ansett att lagförslaget bör kompletteras med regler om kapitaltillskott m.m. och verkan av offentliggörande.

Skälen för regeringens förslag: Promemorian innehåller ett förslag om ett särskilt införlivande av förordningen för att den skall gälla som svensk lag. Ett sådant införlivande krävs enligt EES-avtalet och enligt det svenska konstitutionella systemet för att bestämmelserna skall bli tillämpliga i Sverige. Efter det att promemorian skrevs har emellertid Sverige undertecknat ett avtal om att ansluta sig till EU (anslutningsfördraget). Frågan om Sverige skall bli medlem i EU kommer att avgöras efter en folkomröstning. Om Sverige blir medlem i EU kommer förordningen om grupperingar att gälla som svensk lag utan något särskilt införlivande (se 2 § förslaget till lag med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen, prop. 1994/95:19). EG-domstolen har slagit fast att förordningar inte får införlivas i nationell rätt eftersom detta skulle kunna skapa tvivel om deras ursprung och rättsliga effekt. Något särskilt införlivande bör därför inte ske. Enligt den tidigare nämnda propositionen (Del 1, s. 556) kommer den sekundärrätt som redan antagits av EU att publiceras i en särskild utgåva av Europeiska gemenskapernas officiella tidning, ETG, och någon nationell officiell publicering skall inte ske. Förordningen bör därför inte, såsom föreslagits i promemorian, fogas som bilaga till lagen om grupperingar. Däremot bör det i den nya lagen om europeiska ekonomiska intressegrupperingar (EEIG-lagen) uttryckligen anges att den innehåller kompletterande bestämmelser till förordningen (se avsnitt 7). Om Sverige inte blir medlem i EU måste förslaget kompletteras med bestämmelser om att förordningen skall gälla som svensk rätt m.m.

Advokatsamfundet har kritiserat den svenska språkversionen av EEG-förordningen och har gjort gällande att vissa ord och uttryck inte har använts på ett riktigt sätt. Anslutningsfördraget (artikel 170) och gemenskapsrätten innebär att texterna är lika giltiga på de officiella EU-språken. EEG-förordningen har autentiserats, dvs. den har blivit förklarad autentisk. Den är med andra ord lika giltig och bindande som de andra

språkversionerna. Redan av detta skäl kan det inte komma i fråga att nu göra ändringar i den svenska versionen av förordningen.

Förordningen innehåller dock inte alla nödvändiga regler för en europeisk ekonomisk intressegruppering. De avtalsslutande staterna (staterna inom EES) måste därför i vissa fall, och har i andra fall rätt att, besluta i vissa frågor som rör grupperingar (se avsnitt 7). Sådana kompletterande svenska regler bör i vissa fall ges i lagform medan andra kan ges i lagstiftning av lägre valör (förordningar eller myndighetsföreskrifter).

Föreningen Auktoriserade Revisorer FAR har ansett att bestämmelser om hur kapitaltillskott och tillskott av apportegendom skall ske bör tas in i den svenska lagstiftningen, t.ex. genom hänvisning till existerande civilrättslig lagstiftning. Regeringen anser det emellertid tveksamt om förordningen om grupperingar ger de enskilda medlemsländerna någon kompetens att införa sådana regler. Det finns inte några sådana regler för svenska handelsbolag. Mot den bakgrunden kan det inte heller anses föreligga något behov av sådana regler för grupperingar.

Hovrätten för Nedre Norrland har ansett att det bör övervägas om inte innebörden av reglerna om verkan av ett offentliggörande som skall ske enligt förordningen (artikel 9.1) lämpligen bör framgå direkt av lagtexten (se avsnitt 5.11). Regeringen anser att förordningen om grupperingar inte ger medlemsstaterna kompetens att lagstifta i denna fråga eftersom det redan i förordningen föreskrivs att dessa regler gäller för en gruppering. Däremot är det lämpligt att det i den nya lagen ges en upplysning om vilka svenska regler som har utfärdats med stöd av de direktiv som nämns i artikel 9.1, se författningskommentaren till 14 § EEIG-lagen.

7 Sveriges beslutanderätt i vissa frågor

7.1 Allmänt

Förordningen ger medlemsländerna en rätt att själva besluta i vissa frågor som rör grupperingar. Förordningen måste alltså i vissa avseenden kompletteras med svenska regler. I följande avseenden kan, och i vissa fall skall, Sverige bestämma

- om en registrerad gruppering skall vara en juridisk person (artikel 1.3),
- om antalet medlemmar i en gruppering skall begränsas (artikel 4.3),
- om vissa kategorier av fysiska personer, bolag eller andra rättsliga enheter skall förbjudas att delta i en gruppering eller om rätten att delta skall begränsas (artikel 4.4),
- om särskilda krav skall ställas på en företagsledare samt om en juridisk person skall kunna vara företagsledare (artikel 19.1 och 19.2),
- om byte av säte i vissa fall inte skall få ske (artikel 14.4),
- enligt vilka regler en likvidation av en gruppering skall ske (artikel 35.2),
- om obestånd och betalningsinställelse m.m (artikel 36),

- om en gruppering skall vara skyldig att, efter beslut av domstol, upplösas på den grunden att allmänna intressen åsidosätts (artikel 32.3),
- om en myndighet skall utses som kan förbjuda en gruppering att utöva verksamhet varigenom grupperingen åsidosätter allmänna intressen i Sverige (artikel 38),
- om det register som skall inrättas samt vilka regler som skall gälla för registrering, offentliggörande och avgifter (artikel 39.1), samt
- om lämpliga påföljder för underlåtenhet att iakttä föreskrifterna om offentliggörande m.m. (artikel 39.3)

Vidare behandlas förhållandet mellan intressegrupperingar och lagen om utländska filialer, bokföringsskyldighet, revision m.m., firma för grupperingar, skadestånd samt bosättningskravet för likvidatorer i handelsbolag.

Regeringen kommer att ta upp de olika frågorna i de följande avsnitten (7.2 - 8).

7.2 Är en gruppering en juridisk person eller inte?

Regeringens bedömning: En gruppering är en juridisk person. Någon uttrycklig bestämmelse om det behövs inte.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning (se promemorian s. 36 f.).

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte haft någon erinran mot promemorians bedömning.

Bakgrund: I svensk rätt brukar med begreppet juridisk person avses sådana rättsbildningar som kan förvärva rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt föra talan inför domstolar och andra myndigheter, dvs. har rättskapacitet.

En gruppering skall enligt ingressens nionde stycke ha rättskapacitet, dvs. kunna ha rättigheter och skyldigheter. Enligt artikel 1.2 kan grupperingen från dagen för registreringen förvärva rättigheter och ikläda sig skyldigheter av alla slag, ingå avtal eller vidta andra rättshandlingar samt föra talan inför domstolar eller andra myndigheter. En registrerad gruppering har alltså precis de egenskaper som utmärker en juridisk person enligt svensk rätt. Förordningen (artikel 1.3) ger medlemsstaterna rätt att avgöra om en gruppering som är registrerad i den staten skall vara en juridisk person, "legal personality". Att medlemsstaterna enligt förordningen kan avgöra om en gruppering är en juridisk person torde bl.a. ha sin förklaring i att alla juridiska personer enligt tysk skattelag är skattesubjekt. Enligt artikel 40 är det endast medlemmarna som skall beskattas för grupperingens resultat. Om det skulle framgå av förordningen att en gruppering är en juridisk person, skulle bestämmelsen i den tyska skattelagstiftningen direkt strida mot artikel 40. Medlemsstaterna kan mot denna bakgrund avgöra om grupperingarna formellt är juridiska personer eller inte, trots att de reellt är det, åtminstone med det synsätt som anläggs i svensk rätt.

I Danmark har det varken i lag eller annan författning uttryckligen konstaterats att en gruppering är en juridisk person. Prop. 1994/95:68

Skälen för regeringens bedömning: Enligt svensk rätt är en gruppering en juridisk person eftersom den enligt förordningen kan förvärva rättigheter och iklåda sig skyldigheter och föra talan inför domstolar och andra myndigheter. Något konstaterande i lag eller annan författning att en gruppering är en juridisk person behövs inte.

7.3 Skall antalet medlemmar i en gruppering begränsas?

Regeringens bedömning: Antalet medlemmar i en gruppering skall inte begränsas.

Promemorians förslag: Överensstämmer med promemorians förslag (se promemorian s. 37 f.)

Remissinstanserna: Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Bakgrund och skälen för regeringens bedömning: En gruppering måste ha minst två medlemmar (artikel 4.2). Förordningen säger inget om hur många medlemmar en gruppering maximalt kan ha. Däremot kan ett land begränsa antalet medlemmar till tjugo (artikel 4.3). Regeln har införts för att de brittiska reglerna om "partnership" skall kunna göras subsidiärt tillämpliga men lär i övrigt inte tillämpas (se Mattsson, a.a. s. 26). I Storbritannien har någon begränsning av antalet medlemmar dock inte införts. Om en sådan begränsning införs, får medlemsstaten även bestämma om varje medlem i en rättslig enhet som har bildats enligt dess lagstiftning och som inte är ett registrerat bolag skall behandlas som en särskild medlem när det gäller medlemskap i en gruppering.

Enligt svensk rätt kan ett handelsbolag ha ett obegränsat antal bolagsmän (två eller flera, se 1 kap. 1 § HBL). Inte heller beträffande aktiebolag eller ekonomiska föreningar finns det några begränsningar i lag om hur många stiftarna eller aktieägarna får vara. Däremot kan bolagsavtalet, bolagsordningen resp. föreningsstadgarna begränsa det högsta antalet bolagsmän respektive medlemmar. Några bärande skäl för att i lag begränsa antalet medlemmar i en gruppering finns inte. Däremot kan medlemmarna i en gruppering själva bestämma att grupperingen skall ha ett begränsat antal medlemmar.

7.4 Skall alla rättssubjekt få vara medlemmar i en gruppering?

Regeringens förslag: Den som är i konkurs eller som har ålagts näringsförbud skall inte kunna vara medlem i en gruppering som har sitt säte i Sverige.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (se Prop. 1994/95:68 promemorian s. 38 f.).

Remissinstanserna: Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. Svenska Revisorssamfundet SRS har emellertid ansett att omyndiga skall ha ett särskilt tillstånd för att få ingå i en gruppering samt att sådana medlemmar som inte får ingå i en gruppering med säte i Sverige inte heller bör få ingå i en gruppering med säte utanför Sverige.

Bakgrund: Enligt artikel 4.4 i förordningen kan varje medlemsland med hänsyn till sina allmänna intressen förbjuda eller begränsa rätten för vissa kategorier av fysiska personer, bolag eller andra rättsliga enheter att delta i grupperingen. I ingressens åttonde stycke anges också att enbart förordningen inte ger rätt att delta i en gruppering, även om de villkor som föreskrivs i förordningen är uppfyllda. Undantaget är närmast avsett för banker och försäkringsbolag.

I Danmark har undantag gjorts för den som är omyndig, har ställt in betalningarna eller är i konkurs. Förebild för dessa undantag är den danska aktiebolagslagens bestämmelser om vilka som inte får vara stiftare av ett sådant bolag. Stiftarna svarar nämligen solidariskt för vissa förpliktelser som ingås före bolagets registrering. Vidare kan Erhvervs- och Selskabsstyrelsen med hänsyn till offentliga intressen bestämma att deltagande i en gruppering är uteslutet eller begränsat för vissa kategorier av fysiska eller juridiska personer. Denna möjlighet att utesluta vissa kategorier har ännu inte utnyttjats av Erhvervs- och Selskabsstyrelsen.

Den som är *underårig* kan som regel inte bestämma över sin egendom eller åta sig förpliktelser (9 kap. 1 § föräldrabalken). Han eller hon måste vara minst sexton år och ha samtycke av förmyndaren och i vissa fall av överförmyndaren (9 kap. 5 § och 15 kap. 13 § föräldrabalken) för att driva näring. Motsvarande krav på samtycke gäller för den som har fått *förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken* i fråga om sådant som faller inom ramen för förvaltaruppdraget (11 kap. 9 § och 15 kap. 20 § föräldrabalken). I prop. 1993/94:251 föreslås omfattande ändringar i förmynderskapslagstiftningen. De nu redovisade reglerna har dock förts över i stort sett utan ändringar i sak (se 13 kap. 13 § och 14 kap. 14 § föräldrabalken i propositionens lagförslag). Reglerna torde innebära att den som är underårig eller har förvaltare inte får bilda eller inträda i ett handelsbolag eller i en förening utan att förmyndaren eller förvaltaren och överförmyndaren har gett sitt tillstånd. För aktiebolag gäller att den som är underårig eller har förvaltare inte kan vara stiftare (2 kap. 1 § ABL). En aktie däremot skall i princip kunna överlåtas fritt (3 kap. 2 § ABL). Det finns därför inte något generellt förbud för den som är underårig eller har förvaltare att äga aktier.

Den som är i *konkurs* får inte enligt 6 kap. 1 § konkurslagen (1987:672) under konkursen driva näringsverksamhet som medför bokföringsskyldighet enligt bokföringslagen (1976:125). Förbudet är straffsanktionerat (17 kap. 4 § konkurslagen). Om en bolagsman försätts i konkurs skall bolaget genast träda i likvidation enligt 2 kap. 27 § HBL. Bolagsmannen-konkursgäldenären upphör att fungera som bolagsman

och antingen inträder konkursboet i hans ställe eller också kan han bli utlöst enligt 2 kap. 29 eller 30 §§ HBL. Den som är i konkurs kan alltså inte träffa avtal om handelsbolag som skall komma till stånd före konkursens slut (Nial, Om handelsbolag och enkla bolag, andra uppl. 1983, s 83). Den som är i konkurs kan inte heller vara stiftare av ett aktiebolag (2 kap 1 § ABL).

En gäldenär som ingått *ackord* med sina borgenärer enligt ackordslagen (1970:847) förlorar inte rådigheten över sin egendom. Däremot kan han få tåla viss kontroll över att han fullgör ackordet. En gäldenär som beviljas *skuldsanering* enligt skuldsaneringslagen (prop. 1993/94:123, bet. 1993/94:LU26, rskr. 1993/94:303, SFS 1994:334) förlorar inte heller rådigheten över sin egendom.

Den som ålagts *näringsförbud* enligt lagen (1986:436) om näringsförbud får inte heller driva näringsverksamhet eller vara komplementär i ett kommanditbolag eller vara bolagsman i ett vanligt handelsbolag (6 § nämnda lag). Han får bl.a. inte heller vara stiftare av ett aktiebolag och inte vara ledamot i styrelsen för ett aktiebolag, ett handelsbolag eller en ekonomisk förening eller i annan egenskap vara ställföreträdare för en sådan juridisk person. Han får inte heller faktiskt utöva ledningen av en näringsverksamhet eller av en sådan juridisk person som är bokföringspliktig även om den inte driver näring. Slutligen får han inte äga så många aktier att hans röstetal överstiger femtio procent. Även detta förbud är straffsanktionerat (25 § samma lag).

Skälen för regeringens förslag: En medlem i en gruppering kan inte i den egenskapen företa rättshandlingar som binder någon annan. För att någon skall bli medlem krävs alla övriga medlemmars samtycke. Härvidlag råder avgörande skillnader mot en stiftare i ett aktiebolag. En stiftare har en rad betydelsefulla uppgifter i samband med att ett aktiebolag bildas. Att en stiftare inte får vara underärig eller ha förvaltare ligger därför i många andra personers intresse. När det gäller medlemskap i en gruppering skulle ett motsvarande förbud ställas upp endast till skydd för den underärige eller den som står under förvaltare. Sådana skyddsregler hör inte hemma i den associationsrättsliga lagstiftningen. Som framgår av den tidigare redogörelsen finns bestämmelser om detta i föräldrabalken. Regeringen föreslår därför inte något förbud i EEIG-lagen för den som *är underärig* eller *har förvaltare* att vara medlem i en gruppering.

Den som är i konkurs får inte råda över egendom som hör till konkursboet eller åta sig förbindelser som kan göras gällande i konkursen (3 kap. 1 § konkurslagen). Den som är i konkurs kan enligt svensk rätt inte heller bilda ett handelsbolag eftersom likvidationsskyldighet inträder genast när en bolagsman försätts i konkurs, om inte bolagsmannen utesluts eller utträder ur bolaget (2 kap. 27, 29 och 30 §§ HBL). När ett handelsbolag registreras måste därför bolagsmännen visa att de inte är i konkurs (6 § handelsregisterförordningen). Den som är i konkurs kan inte heller vara stiftare av ett aktiebolag. Han kan inte heller teckna aktier som skall betalas före konkursens slut (Nial, Svensk associationsrätt i huvuddrag, femte uppl., 1991, s. 50).

I det nu angiva hänseendet bör det i fråga om grupperingar införas en ordning som motsvarar vad som gäller för andra associationsformer. Ett förbud bör alltså ställas upp att den som är i konkurs inte får vara medlem i en gruppering. Däremot finns det inga skäl att ställa upp förbud för en gäldenär som ingått en uppgörelse om ackord eller som omfattas av skuldsanering att få vara medlem i en gruppering.

Betalningsinställelse innebär att gäldenären betraktas som insolvent och därmed konkursmässig. För att bli försatt i konkurs måste emellertid gäldenären uttryckligen ha förklarat att han ställer in betalningarna (2 kap. 8 § konkurslagen). En betalningsinställelse kan därför sägas vara ett förstadium till konkurs även om det inte alltid leder till konkurs. Det kan synas vara lämpligt att inte heller den som ställt in betalningarna skall kunna vara medlem i en gruppering. Ett problem är dock att en betalningsinställelse inte registreras i något officiellt register. Det är alltså svårt för en blivande medlem i en gruppering att visa att han *inte* ställt in betalningarna. Det bör därför inte uppställas något förbud för den som ställt in betalningarna att vara medlem i en gruppering.

Den som ålagts *näringsförbud* får inte driva näring och inte heller vara bolagsman i ett handelsbolag, stiftare av ett aktiebolag eller styrelseledamot eller ställföreträdare för ett handelsbolag, ett aktiebolag eller en ekonomisk förening (se redogörelsen under bakgrund). Ett uttyckligt förbud om att den som ålagts näringsförbud inte får vara medlem i en gruppering bör därför införas i lagen om näringsförbud. En upplysning om att det finns ett sådant förbud bör också lämnas i den nya lagen om grupperingar. Näringsförbudsregistret förs av Patent- och registreringsverket (prop. 1993/94:171, bet. 1993/94:LU36, rskr. 1993/94:351).

De undantag som nu föreslagits bör gälla för den som vill bli medlem i en gruppering som har sitt säte i Sverige och som alltså skall registreras här. Visst stöd för ett vidare undantag finns i artikel 4.4 som ger medlemsstaterna rätt att förbjuda eller begränsa rätten för vissa kategorier av fysiska personer, bolag eller andra rättsliga enheter att *delta* i grupperingar. Den danska lagstiftningen om grupperingar torde, även om det inte framgår uttryckligen av lagen, innebära att danska fysiska och juridiska personers möjlighet att delta i grupperingar begränsas inte bara till sådana grupperingar som har sitt säte i Danmark och som registrerats där utan även till deltagande i grupperingar generellt.

Det får förutsättas att de andra staterna inom EES ställer liknande krav som Sverige föreslås göra för deltagande i en gruppering som har sitt säte i dessa stater. Sverige ställer t.ex. inga krav på vilka svenska fysiska eller juridiska personer som får delta i utländska rättssubjekt, trots att sådana rättssubjekt får driva näringsverksamhet i Sverige om kraven i lagen om utländska filialer uppfylls. Det skulle vidare vara svårt att kontrollera att bestämmelserna följs när det gäller grupperingar med säte utanför Sverige. Det föreslås därför inte att kraven på vilka som får vara medlemmar i en gruppering utvidgas till att avse även grupperingar som har sitt säte utanför Sverige.

Regeringens förslag: En företagsledare för en gruppering med säte i Sverige skall vara bosatt inom EES. Den som är underårig eller i konkurs eller som har en förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken eller som ålagts näringsförbud skall inte kunna vara företagsledare. En juridisk person skall inte heller kunna vara företagsledare.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (se promemorian s. 44 f.).

Remissinstanserna: Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Bakgrund: En gruppering leds av en eller flera fysiska personer (företagsledare) som utses antingen i avtalet om att bilda grupperingen eller genom beslut av medlemmarna (se artikel 19). Det är endast företagsledaren, eller om de är flera, var och en av dem som företräder grupperingen mot tredje man (artikel 20). Till företagsledare kan inte utses den som inte får tillhöra styrelsen eller direktionen i ett bolag eller inte får leda ett företag eller inte får vara företagsledare i en gruppering. Sådana förbud kan finnas antingen i den lagstiftning som gäller för företagsledaren eller den interna lagstiftningen i den stat där grupperingen har sitt säte. Ett förbud kan också ha tillkommit genom ett avgörande av domstol eller annan myndighet som har beslutats eller erkänts inom en medlemsstat (artikel 19.1).

En medlemsstat kan vidare, för sådana grupperingar som finns registrerade i den statens register, bestämma att en juridisk person får vara företagsledare (artikel 19.2). En förutsättning för det är dock att den juridiska person som är företagsledare utser en eller flera fysiska personer som dess representanter. Uppgift om representanterna skall tas in i det register som skall upprättas. Där skall anges om representanterna kan handla var för sig eller om de måste handla i förening samt om uppdraget för en representant har upphört. Om en medlemsstat tillåter att en juridisk person kan vara företagsledare, måste medlemsstaten föreskriva att representanterna skall ha samma ansvar som företagsledarna.

I Danmark har några särskilda krav på företagsledaren inte ställts upp. Möjligheten att tillåta en juridisk person som företagsledare har inte utnyttjats.

I svensk rätt finns inga bestämmelser om företagsledare eller motsvarande för handelsbolag. Däremot finns det vissa krav på en verkställande direktör i ett aktiebolag. Denne skall vara bosatt inom EES och får inte vara underårig, i konkurs eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken (8 kap. 4 § ABL). Om det inte finns någon i Sverige bosatt behörig ställföreträdare, skall styrelsen bemyndiga en här i landet bosatt person att på bolagets vägnar ta emot delgivning. Ett sådant bemyndigande får dock inte lämnas till den som är underårig eller som har en förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken (8 kap. 11 § ABL).

Samma krav gäller för en verkställande direktör i en ekonomisk förening (6 kap. 4 och 11 §§ FL). Verkställande direktören i ett aktiebolag får inte heller vara underkastad näringsförbud (6 § 5 lagen om näringsförbud). De krav som gäller för verkställande direktören gäller även för en vice verkställande direktör (8 kap. 3 § ABL, 6 kap. 3 § FL).

I svensk rätt är det möjligt för ett handelsbolag att ha en juridisk person som bolagsman, t.ex. ett annat handelsbolag eller ett aktiebolag. En sådan bolagsman företräder ensam bolaget på samma sätt som andra bolagsmän. Undantag finns från denna regel om något annat har avtalats eller om bolaget är i likvidation (2 kap. 17 § HBL). En juridisk person kan alltså vara företrädare för ett handelsbolag. Om ett aktiebolag är delägare i ett handelsbolag och företräder det, är det alltså i princip aktiebolagets styrelse som företräder handelsbolaget. Styrelsen kan där efter utse en eller flera firmatecknare. Aktiebolagslagen och lagen om ekonomiska föreningar förutsätter att styrelseledamöter och verkställande direktören skall vara fysiska personer, även om det inte sägs uttryckligen.

Skälen för regeringens förslag: Företagsledaren företräder ensam grupperingen gentemot tredje man även om han går utanför grupperingens ändamål. Den enda inskränkning som kan göras i dennes företrädesrätt är att bestämma att företagsledaren får företräda grupperingen endast i förening med en annan företagsledare. Det förefaller lämpligt att företagsledaren för en gruppering med säte i Sverige åläggs samma krav på bosättning m.m. som gäller för en verkställande direktör i ett aktiebolag och en ekonomisk förening. Företagsledaren bör inte heller, i likhet med vad som gäller verkställande direktören i ett aktiebolag, få vara underkastad näringsförbud. Om det finns flera företagsledare bör de krav som nu föreslås för företagsledaren gälla var och en av dessa.

I anledning av den i avsnitt 7.4 föreslagna ändringen i lagen om näringsförbud får det anses foljdriktigt att näringsförbud även kan meddelas den som är företagsledare för en gruppering med säte i Sverige.

Även om en juridisk person kan vara bolagsman i ett svenskt handelsbolag och alltså företräda handelsbolaget kan det inte jämföras med den starka ställning företagsledaren har i en gruppering. Det finns inte några starkt vägande skäl för att tillåta att en företagsledare i en gruppering skall kunna vara en juridisk person. Om det skulle tillåtas måste fysiska personer utses som representanter. Ett annat skäl mot att tillåta att en juridisk person är företagsledare är att det kan vara svårt att få ut ett eventuellt skadestånd av den juridiska personen i fall då det inte finns någon som ansvarar personligen för den juridiska personens skulder. För att sådana konsekvenser inte skall uppkomma skulle det bli nödvändigt att endast tillåta sådana juridiska personer där det finns ett personligt ansvar för skulderna. Detta skulle kräva en ordentlig genomgång av svenska och framför allt utländska juridiska personer som skulle kunna tillåtas vara företagsledare. Med anledning av det nu anförda lämnas det inte något förslag att en juridisk person skall kunna vara företagsledare i en gruppering.

Regeringens bedömning: Det skall inte utses någon myndighet som av hänsyn till allmänna intressen skall kunna motsätta sig att en gruppering byter säte.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (se promemorian s. 47 f.).

Remissinstanserna: Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Bakgrund: En gruppering skall ha ett säte (artikel 5.) Grupperingen registreras i den stat där den har sitt säte (artikel 6). Det är den nationella lagstiftningen i den stat där grupperingen enligt avtalet att bilda denna har sitt säte som skall tillämpas på avtalet (med vissa undantag) och på grupperingens interna organisation (artikel 2). Sätet skall finnas inom EES och vara beläget antingen i den ort där grupperingen har sitt huvudkontor eller i den ort där någon av grupperingens medlemmar har sitt huvudkontor eller, när det är fråga om en fysisk person, utövar sin huvudsakliga verksamhet, förutsatt att grupperingen är verksam där (artikel 12).

En gruppering får byta säte inom gemenskapen (artikel 13). Om bytet innebär att någon annan lagstiftning blir tillämplig skall ett relativt komplicerat förfarande vidtas (artikel 14). Ett förslag till byte av sätet skall upprättas och ges in till registret över grupperingar samt offentliggöras i en lämplig officiell tidning inom den stat där grupperingen har sitt säte. Beslut om byte av säte får fattas först två månader efter offentliggörandet. Beslutet skall fattas enhälligt av medlemmarna och får verkan den dag då grupperingen tas in i det nya registret. Sedan det nya sätet har registrerats kan det åberopas mot tredje man enligt artikel 9.1 (se avsnitt 5.11). En medlemsstat kan emellertid utse en myndighet som kan motsätta sig ett byte av säte som skulle medföra att någon annan lagstiftning blev tillämplig. En sådan utsedd myndighet skall kunna motsätta sig ett byte endast av hänsyn till allmänna intressen och beslutet måste kunna prövas av domstol.

Möjligheten för en myndighet att motsätta sig byte av säte har inte utnyttjats i Danmark.

För aktiebolag finns det regler om att bolagsordningen skall ange en ort i Sverige där styrelsen skall ha sitt säte (2 kap. 4 § ABL). Byte av säte kan ske genom ändring av bolagsordningen men orten för sätet måste finnas i Sverige. Om så inte skulle vara fallet, är det ett hinder för att registrera bolagsordningen (18 kap 4 § ABL). Motsvarande bestämmelser finns för ekonomiska föreningar (2 kap. 2 § och 15 kap. 4 § FL). Styrelsens säte är avgörande för vilken domstol bolaget resp. föreningen lyder under (10 kap. 1 § rättegångsbalken). När det gäller handelsbolag finns det inga bestämmelser om säte. Däremot skall det i handelsregistret intas uppgift om den ort där huvudkontoret finns (4 § handelsregisterlagen). Det finns inte något krav på att orten för ett handelsbolags huvudkontor skall vara belägen i Sverige. Det finns heller

inte någon möjlighet för en myndighet eller domstol att motsätta sig att ett bolag eller en ekonomisk förening byter ort inom Sverige för styrelsens säte eller att ett handelsbolag byter ort för sitt huvudkontor.

Skälen för regeringens bedömning: Det finns inte några allmänna intressen som kan motivera att en myndighet skall kunna motsätta sig att en gruppering byter säte. Möjligheten att ställa upp regler om detta bör därför inte utnyttjas.

7.7 Likvidation

Regeringens förslag: Reglerna om likvidation av handelsbolag skall tillämpas även för grupperingar som har sitt säte i Sverige.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag (se promemorian s. 49 f.).

Remissinstanserna: Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Bakgrund: En gruppering skall alltid avvecklas genom likvidation (artikel 35.1). Likvidationen och avslutningen av denna skall ske enligt nationell rätt (artikel 35.2). Förordningen innehåller dock några materiella regler avseende likvidationen. Fram till det att likvidationen är avslutad behåller grupperingen sin rättskapacitet (artikel 35.3). Likvidatorerna skall se till att vissa uppgifter om likvidationen meddelas till det register som skall föras över grupperingar och offentliggörs i en lämplig officiell tidning inom den medlemsstat där sätet finns (artikel 35.4).

I Danmark hänvisar lagstiftningen om grupperingar till aktiebolagslagens regler om likvidation. Likvidation av handelsbolag (intressentskaber) saknas det regler om i Danmark.

En association kan enligt svensk rätt bli upplöst och avvecklad på olika sätt, t.ex. genom konkurs och fusion. En avveckling kan också ske genom likvidation. En likvidation innebär att associationens tillgångar omvandlas i pengar, skulderna betalas och det eventuella överskottet delas. Sedan likvidationen genomförts skall en registrerad association avföras ur vederbörande register. En association behåller alltså sin rättskapacitet under likvidationen. Reglerna om likvidation av handelsbolag i finns i 2 kap. 24–45 §§ HBL, av aktiebolag i 13 kap. ABL och av ekonomiska föreningar i 11 kap. FL. Reglerna är väsentligt olika för å ena sidan handelsbolag, som präglas av den mera personliga avtalsrättsliga karaktären av förhållandet mellan medlemmarna i en sådan association, och å andra sidan aktiebolag och ekonomiska föreningar, där det bundna kapitalet i aktiebolag påverkat likvidationsgrunderna.

Handelsbolag

Likvidationsgrunderna för handelsbolag återfinns i 2 kap. 24–30 §§ HBL. De liknar i stort reglerna om när en gruppering kan eller skall

upplösas, dock med den skillnaden att det inte är domstol som beslutar om likvidationen.

Reglerna om hur ett handelsbolags likvidation ska gå till finns i 2 kap. 31–45 §§ HBL. Bolagsmännen kan själva verkställa likvidationen. I sådana fall handlar alla bolagsmännen i förening och företräder bolaget, om inte något annat har avtalats. Men bolagsmännen kan i stället utse en eller flera likvidatorer om de är ense om det. Likvidatorn genomför likvidationen i bolagsmännens ställe och företräder bolaget under likvidationen. Varje bolagsman har också rätt att begära att domstolen utser en eller flera likvidatorer. Sådan likvidator skall utses om det är sannolikt att likvidationen oskäligt uppehålls eller annars utförs på ett sådant sätt att den äventyrar en bolagsmans rätt.

En likvidator som utses av domstol kan vara bolagsman. Likvidatorn får emellertid inte vara underårig eller i konkurs eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken. Minst halva antalet likvidatorer skall vara bosatta i Sverige om inte dispens ges (se vidare om bosättningskravet för likvidatorer i avsnitt 8).

Har flera likvidatorer blivit utsedda skall de utföra uppdraget gemensamt, om inte rätten bestämmer att uppdraget skall fördelas på visst sätt mellan dem. Likvidatorn kan när som helst entledigas av domstolen, vilket skall ske om han själv begär det eller om det annars finns anledning, t.ex. om han missköter uppdraget. Domstolen skall också entlediga likvidatorn, om bolagsmännen är överens om att återta likvidationen.

En bolagsman har rätt att låta sig företrädas av ett ombud under likvidationen, om inte något annat har avtalats. Dödsboet efter en bolagsman får företrädas bara av en ställföreträdare eller ett ombud, om inte något annat har avtalats.

Bestämmelserna om bolagsmännens rättigheter och skyldigheter gäller på samma sätt som före likvidationen, om inte något annat har avtalats. Före bolagsskiftet kan en bolagsman emellertid inte lyfta ränta, arvode, vinst m.m., om inte något annat har avtalats.

När ett bolag har trätt i likvidation skall bolagets egendom i princip förvandlas till pengar genom försäljning på offentlig auktion eller på annat lämpligt sätt. Om det behövs för en ändamålsenlig avveckling eller för att de anställda skall få skälig tid att skaffa ny anställning, får bolagets rörelse fortsätta. För handelsbolag där antalet bolagsmän har gått ned till en finns särskilda regler, se vidare i det följande. Alla kända skulder skall betalas eller avsättas för betalning innan tillgångarna skiftas, om inte annat har avtalats, men bolagsmännen kan avtala om att de får skifta tillgångarna innan skulderna har betalats. Det beror på att borgenärernas säkerhet ligger i att bolagsmännen har ett solidariskt ansvar för bolagets skulder.

Det finns inga särskilda bestämmelser i HBL om redovisning under likvidationen. Alla handelsbolag är emellertid bokföringspliktiga enligt bokföringslagen och bokföringsplikten består även under likvidationen. För varje räkenskapsår som likvidationen fortgår skall därför årsbokslut upprättas. Vissa större handelsbolag är också skyldiga att upprätta

Behållningen fördelas sedan genom ett skifte. Det är bolagsmännen som förrättar skiftet, men om en likvidator har tillsatts är det denne som gör det. Vid skiftet fördelas behållningen mellan bolagsmännen. Fördelningen mellan bolagsmännen beror i första hand på bolagsavtalet. Om det inte finns några sådana bestämmelser, skall varje bolagsman först få ut sin insats. Om det blir vinst eller förlust, delas den mellan bolagsmännen efter huvudtalet, om inte något annat har bestämts. Skiftet skall vara skriftligt, annars är det ogiltigt. Den faktiska utbetalningen, som kan dröja av olika skäl, kallas utskiftning.

En likvidator som inte är bolagsman får inte handlägga frågor om avtal och andra rättshandlingar mellan honom och bolaget. Han får inte heller handlägga frågor om avtal mellan bolaget och tredje man, om han har ett väsentligt intresse i frågan som kan strida mot bolagets. Detsamma gäller rättegång och annan talan. Likvidatorn har rätt till skäligt arvode och ersättning för kostnader. Han ska avge en slutredovisning inklusive en redogörelse för bolagsskiftet och till denna bifoga redovisningshandlingarna för hela likvidationstiden. Slutredovisningen skall delges bolagsmännen. En likvidator som uppsåtligen eller av oaktsamhet skadar bolaget när han fullgör sitt uppdrag blir skadeståndsskyldig. Samma preskriptionstider som gäller för bolagsmän gäller också för likvidatorer, med den skillnaden att preskriptionstiden börjar löpa vid slutredovisningen i stället för vid årsredovisningen. Varje bolagsman har rätt att klandra ett skifte som förrättats av en likvidator. Det sker genom att talan väcks mot var och en av de andra bolagsmännen inom tre månader från delgivningen av slutredovisningen. När skiftet har ägt rum är bolaget upplöst. Om en likvidator har haft hand om likvidationen, är bolaget dock upplöst först när slutredovisningen delgetts samtliga bolagsmän. Om ett bolag är försatt i konkurs som avslutas utan överskott, är bolaget upplöst när konkursen avslutas. Om det finns ett överskott, skall bolaget träda i likvidation.

En pågående likvidation kan avbrytas genom enhälligt beslut av bolagsmännen. Detta torde inte vara fallet, om likvidationen beror på att en bolagsman gått i konkurs. En lösning kan då vara att konkursboet utträder eller blir utesluten ur handelsbolaget, varefter de kvarvarande beslutar att avbryta likvidationen och återupptar verksamheten (Nial, Svensk associationsrätt i huvuddrag, femte uppl., s. 298).

Även efter det att ett bolag är upplöst efter likvidation kan likvidationen återupptas. Så är fallet om det visar sig att bolaget har kvar tillgångar eller om talan väcks mot bolaget eller om det på annat sätt uppkommer behov av en likvidationsåtgärd.

Aktiebolag och ekonomiska föreningar

När det gäller aktiebolag är reglerna om skyldighet för ett aktiebolag att träda i likvidation utformade för att skydda det bundna kapitalet. Även förfarandereglerne är i hög grad utformade som ett skydd för kapitalet

(13 kap. ABL). Reglerna om likvidation av ekonomiska föreningar har utformats med aktiebolagslagen som förebild (11 kap. FL). Styrelsen får t.ex. inte handha likvidationen av ett aktiebolag eller en ekonomisk förening utan den sköts alltid av en eller flera likvidatorer som utses av domstol eller av Patent- och registreringsverket. För likvidatorernas kvalifikationer gäller samma regler som för styrelseledamöter (13 kap. 7 § ABL och 11 kap. 7 § FL). Minst halva antalet likvidatorer skall alltså vara bosatta inom EES. Samma övriga inskränkningar som för handelsbolagen gäller, dvs. likvidatorn får inte vara underårig, i konkurs eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken (8 kap. 4 § ABL och 6 kap. 4 § FL).

Revisorernas uppdrag upphör inte på grund av likvidationen (13 kap. 7 § ABL och 11 kap. 7 § FL). När likvidation inträtt skall styrelsen (och verkställande direktören) avge redovisning för förvaltningen under den tid för vilken redovisningshandlingar inte tidigare framlagts på stämma (13 kap. 9 § ABL och 11 kap. 9 § FL). Likvidatorerna skall för varje räkenskapsår avge en årsredovisning för stämman. Principiellt sker denna redovisning enligt samma regler som före likvidationen med vissa avvikelser. Bl.a. skall andra värderingsregler tillämpas för tillgångarna, nämligen högst marknadsvärdet minus försäljningskostnader (13 kap. 12 § ABL, 11 kap. 12 § FL). Revisorerna skall uttala sig om likvidationen enligt deras mening fördröjs.

Likvidatorernas uppgift är att förvandla egendomen till pengar och betala skulderna. Rörelsen får fortsättas av samma skäl som ett handelsbolag i likvidation får fortsätta sin rörelse.

Skiftet får inte, som reglerna om handelsbolag medger, ske före skuldbetalningen. Likvidatorerna skall därför genast söka kallelse på de okända borgenärerna. Utskiftningen får göras först när den i kallelsen bestämda anmälningstiden gått ut och alla kända skulder blivit betalda eller medel avsatts till betalning (13 kap. 10 och 13 § ABL, 11 kap. 10 och 13 §§ FL).

Stämman har i princip kvar sina befogenheter under likvidationen men ändamålet med likvidationen, nämligen att verksamheten skall avvecklas, begränsar stämmans kompetens (13 kap. 8 § ABL, 11 kap. 8 § FL).

När likvidatorerna fullgjort sitt uppdrag skall slutredovisning lämnas till revisorerna, inklusive en redogörelse för skiftet samt redovisningshandlingarna för hela likvidationstiden. Stämman skall därefter granska slutredovisningen. Om likvidatorerna finner att bolaget resp. föreningen är på obestånd, skall de ge in en konkursansökan. När redovisningen framlagts på stämman är bolaget resp. föreningen upplöst. Även om slutredovisning har lagts fram kan ägare till en tiondel av samtliga aktier resp. en tiondel av samtliga röstberättigade medlemmar begära att en stämma inkallas för att avgöra om skadeståndstalan skall väckas. Om talan väcks, eller om det visar sig att det finns andra tillgångar eller det finns behov av andra likvidationsåtgärder, är bolaget resp. föreningen inte upplöst utan likvidationen fortsätter (13 kap. 16 § ABL, 11 kap. 16 § FL). Det finns även möjlighet för stämman att besluta att likvidationen skall upphöra och verksamheten fortsätta. Det krävs dock att det

är stämman som beslutat om likvidationen, med ett undantag för aktiebolagen, och att revisorerna yttrat sig. Ett sådant beslut får inte heller fattas, om likvidationsanledning finns enligt lag eller bolagsordningen resp. föreningsstadgarna eller om utskiftning har ägt rum. Aktiebolag får inte heller fatta ett sådant beslut, om det egna kapitalet inte uppgår till det registrerade (13 kap. 17 § ABL, 11 kap. 17 § FL).

Under likvidationen skall en associations firma tecknas med tillägg att firmen är i likvidation (26 § firmalagen [1974:156]).

Skälen för regeringens förslag: Som framgått av redogörelsen för de svenska reglerna om likvidation skiljer sig reglerna avseende handelsbolag på ett påtagligt sätt från de som gäller för aktiebolag och ekonomiska föreningar. För de senare är syftet framför allt att skydda kapitalet, vilket hör ihop med att aktieägarna resp. föreningsmedlemmarna inte ansvarar personligen för bolagets resp. föreningens förpliktelser. Likvidationen måste bl.a. av denna anledning skötas av särskilda likvidatorer som utses av domstol eller Patent- och registreringsverket även i fall då det är stämman som har beslutat om likvidation. I handelsbolag, där varje bolagsman ansvarar solidariskt för handelsbolagets skulder, kan likvidationen genomföras av bolagsmännen gemensamt eller av en av bolagsmännen eller domstol utsedd likvidator, t.ex. en av bolagsmännen. Handelsbolagslagens regler kan också i stor utsträckning avtals bort av bolagsmännen.

Det framstår som mest naturligt och ändamålsenligt att, för en så flexibel bolagstyp som en gruppering är, låta reglerna om likvidation av handelsbolag tillämpas även i fråga om grupperingar som har sitt säte i Sverige. Det innebär också att medlemmarna i en gruppering i stor utsträckning kan avtala om att likvidationen skall genomföras på ett annat sätt än vad HBL anger.

Regeringen föreslår alltså att HBL:s regler om likvidationen skall gälla även för grupperingar som har sitt säte i Sverige och som har registrerats här. En sådan lösning innebär också att en gruppering som har gått i konkurs, och där konkursen avslutas utan överskott, är upplöst när konkursen avslutas.

I promemorian föreslogs att 2 kap. 35 § andra stycket HBL inte skulle tillämpas på grupperingar. Regeringen gör en annan bedömning i denna fråga, se författningskommentaren till 6 § EEIG-lagen.

Bosättningskravet för likvidatorer i handelsbolag behandlas i avsnitt 8.

7.8 Regler om obestånd och betalningsinställelse m.m.

Regeringens bedömning: Det behövs inga särskilda regler om en grupperings obestånd och betalningsinställelse eller om den tidpunkt då ett medlemskap skall upphöra.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning (se promemorian s. 59 f.).

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som yttrat sig i frågan har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. Föreningen Auktoriserade Revisorer FAR har dock ansett att det bör tydliggöras i vilken utsträckning konkurslagen och annan lagstiftning kan anses vara tillämpbar.

Bakgrund: En gruppering omfattas av nationell lagstiftning om obestånd och betalningsinställelse (artikel 36). Om ett rättsligt förfarande inleds mot en gruppering på grund av betalningsinställelse, får det dock inte ensamt medföra att ett sådant förfarande inleds mot medlemmarna.

En medlemsstat kan också, med hänsyn till sin nationella lagstiftning om upplösning, likvidation, obestånd och betalningsinställelse, bestämma att ett medlemskap skall upphöra vid tidpunkter som anges i den nämnda lagstiftningen (art 28.1, andra stycket).

De svenska reglerna om obestånd finns huvudsakligen i konkurslagen (KL). Föremålet för konkurs är en gäldenär, dvs. den som har skulder (1 kap. 1 § KL). Alla som kan ikläda sig rättigheter och skyldigheter, t.ex. en gruppering, kan alltså försättas i konkurs. Behörig domstol i konkursärenden är den domstol där gäldenären bör svara i tvistemål som rör betalningsskyldighet i allmänhet (2 kap. 1 § KL). För bolag, förening eller annat samfund, stiftelse eller annan sådan inrättning är det den domstol där styrelsen har sitt säte eller, om sätet för styrelsen inte är bestämt eller styrelse inte finns, där förvaltningen föres (10 kap. 1 § rättegångsbalken). Den som inte har känt hemvist i riket får även sökas där egendom som han äger finns (10 kap. 3 § rättegångsbalken).

Betalningsinställelse regleras också i KL och är en grund för konkurs.

Det finns även andra regelsystem vid obestånd. Ekonomiska uppgörelser (ackord utan konkurs) kan träffas mellan gäldenären och hans borgenärer enligt ackordslagen. Ackordsförfarandet genomförs under medverkan av en god man och ackordet kommer till stånd genom överenskommelse eller genom beslut efter förhandling i särskild ordning (offentligt ackord). Till Lagrådet har nyligen överlämnats en lagrådsremiss om företagsrekonstruktion. Där föreslås ett nytt förfarande för att rädda företag i ekonomisk kris. Ackord är ett inslag i det föreslagna förfarandet.

Skuldsanering enligt skuldsaneringslagen kan endast beviljas en fysisk person.

Det finns inte några särskilda regler i svensk rätt om vid vilken tidpunkt ett medlemskap eller liknande skall upphöra i samband med likvidation, obestånd o.d.

Skälen för regeringens bedömning: Det behövs inga särskilda regler om obestånd och betalningsinställelse för en gruppering. Konkurslagen kan tillämpas även beträffande en gruppering och det finns regler om var en gruppering skall begäras i konkurs. Om grupperingen har säte i Sverige, och alltså skall registreras här, är den domstol där sätet finns behörig konkursdomstol. Även ackordslagen kan tillämpas utan att någon lagändring behöver ske. Något ytterligare klargörande torde inte behövas. Det finns inte heller skäl att införa särskilda regler om när medlemskapet skall upphöra.

Regeringens förslag: En gruppering som har sitt säte i Sverige och som inte har en till registret anmäld företagsledare skall kunna försättas i likvidation av allmän domstol. Detsamma skall gälla om grupperingen saknar annat organ som skall finnas enligt avtalet om att bilda grupperingen.

Om en medlem i en gruppering går i konkurs eller åläggs näringsförbud, skall denne omedelbart utträda ur grupperingen. Om så inte sker, skall en domstol kunna besluta att grupperingen skall träda i likvidation. Före likvidationsbeslutet skall grupperingen ha förelagts att inom viss tid vidta den åtgärd som behövs för att undgå likvidation.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (se promemorian s. 61 f.).

Remissinstanserna: Så gott som alla remissinstanser har tillstyrkt promemorians förslag eller lämnat det utan erinran. En remissinstans (Kammarrätten i Göteborg) har ansett att den domstol som skall besluta om likvidation bör vara länsrätt (allmän förvaltningsdomstol) och inte tingsrätt (allmän domstol). Patent- och registeringsverket har ansett att verket och inte domstol skall kunna besluta om likvidation.

Bakgrund: Varje medlemsstat kan enligt förordningen bestämma att en myndighet inom staten kan ansöka hos domstol om att en gruppering med säte inom staten skall upplösas om grupperingen åsidosätter allmänna intressen. Det krävs emellertid att det enligt statens lagstiftning är möjligt att på sådan grund upplösa registrerade bolag eller andra rättsliga enheter (artikel 32.3).

I Danmark har en myndighet (Ehrvervs- og Selskabsstyrelsen, dvs. motsvarigheten till Patent- och registeringsverket) fått en möjlighet att först fastställa en frist inom vilken grupperingen skall åtgärda att den inte har den ledning (ledelse) som framgår av förordningen eller grupperingsavtalet. Om så inte sker får myndigheten ansöka hos domstol (skifteretten) att upplösa grupperingen. Samma myndighet kan också ansöka hos domstolen att en gruppering skall upplösas, om en medlem inte utträder trots att medlemmen inte har rätt att vara medlem i en gruppering, nämligen om medlemmen är omyndig, har ställt in betalningarna eller är i konkurs. Vidare gäller bestämmelserna om likvidation i 14 kap. aktieselskabsloven (den danska aktiebolagslagen) också för grupperingar. De likvidationsgrunder som följer av dessa bestämmelser är dock inte tillämpliga för grupperingar.

I Storbritannien kan en domstol upplösa en gruppering med säte där som åsidosätter allmänna intressen, om domstolen finner att det är rättvist och skäligt (just and equitable) att upplösa grupperingen.

Någon möjlighet för en svensk domstol att upplösa ett *handelsbolag* finns inte, förutom att en domstol kan försätta bolaget i konkurs på

begäran av bolaget självt eller en borgenär. Likvidationsgrunderna för ett handelsbolag innebär att bolaget själv beslutar om likvidation eller att det automatiskt går i likvidation. En domstol kan alltså inte försätta bolaget i likvidation. Däremot kan en domstol tillsätta en eller flera likvidatorer (se avsnitt 7.7).

För *aktiebolag* och *ekonomiska föreningar* kan upplösning ske genom att domstol eller Patent- och registreringsverket (PRV) beslutar om likvidation, om inte stämman fattar ett sådant beslut (tvångslikvidation). Domstolen eller PRV kan alltså besluta om likvidation, om likvidationsanledning föreligger enligt bolagsordningen resp. stadgarna, om konkurs avslutas med överskott eller om det saknas en behörig till registret anmäld företagsledning, dvs. styrelse eller föreskriven verkställande direktör (13 kap. 4 § ABL, 11 kap. 4 § FL). Viktiga likvidationsgrunder för aktiebolag är vidare att mer än hälften av aktiekapitalet har gått förlorat och att årsredovisning inte för något av de två senaste räkenskapsåren insänts till PRV (13 kap. 2 § och 4 § 4 ABL). Ett aktiebolag kan vidare sättas i likvidation, om aktieägare uppsåtligt genom missbruk av sitt inflytande i bolaget medverkat till överträdelse av ABL eller bolagsordningen (13 kap. 3 § ABL). En ekonomisk förening kan också försättas i likvidation, om verksamheten drivs på ett sådant sätt som uppenbarligen inte motsvarar de förutsättningar under vilka registrering har skett (11 kap. 4 § 4 FL) eller om antalet medlemmar gått ned under det minsta antal som krävs, dvs. under tre (11 kap. 3 § FL). Både aktiebolag och ekonomiska föreningar kan upphöra genom fusion (14 kap. ABL och 12 kap. FL). Slutligen upphör, som tidigare nämnts, ett bolag eller en förening vars konkurs avslutas utan överskott.

Skälen för regeringens förslag: Enligt svensk rätt har en domstol endast rätt att upplösa en association enligt de ovan redovisade reglerna. Någon mer allmän regel som innebär att en association måste följa lagar och förordningar etc. finns inte som grund för upplösning. Förutsättningen enligt förordningen för att det skall vara möjligt att införa en sådan mer allmän regel är alltså inte uppfylld.

Förordningen (artikel 28.1) innebär att den som inte längre uppfyller kraven i artikel 4.1 (dvs. krav på säte eller huvudkontor för juridiska personer och verksamhet för fysiska personer inom gemenskapen) upphör att vara medlem i grupperingen. Grupperingen fortsätter dock att bestå med de kvarvarande medlemmarna (artikel 30). Grupperingen skall enligt förordningen upplösas om villkoren i vissa artiklar inte är uppfyllda, t.ex. om grupperingen inte längre är av understödjande karaktär i förhållande till medlemmarnas verksamhet, om antalet anställda överstiger 500, om antalet medlemmar understiger två eller om medlemmarnas huvudkontor resp. verksamhet inte längre finns i olika medlemsländer (se artikel 31.3). Beslutar inte medlemmarna om upplösning, kan domstol enligt förordningen bestämma att grupperingen skall upplösas, om inte rättelse vidtas innan domstolen har avgjort ärendet (artikel 32.1).

Det kan finnas skäl att införa en möjlighet för domstol att upplösa en gruppering, om en eller flera medlemmar antingen aldrig har uppfyllt

eller inte längre uppfyller de speciella krav som enligt de enskilda medlemsländerna kan ställas på en medlem i en gruppering. Särskilda krav kan nämligen ställas på medlemmarna i en gruppering enligt artikel 4.4. Såsom redovisats i avsnitt 7.4 föreslås det där, med stöd av den nämnda artikeln, att den som är i konkurs eller som ålagts näringsförbud inte skall kunna vara medlem i en gruppering. Om en medlem går i konkurs eller åläggs näringsförbud, bör medlemmen åläggas en skyldighet att utträda ur grupperingen. Om medlemmen inte utträder, kan det synas lämpligt att en domstol skall kunna besluta att grupperingen skall träda i likvidation. Stöd för en sådan ordning finns i artikel 28.1, andra stycket, som hänvisar till medlemsstaternas egen lagstiftning. Om en bolagsman i ett svenskt handelsbolag försätts i konkurs, skall bolaget träda i likvidation, om det inte i stället har bestämts att bolagsmannen skall utträda ur bolaget eller uteslutas (2 kap. 27 § samt 29–30 §§ HBL). Om en bolagsman har ålagts näringsförbud, finns det visserligen ingen uttrycklig bestämmelse om likvidation, men det torde kunna åberopas mot honom att det finns en viktig grund för bolagets upplösning (2 kap. 25 § HBL). Det finns också stöd för en sådan bestämmelse i ingressens sjuttonde stycke, som ger medlemsstaterna rätt att anta lagar eller förordningar eller vidta administrativa åtgärder som inte strider mot tillämpningsområdet för eller syftet med förordningen om grupperingar.

En gruppering skall utse en företagsledare eller de andra organ som skall finnas enligt grupperingsavtalet. Om så inte sker, bör en domstol kunna besluta om likvidation beträffande en gruppering som har säte inom Sverige. Så kan nämligen ske enligt svensk rätt, om ett aktiebolag eller en ekonomisk förening saknar styrelse eller verkställande direktör i de fall sådan skall utses (13 kap. 4 § 3 ABL och 11 kap. 4 § 3 FL). Eftersom det endast är företagsledaren som kan binda grupperingen gentemot tredje man kan det även falla in under förordningens artikel 32.2, nämligen att det finns en viktig grund för domstolen att bestämma att grupperingen skall upplösas. För tydlighetens skull bör dock en uttrycklig bestämmelse härom införas. Som nyss nämndes har de enskilda staterna rätt att anta lagar och förordningar m.m. som inte strider mot tillämpningsområdet för eller syftet med denna förordning (ingressens sjuttonde stycke). En bestämmelse av den angivna innebörden kan inte anses strida mot tillämpningsområdet för eller syftet med förordningen.

Det förefaller lämpligt att den myndighet som skall kunna ansöka om likvidation av grupperingen är samma myndighet som skall handha registret över grupperingar (se avsnitt 7.11).

Kammarrätten i Göteborg har påpekat att det i promemorian inte anges om det är allmän domstol eller allmän förvaltningsdomstol som skall pröva frågor om likvidation av en gruppering (8 § i promemorians förslag till EEIG-lag). Kammarrätten anser dock att frågan bör prövas av länsrätt (allmän förvaltningsdomstol) i stället för av tingsrätt (allmän domstol) medan PRV anser att verket självt och inte domstol skall kunna besluta om likvidation. Frågor om likvidation av ett aktiebolag på grund av att bolaget är i konkurs som avslutas med överskott, inte har

anmält behörig styrelse eller verkställande direktör eller inte har sänt in årsredovisning för något av de två senast räkenskapsåren prövas numera av PRV i stället för av tingsrätt (prop. 1993/94:43, bet. 1993/94:LU7, rskr. 1993/94:54, SFS 1993:1495), medan likvidation av en ekonomisk förening på liknande grunder fortfarande prövas av tingsrätt. Övriga likvidationsgrunder för aktiebolag och ekonomiska föreningar prövas av tingsrätt. EEG-förordningen kräver att upplösning skall beslutas av domstol, varför det inte kan överlämnas till PRV att fatta beslut i dessa frågor. Regeringen anser det lämpligt att tingsrätterna, som redan prövar vissa frågor om likvidation av aktiebolag och ekonomiska föreningar och i vissa fall utser likvidatorer i handelsbolag, också prövar frågor om likvidation av en gruppering.

PRV har också föreslagit att verket skall kunna avföra en medlem ur EEIG-registret (se avsnitt 7.11) om medlemmen går i konkurs eller åläggs näringsförbud, i stället för att domstol skall försätta grupperingen i likvidation. PRV har hänvisat till att en person som försatts i konkurs eller som har ålagts näringsförbud avförs från de uppdrag denne finns registrerad för i aktiebolagsregistret enligt 18 kap. 4 a § ABL. Emellertid avser den angivna regeln i ABL att en *ställföreträdare* har försatts i konkurs eller ålagts näringsförbud, medan de här föreslagna reglerna avser att avföra en *medlem* ur registret, vilket är en betydligt mer ingripande åtgärd. Regeringen föreslår därför inte någon sådan regel som PRV föreslagit.

En förutsättning för att tingsrätten skall kunna besluta att grupperingen skall upphöra bör dock vara att en myndighet har förelagt grupperingen en frist inom vilken grupperingen skall rätta till förhållandena. Medlemmarna kan då fatta de nödvändiga besluten för att undgå upplösning. En gruppering kan t.ex. i grupperingsavtalet (artikel 27.2) föreskriva att en medlem som inte uppfyller de krav som ställs i nationell lag för medlemskap skall uteslutas.

7.10 Förbud att utöva verksamhet som åsidosätter allmänna intressen?

Regeringens bedömning: Det skall inte utses någon myndighet som kan förbjuda en gruppering att utöva verksamhet som strider mot allmänna intressen.

Promemorianas förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (se promemorian s. 65 f.).

Remissinstanserna: Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Bakgrund: En behörig myndighet i en medlemsstat kan enligt förordningen förbjuda en gruppering att utöva verksamhet som strider mot allmänna intressen i den staten (artikel 38). Det är inte helt klart vilken valfrihet för medlemsstaterna som den nu angivna artikeln innebär. Den

skulle nämligen kunna förstås på det sättet att det i en medlemsstat skall finnas en behörig myndighet som får förbjuda viss verksamhet. Övervägande skäl talar emellertid för att bestämmelsen innebär en frihet för medlemsstaterna att själva bestämma om det skall finnas en behörig myndighet som kan förbjuda viss verksamhet.

Artikeln innebär att förbudet skall kunna prövas av domstol. Vad som menas med allmänna intressen inom staten framgår inte av förordningen. Det krävs inte att grupperingen har sitt säte i den stat där verksamheten förbjuds.

I Danmark har någon myndighet som kan förbjuda viss verksamhet inte utsetts.

I Sverige finns det inte någon generell möjlighet för en myndighet att förbjuda en juridisk person eller annan association att bedriva verksamhet. Lagen (1986:436) om näringsförbud innebär att endast fysiska personer, inte juridiska personer, kan åläggas näringsförbud. Näringsförbud innebär att den som ålagts förbudet inte får bedriva näringsverksamhet eller vara bolagsman, stiftare, styrelseledamot, verkställande direktör, annan ställföreträdare, faktiskt utöva ledningen av en näringsverksamhet eller äga så många aktier i ett aktiebolag att röstetalet överstiger femtio procent. Något förbud av själva verksamheten som sådan kan däremot inte meddelas.

Skälen för regeringens bedömning: Det finns inte några allmänna intressen som talar för att en myndighet skall utses som skall kunna förbjuda en gruppering att utöva verksamhet i Sverige. Någon regel av denna innebörd bör därför inte införas. Däremot kan det finnas andra regler som innebär att en myndighet i speciella fall kan förbjuda ett företag att utöva en viss verksamhet, t.ex. av miljöskäl. Sådana bestämmelser gäller naturligtvis även för en gruppering. Det kan erinras om att den som ålagts näringsförbud inte skall kunna vara medlem i en gruppering (se avsnitt 7.4).

7.11 Register över grupperingar m.m.

Regeringens förslag: Ett register över grupperingar skall föras av Patent- och registreringsverket. Uppgifter som införs i registret skall publiceras i Post- och Inrikes Tidningar. Vissa beslut i registreringsfrågor skall kunna överklagas till länsrätt.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (se promemorian s. 67 f.) med undantag för att den inte innehåller några särskilda regler om överklagande i registreringsfrågor.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser har tillstyrkt att Patent- och registreringsverket (PRV) skall föra registret över grupperingar. En remissinstans (Kammarrätten i Göteborg) anser att överklagande av ett beslut av PRV i en registreringsfråga skall prövas av länsrätt och inte av regeringen. PRV har förslagit att publicering skall ske i en av PRV utgiven tidning i stället för i Post- och Inrikes Tidningar.

Bakgrund: Enligt artikel 6 skall en gruppering tas in i ett register i den stat där den har sitt säte. I samband med registreringen skall, förutom grupperingsavtalet, ett antal handlingar och uppgifter ges in, se artikel 7. Enligt artikel 10 skall även en grupperings huvudkontor eller avdelningskontor som finns i en annan medlemsstat än den där grupperingen har sitt säte registreras i den stat där kontoret är beläget, förutom i den stat där sätet finns. Kopior och ev. översättningar av de handlingar som skall inges till "sätetsregistret" skall också ges in till "kontorsregistret". Enligt artikel 39.1 skall medlemsstaterna inrätta det eller de register som skall svara för registrering enligt artikel 6 och 10. Medlemsstaterna skall också bestämma hur de handlingar som avses i artikel 7 och 10 skall ges in och se till att de handlingar som skall ges in till "sätetsregistret" kungörs i en lämplig officiell tidning inom den stat där grupperingen har sitt säte. Vidare skall medlemsstaten bestämma hur handlingar och uppgifter enligt artikel 8 c (handlingar och uppgifter om bl.a. inrättande eller nedläggning av huvud- eller avdelningskontor, vem som utsetts till företagsledare m.m) skall offentliggöras. Sådana handlingar och uppgifter behöver nämligen inte offentliggöras i sin helhet. Offentliggörandet av sådana uppgifter kan i stället ske i form av utdrag eller ett meddelande om att de har givits in till registret (artikel 8, sista stycket).

Vidare skall medlemsstaterna se till att var och en kan ta del av handlingarna i registren och få kopior av dessa handlingar. Medlemsstaterna får bestämma att avgifter får tas ut för registrering, kungörande samt för rätten att ta del av handlingar och att få kopior av dem. Avgifterna får dock inte överstiga de administrativa kostnaderna för verksamheten (artikel 39.1, andra och tredje styckena). Slutligen skall medlemsstaterna se till att upplysningar om de uppgifter som skall kungöras i Europeiska gemenskapernas officiella tidning (Official Journal) enligt artikel 11, dvs. uppgifter om bildandet av en gruppering och avslutandet av en grupperings likvidation, lämnas till kontoret för de Europeiska gemenskapernas offentliga publikationer inom en månad efter offentliggörandet i den nationella tidningen (artikel 39.2).

I Danmark har Ehrvervs- og Selskabsstyrelsen fått i uppgift att sköta registreringen dels av de grupperingar som har säte i Danmark och dels av de huvud- eller avdelningskontor som finns i Danmark för grupperingar som inte har säte där. Styrelsen har också fått i uppgift att fastställa de regler som är nödvändiga för tillämpningen av förordningen och att bestämma avgifter för anmälan, offentliggörande och utskrifter.

Skälen för regeringens förslag: Sverige har en skyldighet att inrätta ett register där sådana grupperingar som har sitt säte i Sverige skall registreras. Vidare skall ett huvudkontor eller avdelningskontor i Sverige för sådana grupperingar som inte har sitt säte i Sverige registreras här.

I Sverige finns en central registreringsmyndighet för flera typer av associationer, nämligen Patent- och registreringsverket (PRV). Aktiebodelagen registreras sedan lång tid av PRV. Ansvaret för föreningsregistret och handelsregistret håller för närvarande på att överföras från länsstyrelserna till PRV. Det förefaller därför naturligt att PRV får föra även

det register som skall omfatta grupperingarna, inklusive uppgifter om huvud- eller avdelningskontor för sådana grupperingar som inte har sitt säte i Sverige. Registret skall omfatta hela riket.

Enligt förordningen skall medlemsstaterna vidare besluta om hur registreringshandlingarna skall ges in. Sådana regler torde omfattas av regeringens rätt att utfärda s.k. verkställighetsföreskrifter (8 kap. 13 § regeringsformen). Reglerna bör alltså kunna meddelas i förordningsform.

Bestämmelser om hur innehållet i registret skall kungöras bör däremot meddelas i lagform, jämför t.ex. 18 kap. 2 § ABL och 15 kap. 2 § FL, där det bestäms att vad som införts i registret skall kungöras i Post- och Inrikes Tidningar.

Post- och Inrikes Tidningar har till uppgift att upplysa om införingar och ändringar i många officiella register som finns i Sverige, bl.a. aktiebolagsregistret, föreningsregistret och handelsregistret. Det förefaller därför lämpligt att denna publikation används för offentliggörande även av förhållanden som rör grupperingar. PRV har föreslagit att uppgifterna skall publiceras i en av verket utgiven tidning för att minska kostnaderna för publiceringen. Den frågan bör emellertid avgöras i annat sammanhang när frågor om publicering kan tas upp mera generellt. Ett sådant sammanhang kan vara det lagstiftningsarbete om års- och koncernredovisning enligt EG-direktiv (SOU 1994:17) som pågår inom regeringskansliet. Regeringen är därför inte nu beredd att föreslå att uppgifter skall kunna publiceras i en av PRV utgiven tidning i stället för i Post- och Inrikes Tidningar.

Bestämmelser skall också införas om hur de uppgifter som framgår av artikel 8 c skall kungöras. Sådana uppgifter behöver inte kungöras i sin helhet. Kungörandet kan nämligen i stället ske i form av ett utdrag eller ett meddelande om att de har givits in till registret. Det synes lämpligt att regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, får avgöra hur kungörandet skall ske.

Medlemsstaterna skall också se till att var och en har möjlighet att vid "sätessregistret" resp. "kontorsregistret" ta del av de handlingar som skall ges in enligt artikel 7 och att var och en skall kunna få kopior av dessa handlingar, även per post.

I Sverige finns en grundlagsskyddad rätt för alla svenska medborgare att ta del av allmänna handlingar, se 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen (TF). Alla handlingar som förvaras hos en myndighet och som anses som inkomna till eller upprättade hos en myndighet är allmänna handlingar (2 kap. 3 § TF). Rätten att ta del av allmänna handlingar får begränsas endast om handlingen i det särskilda fallet omfattas av en sekretessbestämmelse. Den innebär också en rätt att mot avgift få avskrift eller kopia av handlingen. Rätten att få del av allmänna handlingar är visserligen formellt begränsad till svenska medborgare men en sådan rätt tillkommer även utländska medborgare. Inskränkningar i utlänningars rätt att ta del av allmänna handlingar kan göras, förutom i TF, även i vanlig lag men några sådana lagregler finns för närvarande inte. Myndigheten får inte efterforska vem som begär att få ut handlingen eller vilket syfte denne har annat än för att kunna pröva om det

finns några hinder att lämna ut handlingen (2 kap. 14 § TF). Det svenska regelsystemet garanterar alltså alla att ta del av och få kopior av de handlingar beträffande grupperingar som kommer att registreras i Sverige. Skyldighet att sända begärda handlingar per post framgår av 7 § förordningen (1980:900) om statliga myndigheters serviceskyldighet, m.m. Även i detta avseende är alltså de svenska reglerna tillräckliga för att uppfylla kraven i förordningen och några ytterligare regler behövs inte.

Medlemsstaterna får också bestämma att avgifter skall erläggas för registrering, kungörande och rätten att ta del av handlingar och att få kopior av dem. Avgifterna får dock inte överstiga de administrativa kostnaderna för verksamheten. Enligt de riktlinjer riksdagen (jfr. prop. 1989/90:138, bet. 1989/90:FiU38, regeringens förordningsmotiv 1992:3) har bestämt för avgifter enligt avgiftsförordningen (1992:191) skall principen om full kostnadstäckning gälla. De avgifter som fastställts för t.ex. ärenden rörande registrering av uppgifter om aktiebolag i aktiebolagsförordningen och motsvarande ärenden rörande ekonomiska föreningar och handelsbolag bygger på samma princip och omfattar även kostnad för kungörande. Principen om full kostnadstäckning innebär att myndigheten skall täcka sina kostnader men också att en avgift inte får överstiga statens kostnader för handläggningen av ärendet. Avgifter för ärenden rörande registrering av grupperingar och kungörande samt utdrag ur registret bör följa samma principer och meddelas i förordningsform eller i särskilt regeringsbeslut.

Inga avgifter får tas ut av den som utnyttjar rätten att ta del av allmänna handlingar (2 kap. 12 § TF). Däremot får avgift tas ut för kopior av handlingar liksom utdrag ur registren. Expeditioner av kopior av handlingar där antalet understiger tio är normalt gratis (16 § avgiftsförordningen). För tio sidor är avgiften bestämd till 40 kr och för varje sida därutöver till två kr. Även här tas avgiften ut endast för att täcka de administrativa kostnaderna. PRV har rätt att ta ut avgift för alla kopior och utskrifter från automatisk databehandling även om beställningen understiger tio sidor (16 § förordningen [1988:403] med instruktion för Patent- och registreringsverket). Några ytterligare regler om avgift för kopior m.m. behövs inte. Det svenska regelsystemet om avgiftsuttag överensstämmer sammanfattningsvis med förordningens krav på att avgiften inte får överstiga de administrativa kostnaderna för verksamheten.

Det synes lämpligt att PRV även får i uppgift att se till att de handlingar och uppgifter som skall offentliggöras enligt artikel 8 tas in i Post- och Inrikes Tidningar (se artikel 39.1). Vidare bör PRV se till att de upplysningar som skall kungöras i Europeiska gemenskapernas officiella tidning (EGT) enligt artikel 11, dvs. uppgifter om bildandet av en gruppering och avslutandet av en grupperings likvidation, lämnas till kontoret för de Europeiska gemenskapernas offentliga publikationer inom en månad efter offentliggörandet i Post- och Inrikes Tidningar. Detta kan också ske i förordningsform.

Vad gäller rätten att överklaga PRV:s beslut i en registreringsfråga har Kammarrätten i Göteborg ansett att en sådan talan bör prövas av

länsrätt. Kammarrätten har härvid hänvisat till 18 kap. 7 § tredje stycket ABL (som innebär att PRV:s beslut att avskriva en anmälan för registrering eller att vägra registrering av ett aktiebolag enligt 18 kap. 4 § första stycket kan överklagas till kammarrätten genom besvär inom två månader från beslutets dag), men ansett att talan bör prövas av länsrätten. Regeringen delar synpunkten att det är lämpligt att vissa beslut i registreringsfrågor skall prövas av domstol. Efter mönster från ABL föreslås därför att PRV:s beslut att avskriva ansökan om registrering eller att vägra registrering skall överklagas till domstol. Domstolsprövningen skall numera ske i länsrätt som första instans och det skall krävas prövningstillstånd för överklagande till kammarrätten (se prop. 1992/93:100 bil. 3, s. 24 f. och s. 93, bet. 1992/93:JuU24, rskr. 1992/93:289, prop. 1993/94:133, bet. 1993/94:JuU24, rskr. 1993/94:319 samt prop. 1994/95:27). Det föreslås därför att överklagande skall ske till länsrätt (allmän förvaltningsdomstol) och att det skall krävas prövningstillstånd i kammarrätten.

7.12 Påföljder vid brister i offentliggörande m.m

Regeringens förslag: Om en gruppering underlåter att lämna handlingar och uppgifter till det register som skall föras av PRV, skall företagsledaren av PRV kunna föreläggas vid vite att fullgöra dessa uppgifter. PRV skall också kunna döma ut vitet. Detsamma skall gälla om grupperingen underlåter att ange de uppgifter som skall finnas på grupperingens brev, beställningssedlar och liknande handlingar.

Promemorians förslag: Överensstämmer med promemorians förslag (se promemorian s 72 f.).

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser har tillstyrkt promemorians förslag eller lämnat det utan erinran. En remissinstans har ansett att PRV inte själv skall kunna döma ut förelagda viten utan att det skall prövas av länsrätt efter ansökan av PRV.

Bakgrund: Medlemsstaterna skall enligt artikel 39.3 bestämma lämpliga påföljder för underlåtenhet att iaktta föreskrifterna om offentliggörande i artikel 7 (skyldigheten att ge in handlingar och uppgifter till registret över grupperingar), artikel 8 (skyldigheten att offentliggöra vissa uppgifter i en lämplig nationell tidning) och artikel 10 (skyldigheten att ge in kopior av handlingar och ev. översättning om huvud- och avdelningskontor). Vidare skall lämplig påföljd bestämmas för underlåtenhet att iaktta föreskrifterna i artikel 25 (dvs. skyldigheten att på brev o.dyl. ange grupperingens namn, registreringsnummer, adress, inskränkningar i företagsledarens eller företagsledarnas rätt att ensam företräda grupperingen och i förekommande fall uppgift om att grupperingen har trätt i likvidation).

I Danmark har bötesstraff införts som påföljd för den som överträder bestämmelserna i de ovan redovisade artiklarna. Det kan också i före-

skrifter som utfärdats med stöd av förordningen bestämmas bötesstraff för överträdelse av bestämmelser i föreskrifterna. Om överträdelse begås av ett bolag eller annan association (aktieselskaber, anpartsselskaber, andelselskaber eller liknande) kan associationen som sådan ådömas bötesstraff. Slutligen kan en företagsledare, en likvidator eller en medlem i en gruppering som underlåter att i rätt tid följa de skyldigheter som framgår av förordningen om grupperingar, av den danska lagen om grupperingar eller av de regler som Ehrvervs- og Selskabsstyrelsen har bestämt med stöd av lagen påföras dagliga eller veckoliga böter.

Skälen för regeringens förslag: Vid bedömning av vilken eller vilka påföljder som bör komma i fråga för underlåtenhet att följa bestämmelserna i förordningen bör man hålla i minnet att de som i första hand kommer att drabbas av påföljderna är näringsidkare. Den lämpligaste påföljden för att reglerna skall efterlevas torde därför vara att påföljden drabbar denne ekonomiskt. Exempel på ekonomiska sanktioner är böter eller vite.

Ett bötesstraff kan enligt gällande svensk rätt endast ådömas en fysisk person och inte en juridisk person. Däremot kan ett vitesföreläggande enligt 2 § lagen (1985:206) om viten riktas mot fysisk eller juridisk person. Den typ av sanktion som används mot liknande typer av förseelser inom associationsrätten är böter eller vite, se t.ex. 19 kap. 1 och 2 §§ ABL och 16 kap. 1 och 2 §§ FL. Vite används t.ex. vid underlåtenhet att hos registreringsmyndigheten göra behörig anmälan för registrering. Vitesföreläggande kan enligt ABL och FL riktas endast mot fysiska personer (verkställande direktören eller styrelseledamot) i aktiebolaget och den ekonomiska föreningen. I de nyligen antagna ändringarna i ABL (prop. 1993/94:196, bet. 1993/94:LU32, rskr. 1993/94:422) för att anpassa regelsystemet till EG:s bolagsdirektiv, bl.a. det s.k. publicitetsdirektivet, har föreskrivits att vitesföreläggandet skall riktas mot verkställande direktören eller styrelseledamot när ett aktiebolag försummar att lämna vissa särskilda uppgifter på bolagets brev, fakturor och orderblanketter (artikel 4 och 6 i publicitetsdirektivet, 16 kap. 4 § och 19 kap. 2 § ABL). Syftet med påföljdsbestämmelserna är att de skall leda till att registrering m.m. sker och att det sker i rätt tid och på ett riktigt sätt. Att i efterhand straffa den som inte fullgör detta förefaller inte särskilt meningsfullt, särskilt som det straff som kan tänkas bli utdömt torde bli förhållandevis lågt och risken för åtal kan bedömas som liten. Ett vitesföreläggande torde i stället vara ett smidigt sätt att komma till rätta med grupperingar som inte följer bestämmelserna om att ge in handlingar m.m. enligt artikel 7 och 10 eller om att lämna de uppgifter som skall finnas på grupperingens brev, beställningssedlar m.m. enligt artikel 25. Däremot torde det inte finnas behov av några sanktioner vid underlåtenhet att följa artikel 8 (skyldighet att offentliggöra vissa uppgifter och handlingar) eftersom det föreslås att det är PRV som skall se till att dessa uppgifter offentliggörs. För att PRV skall kunna fullgöra denna skyldighet krävs det att handlingarna och uppgifterna ges in till PRV. Denna skyldighet har redan föreslagits bli sanktionerad. Det torde också vara mest effektivt att vitesföreläggandet riktas mot företagsledaren personligen (eller var och

en av företagsledarna om det finns flera) och inte mot grupperingen som sådan. Eftersom en gruppering kan ha andra ledningsorgan än de som krävs enligt förordningen bör ett vitesföreläggande även kunna riktas mot en ledamot av ett sådant ledningsorgan.

Det förefaller också effektivt att det är registreringsmyndigheten, dvs. PRV, som både förelägger och dömer ut vitet. En remissinstans (Kammarrätten i Göteborg) har ansett att PRV inte själv bör döma ut förelagda viten utan att den frågan bör prövas av länsrätt på ansökan av PRV. Som också Lagrådet har varit inne på kan det anföras skäl från rätts-säkerhetssynpunkt mot en sådan lösning. PRV har dock redan i dag sådana uppgifter när det gäller aktiebolag och ekonomiska föreningar och såvitt är känt har det inte lett till några missförhållanden. Som emellertid Lagrådet också har anført kan en mer generell översyn av regelsystemet på denna punkt inte ske inom ramen för detta lagstiftningsärende.

7.13 Förhållandet mellan grupperingar och lagen om utländska filialer

Regeringens förslag: Intressegrupperingar skall inte omfattas av lagen (1992:160) om utländska filialer.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (se promemorian s. 75 f.).

Remissinstanserna: Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Bakgrund: Utländska företag samt svenska och utländska medborgare som är bosatta utomlands omfattas av lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. (filiallagen). Med ett utländskt företag avses någon som - utan att vara fysisk person eller svenskt företag - bedriver näringsverksamhet i Sverige (se mer om begreppet utländskt företag nedan). Enligt lagen får sådana rättssubjekt driva näring i Sverige efter det att de anmält näringsverksamheten till PRV resp. länsstyrelsen och utsett en verkställande direktör resp. föreståndare.

Utländska företag skall enligt 2 § bedriva sin verksamhet genom ett avdelningskontor med självständig förvaltning (filial). Det finns bestämmelser om filialens firma (5-7 §§). Filialen skall stå under ledning av en verkställande direktör (8 §). Denne skall vara bosatt inom EES och får inte vara underårig, i konkurs, underkastad näringsförbud eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken (9 §). Verkställande direktören är ansvarig för filialens verksamhet och skall ha fullmakt att i alla frågor som rör verksamheten i Sverige handla på det utländska företagets vägnar, motta stämning för det utländska företaget och själv eller genom annan företrädare bolaget (10 §). Om verkställande direktören inte är bosatt i Sverige, skall det utländska bolaget utse en i Sverige bosatt person att på bolagets vägnar ta emot delgivning. Filialen skall ha en

egen bokföring, som är skild från det utländska företagets bokföring i övrigt (11 §). Räkenskaperna och verkställande direktörens förvaltning skall granskas av en auktoriserad eller godkänd revisor (12 §). Filialens redovisningshandlingar och revisionsberättelsen skall varje år sändas in till PRV tillsammans med motsvarande handlingar för företaget i dess helhet, om de offentliggjorts i företagets hemland. Filialregistret förs av PRV. Det finns också regler om avregistrering av en filial (18 – 21 §§).

Utomlands bosatta svenska och utländska medborgare får bedriva näringsverksamhet här i Sverige, om en föreståndare utses (2 §). Denne skall vara bosatt i Sverige och ansvara för den här bedrivna verksamheten. En föreståndare får inte vara underårig, i konkurs, underkastad näringsförbud eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken (24 §). Föreståndaren skall ha fullmakt att företräda näringsidkaren på samma sätt som en verkställande direktör. Anmälan om vem som är föreståndare skall ges in till länsstyrelsen i det län där verksamheten bedrivs (25 §). Bokföringen för näringsverksamheten i Sverige skall vara skild från verksamheten i övrigt (26 §).

Den som driver näring utan att utse verkställande direktör eller föreståndare, när det skall ske, döms till böter (29 §). Verkställande direktören kan också föreläggas vid vite att göra anmälan och sända in handlingar (30 §).

Skälen för regeringens förslag: Filiallagen gäller för utländska företag. Med ett utländskt företag avses någon som – utan att vara fysisk person eller svenskt företag – bedriver näringsverksamhet i Sverige (se prop. 1991/92:88, s. 27, bet. 1991/92:NU27, rskr. 1991/92:185). Ett svenskt företag är ett företag som är bildat enligt svenska bestämmelser. Ett svenskt aktiebolag är bildat enligt den svenska aktiebolagslagen, ett svenskt handelsbolag enligt den svenska lagen om handelsbolag och enkla bolag osv. Frågan är då enligt vilken rättsordning en gruppering skall anses bildad. Den skulle kunna anses bildad enligt svensk rätt eller enligt utländsk rätt eller enligt en rättsordning som är av sitt eget slag (*sui generis*), dvs. gemenskapsrätten. Förordningen om grupperingar kommer att gälla som svensk lag. En gruppering skulle därför kunna anses vara bildad enligt svensk rätt. I vart fall förefaller det naturligt att en gruppering med säte i Sverige anses som en svensk juridisk person. Mer osäkert är det med en gruppering som inte har sitt säte i Sverige. Den grupperingen lyder delvis under den stats lagar där sätet finns, eftersom medlemsstaterna i vissa fall skall eller får meddela regler som kompletterar förordningen. Med hänsyn till det anförda kan det i varje fall inte anses vara klart att en sådan gruppering kan betraktas som en svensk juridisk person. Filiallagen skulle alltså sannolikt bli tillämplig på dessa grupperingar.

Det finns anledning att ställa frågan om det är nödvändigt eller önskvärt att låta filiallagen omfatta grupperingar oavsett om dessa har säte i eller utanför Sverige. Förordningen ger i och för sig medlemsstaterna rätt att anta lagar eller förordningar eller vidta administrativa åtgärder i fråga om grupperingar. En förutsättning för detta är dock att lagarna etc. inte strider mot tillämpningsområdet för eller syftet med förordningen (ingressens sjuttonde stycke).

Filiallagen innehåller regler om att näringsverksamheten skall registreras, att verkställande direktör eller föreståndare skall utses, att en filial skall avregistreras i vissa fall, hur kungörande av uppgifter skall ske samt vilka sanktioner som kan bli aktuella om vissa bestämmelser i filiallagen inte följs. Liknande regler finns redan i förordningen om grupperingar. En gruppering skall registreras där den har sitt säte. Ett huvud- eller avdelningskontor som finns i en annan stat än den där sätet är beläget skall också registreras. Det finns regler om att uppgifter ur registren skall kunna erhållas på ett enkelt sätt till en kostnad som inte får överstiga de administrativa kostnaderna för verksamheten. Vidare innehåller förordningen krav på att grupperingen skall ha en företagsledare som skall företräda grupperingen. I avsnitt 7.5 har föreslagits att företagsledaren skall vara bosatt inom EES och inte får vara omyndig, i konkurs, ha ålagts näringsförbud eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken. I förordningen finns regler om när en gruppering skall upphöra och hur publicering av uppgifter ur registret skall ske. Vidare skall varje stat bestämma lämpliga sanktioner, om reglerna i syfte att offentliggöra vissa uppgifter inte följs.

Sammanfattningsvis kan sägas att reglerna i filiallagen har stora likheter med reglerna i förordningen om grupperingar. Syftet med reglerna torde också vara detsamma. Det kan därför varken anses nödvändigt eller lämpligt att ålägga en gruppering ytterligare ett "lager" av liknande regler som måste följas. Att låta filiallagen gälla även för grupperingar skulle för övrigt kunna tänkas strida mot det nyss nämnda sjuttonde stycket i ingressen. En sådan lösning skulle nämligen kunna motverka syftet med förordningen, som ju är att erbjuda ett effektivt och smidigt hjälpmedel för företag och fysiska personer att samverka över gränserna. De nu anförda skälen gäller oavsett om grupperingen har säte i eller utanför Sverige.

Huruvida en gruppering kan anses som ett svenskt företag får, som anförts ovan, anses oklart. Det bör därför i filiallagen föras in en uttrycklig bestämmelse om att en gruppering, oavsett var den har sitt säte, inte omfattas av filiallagen.

Det nu anförda utesluter inte att det kan vara lämpligt att i svensk rätt beträffande grupperingar ha regler om bokföring, årsredovisning, revision och firma. Dessa frågor skall behandlas i det följande (avsnitt 7.14 och 7.15).

Regeringens förslag: En gruppering som har säte i Sverige skall vara bokföringsskyldig enligt bokföringslagen, även om den inte utövar näringsverksamhet i Sverige. Andra grupperingar är bokföringsskyldiga i Sverige för sin verksamhet här och skall hålla bokföringen skild från grupperingens bokföring i övrigt. De regler om årsredovisning, redovisning i koncerner och revision som gäller för handelsbolag skall gälla även för grupperingar.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag (se promemorian s. 79 f.).

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet har ifrågasatt om förordningen ger utrymme för nationella regler om att grupperingar som inte har sitt säte i Sverige åläggs bokföringsskyldighet här. Bokföringsnämnden har haft synpunkter på den lagtekniska konstruktionen beträffande bokföringsskyldighet för grupperingar som inte har sitt säte i Sverige och av bestämmelsen om att de regler som gäller för handelsbolag om bokföring och revision också skall gälla för grupperingar. Föreningen Auktoriserade Revisorer FAR har ifrågasatt behovet av den sistnämnda regeln.

Bakgrund: Förordningen innehåller inga regler om bokföringsskyldighet för en gruppering, om skyldighet att upprätta årsredovisning eller om revision. De enskilda staterna kan bestämma i dessa frågor under förutsättning att det inte motverkar syftet med förordningen (ingressens sjuttonde stycke).

En näringsidkare är bokföringsskyldig i Sverige enligt 1 § första stycket första meningen bokföringslagen (1976:125). Ett aktiebolag, en ekonomisk förening eller ett handelsbolag är bokföringsskyldigt även om det inte utövar näringsverksamhet (1 § första stycket andra meningen bokföringslagen). Bokföringslagen (BFL) innehåller regler om löpande bokföring, årsbokslut och arkivering.

Den som är bokföringsskyldig skall upprätta årsbokslut (resultat- och balansräkning). Enskilda näringsidkare vars bruttoomsättningssumma understiger 20 gånger basbeloppet är dock inte skyldiga att upprätta årsbokslut (1 § sista stycket BFL).

Aktiebolag och ekonomiska föreningar skall upprätta årsredovisning (resultat- och balansräkning samt förvaltningsberättelse) se 11 kap. 1 § ABL och 9 kap. 1 § FL. Alla aktiebolag skall sända in årsredovisningen till PRV (11 kap. 3 § ABL) medan ekonomiska föreningar endast behöver sända in årsredovisningen efter föreläggande av PRV (9 kap. 3 § FL).

Annan bokföringsskyldig, bl.a. större handelsbolag, skall under vissa förutsättningar upprätta årsredovisning enligt lagen (1980:1103) om årsredovisning m.m. i vissa företag (ÅRL), se 2 kap. 1 § ÅRL. De förut-

sättningar som skall vara uppfyllda är att antalet anställda under räkenskapsåret i medeltal har varit minst tio, att företaget är moderföretag i en koncern och antalet anställda i koncernen under räkenskapsåret i medeltal har varit minst tio eller att tillgångarnas nettovärde enligt balansräkningen för de två senaste räkenskapsåren överstiger 1000 gånger basbeloppet (2 kap. 1 § ÅRL). Vissa större sådana företag skall sända in årsredovisningen till PRV (2 kap. 3 § ÅRL). Andra redovisningsskyldiga skall sända in årsredovisning efter föreläggande från länsstyrelsen/registreringsmyndigheten. Sådant föreläggande skall utfärdas när någon begär det (2 kap. 4 § ÅRL).

En revisor skall granska ett aktiebolags årsredovisning tillsammans med räkenskaperna samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning (10 kap. 7 § ABL). Motsvarande bestämmelse finns för ekonomiska föreningar (8 kap. 10 § FL). För aktiebolag skall minst en av bolagsstämman utsedd revisor vara auktoriserad eller godkänd (10 kap. 3 § ABL). För större ekonomiska föreningar skall minst en av revisorerna vara auktoriserad (8 kap. 5 § FL). De företag som omfattas av ÅRL och som uppfyller något av storlekskriterierna i 2 kap. 1 § ÅRL skall utse en eller flera revisorer, som skall granska företagets årsredovisning jämte räkenskaperna samt företagsledningens förvaltning (4 kap. 1 och 7 §§ ÅRL). För vissa större företag som omfattas av ÅRL skall minst en revisor vara auktoriserad (4 kap. 3 § och 2 kap. 3 § ÅRL).

Det förtjänar nämnas att förslag till ändringar av vissa av de nu nämnda lagrummen har lämnats i betänkandet Års- och koncernredovisning enligt EG-direktiv, del I (SOU 1994:17).

Skälen för regeringens förslag: En näringsidkare är bokföringsskyldig enligt bokföringslagen. Näringsidkare är den som yrkesmässigt driver verksamhet av ekonomisk art. Begreppet näringsidkare är alltså ett vitt begrepp. Vidare är vissa typer av juridiska personer alltid bokföringsskyldiga, nämligen aktiebolag, handelsbolag och ekonomiska föreningar, även om de inte driver näringsverksamhet. Ett svenskt aktiebolag som driver verksamhet utanför Sverige är alltså bokföringsskyldigt här för den utländska verksamheten. Det har ansetts att svenska företags utländska filialer omfattas av bokföringslagen med vissa undantag, t.ex. för arkivering (se Bokföringsnämndens rekommendation nr. 3, punkten 18).

I bokföringslagen finns ingen uttrycklig bestämmelse om hur långt den allmänna bokföringsskyldigheten för näringsidkare sträcker sig, om näringsverksamhet bedrivs utanför Sverige. Det har dock ansetts följa av bestämmelserna att bokföringsskyldigheten omfattar svenska juridiska personer (dvs. även andra juridiska personer än aktiebolag, handelsbolag eller ekonomiska föreningar, vilka alltid omfattas av bokföringsskyldighet) och svenska fysiska personer som driver näringsverksamhet i Sverige och att den även omfattar verksamheten i utlandet. Beträffande fysiska personer torde detta förutsätta att verksamheten anses som en och samma rörelse.

Utländska företags och utomlands bosatta svenska och utländska medborgares bokföringsskyldighet för verksamhet i Sverige följer av lagen om utländska filialer.

Det är som anförts i föregående avsnitt oklart om en gruppering kan anses vara bildad enligt svensk rätt och därmed vara en svensk juridisk person. Det bör därför klargöras i vilken utsträckning en gruppering är bokföringsskyldig i Sverige.

För det första bör en gruppering med säte i Sverige, på samma sätt som t.ex. ett handelsbolag, vara bokföringsskyldig i Sverige även om grupperingen inte driver näringsverksamhet. Anknytningen till Sverige får anses utgöra tillräckligt skäl för en sådan bestämmelse. Det innebär i sin tur att, om en sådan gruppering bedriver verksamhet utanför Sverige, den utländska verksamheten kommer att omfattas av bokföringsskyldighet här.

Om en gruppering inte har säte i Sverige men bedriver näringsverksamhet här bör den också vara bokföringsskyldig här. I promemorian föreslogs en uttrycklig bestämmelse härom i 9 § EEIG-lagen. Bokföringsnämnden har invänt att en gruppering som inte har sitt säte i Sverige är bokföringsskyldig enligt 1 § bokföringslagen om den bedriver näringsverksamhet här, och att bestämmelsen i promemorian om bokföringsskyldighet för sådana grupperingar är överflödig. Även Riksåklagaren har kritiserat promemorians förslag att en "utländsk" gruppering skall vara bokföringsskyldig enligt EEIG-lagen och inte enligt bokföringslagen, eftersom det kan skapa tveksamhet om brister i bokföringen kan leda till bokföringsbrott enligt 11 kap. 5 § brottsbalken. Bokföringsbrott förutsätter nämligen bokföringsskyldighet "enligt bokföringslagen". Regeringen delar bedömningen att en uttrycklig bestämmelse i EEIG-lagen är överflödig när det gäller grupperingar som inte har säte i Sverige men som bedriver näringsverksamhet här. Sådana grupperingar är alltså bokföringsskyldiga redan enligt den gällande bokföringslagen. Det bör tilläggas att den svenska lagstiftaren otvivelaktigt har kompetens att föreskriva bokföringsskyldighet för grupperingar som inte har sitt säte i Sverige. Enligt artikel 2 i förordningen sägs visserligen att den nationella lagstiftningen i den stat där grupperingen har sitt säte skall tillämpas på grupperingens interna organisation. Bokförings- och årsredovisningsregler avser emellertid inte enbart grupperingens interna organisation, eftersom de bl.a. har till syfte att ge utomstående viss insyn i grupperingens verksamhet. Nationella regler gäller dessutom för utövande av verksamheten och kontroll av denna (se ingressens sextonde stycke). Vidare får medlemsstaterna fritt tillämpa eller anta lagar eller förordningar eller vidta administrativa åtgärder som inte strider mot tillämpningsområdet för eller syftet med denna förordning. Det får därmed anses falla under den nationella lagstiftningskompetensen att föreskriva bokföringsskyldighet även för grupperingar som bedriver näringsverksamhet i Sverige men som inte har sitt säte här.

Det kan diskuteras om det är angeläget att en sådan "utländsk" gruppering med verksamhet här i landet skall vara bokföringsskyldig här även för den verksamhet som bedrivs utomlands. I lagen om utländska filialer sägs att en filial skall ha egen bokföring som skall vara skild från det utländska företagets egen bokföring i övrigt. Det torde kunna förutsättas att de andra staterna inom EES har regler om bokföringsskyldigheten för verksamhet som bedrivs där. Bokföringsskyldigheten för en

gruppering som har sitt säte utanför Sverige men som driver verksamhet här bör därför inte omfatta den utländska verksamheten.

Frågan är då om en sådan "utländsk" grupperings bokföring skall hållas skild från grupperingens bokföring i övrigt. Filiallagen innehåller en sådan regel. Om en gruppering med verksamhet i olika stater åläggs att hålla bokföringen i varje stat skild från verksamheten i övrigt kan det visserligen tyckas vara ett hinder för grupperingens verksamhet och ändamålet med grupperingen (ingressens sjuttonde stycke). Å andra sidan är det troligt att varje stat ålägger en gruppering som är verksam där en bokföringsskyldighet som med nödvändighet måste följa den statens nationella bokföringsregler. Det kan därför till och med vara önskvärt att bokföringen för verksamhet i en stat hålls skild från bokföringen för verksamhet i en annan stat. Även problemet med transaktioner i olika valutor i de olika staterna torde förenklas om bokföringen hålls skild. Regeringen föreslår därför att en gruppering, som inte har säte i Sverige men som driver verksamhet här, skall hålla bokföringen för verksamheten i Sverige skild från grupperingens övriga bokföring. Riksåklagaren har anfört att den lagtekniska lösning som valts i promemorian när det gäller skyldigheten att hålla bokföringen skild från grupperingens övriga bokföring innebär att åsidosättande av den skyldigheten inte kan leda till ansvar för bokföringsbrott. Samma lagtekniska konstruktion finns emellertid sedan tidigare i filiallagen och har, såvitt är känt, inte vållat några problem. Vidare har 1993 års skattebrottsutredning (Fi 1993:08) i tilläggsdirektiv fått i uppdrag att göra en allmän översyn av bl.a. bokföringsbrottet (dir. 1994:94), varför frågan torde kunna utredas i det lagstiftningsarbetet.

Slutligen skall frågor om revision m.m. behandlas. För utländska företags filialer gäller, utöver filiallagens regler om revision och skyldighet att insända uppgifter till registreringsmyndigheten m.m. (se 12-13 §§), de bestämmelser om bokföring och revision som gäller för ett svenskt företag av motsvarande slag (14 §). Detta innebär att t.ex. ABL:s redovisningsregler och ÅRL gäller för vissa filialer.

Företag som är bokföringsskyldiga omfattas av ÅRL utan att någon lagändring behöver vidtas, om de kriterier som uppställs där är uppfyllda (2 kap. 1 § ÅRL). En gruppering har stora likheter med ett svenskt handelsbolag. Det förefaller lämpligt att bestämmelserna i ÅRL om revision m.m. får gälla även grupperingar som är bokföringsskyldiga här (se 2 kap. 1 § ÅRL).

Svenska Revisorssamfundet SRS har ansett att ÅRL inte skall tillämpas beträffande grupperingar utan att den nya årsredovisningslag som föreslås för aktiebolag och vissa handels- och kommanditbolag enligt EG:s redovisningsdirektiv (SOU 1994:17) i stället skall gälla. Förslaget om årsredovisningslag har remissbehandlats och ärendet bereds för närvarande inom Justitiedepartementet. Det kommer inte att kunna presenteras för riksdagen i så god tid att lagstiftningen kan träda i kraft den 1 januari 1995, då förslaget till lag om intressegrupperingar föreslås träda i kraft. Frågan om den föreslagna årsredovisningslagen skall gälla även för sådana företag som inte omfattas av EG:s redovisningsdirektiv, t.ex. grupperingar, kommer Redovisningskommittén (Ju 1991:07) att ta

ställning till i sitt slutbetänkande. SRS har också ansett att de storlekskriterier som gäller enligt ÅRL för skyldighet att upprätta årsredovisning, koncernredovisning och anlita kvalificerad revisor inte skall tillämpas för grupperingar, vilket bl.a. skulle medföra att en gruppering alltid måste anlita kvalificerad revisor. Regeringen anser det emellertid inte lämpligt att avvika från de regler som i dessa avseenden gäller för bl.a. handelsbolag och är alltså inte beredd att tillmötesgå SRS i dessa avseenden.

7.15 Firma

Regeringens förslag: En grupperings firma skall innehålla orden "europeisk ekonomisk intressegruppering" eller förkortningen "EEIG". Firman får inte vara förväxlingsbar med en annan i EEIG-registret införd firma. I övrigt skall reglerna i firmalagen (1974:156) gälla även för en grupperings firma.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (se promemorian s. 84 f.).

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser har tillstyrkt promemorians förslag eller lämnat det utan erinran. PRV har föreslagit att, i det fall en gruppering som inte har sitt säte i Sverige men som har ett avdelningskontor här inte kan registrera sin firma här på grund av att den är förväxlingsbar med en registrerad firma, en annan firma skall registreras med tillägg inom parentes av den firma som den har i det land där sätet finns.

Bakgrund: Enligt förordningen skall grupperingsavtalet innehålla uppgift om grupperingens namn, föregånget av eller följt av antingen orden "europeisk ekonomisk intressegruppering" eller förkortningen "EEIG", om inte dessa ord eller denna förkortning redan ingår i namnet (artikel 5 a). Vidare skall namnet tydligt anges på grupperingens brev, beställningssedlar och liknande handlingar (artikel 25).

Enligt firmalagen (1974:156) är firma den beteckning under vilken näringsidkare driver sin verksamhet (1 §). Firma är alltså inte detsamma som näringsidkarens namn. En näringsidkare förvärvar ensamrätt till firman genom registrering eller inarbetning (2 §). Ensamrätt till en registrerad firma innebär att annan än innehavaren inte får använda ett med firman förväxlingsbart näringskännetecken inom det område för vilket firman registrerats, om det inte visas att innehavaren inte kan lida skada av det (3 §). Ett kännetecken anses förväxlingsbart endast om det avser verksamhet av samma eller liknande slag, dock med vissa undantag (6 §). Firman får registreras endast om den är ägnad att särskilja innehavarens verksamhet från andras (9 §). I vissa fall registreras inte firman, t.ex. om den är förväxlingsbar med närings- eller varukännetecken (10 § 6 och 7). Firma får registreras på två eller flera språk, under förutsättning att lydelseerna överensstämmer till sitt innehåll. Vad som i firmalagen sägs om firma tillämpas på envar av lydelseerna (11 §).

Det finns vidare regler om överlåtelse av firma (13–14 §§), om förbud mot användning av näringskännetecken (15 §), om hävande av registrering (16–17 §§) och om ansvar och ersättningsskyldighet (18–25 §§). Slutligen finns det bestämmelser om hur firmateckning skall ske (26 §).

Handelsbolags firma registreras i handelsregistret, se 4 § handelsregisterlagen (974:157) för det län där verksamheten skall drivas (3 §). Ett aktiebolags firma registreras i aktiebolagsregistret (44 § aktiebolagsförordningen), en ekonomisk förenings firma i föreningsregistret (18 § förordningen (1987:978) om ekonomiska föreningar) och en utländsk filials firma i filialregistret (4 och 14 §§ förordningen (1992:380) om utländska filialer m.m.). Registreringen av firman gäller i hela landet för aktiebolag, filialer och ekonomiska föreningar. Samtliga nu nämnda register förs av PRV.

I ABL, FL och filiallagen finns det ytterligare bestämmelser om firma. Ett aktiebolags firma skall tydligt skilja sig från annan förut i aktiebolagsregistret eller filialregistret införd, ännu bestående firma (16 kap. 1 § ABL). En filials firma skall på samma sätt skilja sig från firmor som införts i aktiebolagsregistret eller filialregistret (5 § filiallagen). En ekonomisk förenings firma skall skilja sig från andra firmor i föreningsregistret (14 kap. 1 § FL). Om ett aktiebolags eller en ekonomisk förenings firma skall registreras på två eller flera språk, skall varje lydelse anges i bolagsordningen resp. föreningsstadgarna. ABL, FL och filiallagen hänvisar till firmalagens bestämmelser om registrering, förbud mot användning av firma och hävande av firmaregistrering. För handelsbolag finns inga särskilda regler om firma i HBL, varför de allmänna reglerna i firmalagen och handelsregisterlagen gäller.

Skälen för regeringens förslag: En gruppering skall registreras i ett särskilt register för grupperingar. Registret skall avse hela riket (se avsnitt 7.11). Av grupperingsavtalet skall grupperingens namn framgå (artikel 5). Det förefaller lämpligt att även grupperingens firma, som ju kan skilja sig åt från namnet, skall registreras och att firman tydligt skall skilja sig från andra firmor som införts i det registret. PRV skall granska firman mot de register som PRV för innan firman registreras (se prop. 1974:4 s. 182 f.) Vidare förefaller det lämpligt att, i fall då firman skall registreras på två eller flera språk, varje lydelse också skall anges i grupperingsavtalet. I övrigt bör firmalagens bestämmelser gälla. Vad som nu föreslagits kan inte anses strida mot tillämpningsområdet för eller syftet med förordningen om grupperingar.

PRV har föreslagit att, i det fall en gruppering som inte har sitt säte i Sverige men som har ett avdelningskontor här inte kan registrera sin firma här på grund av att den är förväxlingsbar med en registrerad firma, en annan firma skall registreras med tillägg inom parantes av den firma som den har i det land där sätet finns. Det finns inte någon liknande regel för utländska filialer. En sådan regel skulle kunna innebära ett intrång i den rätt som innehavaren av den redan registrerade firman har. Det är svårt att överblicka konsekvenserna av en sådan regel. Regeringen är därför inte beredd att föreslå en regel med den av PRV föreslagna innebörden.

Regeringens förslag: Medlemmarna och företagsledaren i en intressegruppering med säte i Sverige skall vara skadeståndsskyldiga mot grupperingen enligt handelsbolagslagens regler om bolagsmäns skadeståndsskyldighet mot bolaget.

Promemorians förslag: Promemorian innehåller inte några regler om skadeståndsskyldighet.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inte uttalat sig i frågan.

Bakgrund: Förordningen om grupperingar innehåller inga bestämmelser om skadeståndsskyldighet.

Skadeståndsskyldighet för bolagsmän i ett handelsbolag mot bolaget regleras i 2 kap. 14 och 15 §§ HBL. En bolagsman som uppsåtligt eller av oaktsamhet skadar bolaget när han fullgör sina uppgifter skall ersätta skadan. Bestämmelsen förutsätter att bolagsmannen i sin förvaltning eller eljest såsom bolagsman har orsakat skadan. Även en från förvaltningen utesluten bolagsman torde principiellt svara enligt den angivna regeln för skada som han av vårdslöshet förorsakar bolaget, t.ex. genom att obehörigen konkurrera med bolaget eller avslöja bolagets affärshemligheter för en utomstående. Skadeståndsskyldigheten förutsätter att bolagsmannen uppträder som bolagsman. Om bolagsmannen uppträder som tredje man mot bolaget, t.ex. ingår ett vanligt köpeavtal med bolaget, blir han inte skadeståndsskyldig enligt dessa bestämmelser. Skadeståndet kan jämkas efter vad som är skäligt med hänsyn till handlingens beskaffenhet, skadans storlek och omständigheterna i övrigt. Jämningsmöjligheten går längre än jämningsmöjligheten enligt 6 kap. 2 § skadeståndslagen (1972:207), som för jämkning förutsätter att det skulle vara oskäligt betungande för den skadeståndsskyldiges ekonomi. Vidare finns bestämmelser om solidariskt skadeståndsansvar och om regressrätt. Om flera bolagsmän skall ersätta samma skada svarar de solidariskt. Den vars ersättningsskyldighet har jämkats är ersättningsskyldig endast med det jämkade beloppet. De ersättningskyldiga skall sinsemellan ta del i betalningen efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna. Det finns särskilda regler om preskription av talerätt, dvs. att rätten till talan går förlorad om den inte väcks i rätt tid. Talan för bolagets räkning mot en bolagsman om skadestånd på grund av beslut eller åtgärd under ett räkenskapsår skall väckas inom ett år från det årsbokslutet blev tillgängligt. Förs talan i en bolagsmans namn börjar preskriptionstiden löpa från det att årsbokslutet blev tillgängligt för honom. Förs talan i bolagets namn börjar preskriptionstiden löpa från det att årsbokslutet blev tillgängligt för samtliga bolagsmän. Om det inte i årsbokslutet eller på annat sätt har lämnats i väsentliga hänseenden riktiga och fullständiga uppgifter om det beslut eller den åtgärd som ligger till grund för talan utsträcks tiden för talan till tre år från utgången av det räkenskapsår då beslutet fattades eller åtgärden vidtogs. Preskription gäller dock inte anspråk på ersättning för skada som uppkommit genom brottsligt förfarande. Skadeståndsskyldig-

heten för en revisor i ett handelsbolag regleras i 4 kap. 14 § lagen (1980:1103) om årsredovisning m.m. i vissa företag. Prop. 1994/95:68

Skadeståndsansvaret för stiftare, styrelseledamot och verkställande direktören i ett aktiebolag som skadar bolaget är utformat på samma sätt som för bolagsmän i ett handelsbolag (15 kap. 1 och 4 §§ ABL). Även skadeståndsansvaret för styrelseledamot och verkställande direktören i en ekonomisk förening är utformat på samma sätt (13 kap. 1 och 4 §§ FL). ABL och FL innehåller emellertid också bestämmelser om ansvar när aktieägare, föreningsmedlem eller annan drabbas av skada genom överträdelse av ABL eller bolagsordningen respektive FL eller föreningsstadgarna (15 kap. 1 § ABL och 13 kap. 1 § FL) som inte har någon motsvarighet för handelsbolag. Vidare finns det regler om ansvar för revisor (15 kap. 2 § ABL och 13 kap. 2 §) och för aktieägare respektive föreningsmedlem (15 kap. 3 § ABL och 13 kap. 3 § FL).

Skälen för regeringens förslag: En medlem i en gruppering har en plikt att vara lojal mot grupperingen (se avsnitt 5.4). Han kan, trots att han inte kan företräda grupperingen mot tredje man, skada grupperingen genom att t.ex. avslöja grupperingens affärshemligheter. En företagsledare företräder grupperingen mot tredje man och kan i samband därmed vålla grupperingen skada. Det förefaller lämpligt att samma skadeståndsregler, inklusive de särskilda jämnings- och preskriptionsreglerna, som gäller för bolagsmän i handelsbolag skall gälla för medlemmar och företagsledare i en gruppering. En sådan ordning kan inte anses strida mot tillämpningsområdet för eller syftet med förordningen om grupperingar. I fall då en gruppering skall ha en revisor (se avsnitt 7.14) regleras dennes skadeståndsskyldighet i 4 kap. 14 § lagen (1980:1103) om årsredovisning m.m. i vissa företag, utan att någon lagändring behöver vidtas.

8 Bosättningskrav för likvidatorer i handelsbolag

Regeringens förslag: Bosättningskravet för likvidatorer i handelsbolag skall ändras så att minst halva antalet av sådana likvidatorer som inte är bolagsmän skall vara bosatta inom EES i stället för som nu i Sverige.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (se promemorian s. 86 f.).

Remissinstanserna: Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Bakgrund: Av 2 kap. 37 § fjärde stycket HBL framgår att minst halva antalet likvidatorer som inte är bolagsmän skall vara bosatta i Sverige, om inte regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer för ett särskilt fall tillåter något annat. Bestämmelsen gäller

endast likvidatorer som utses av domstol efter ansökan av en eller flera bolagsmän. Prop. 1994/95:68

Skälen för förslaget: Bosättningskravet för likvidatorer torde strida mot EG-rättens princip om icke-diskriminering (artikel 52 och 58 i Romfördraget). Riksdagen har redan beslutat att de krav på bosättning i Sverige som tidigare fanns för styrelseledamöter, verkställande direktörer och likvidatorer i bl.a. aktiebolag och ekonomiska föreningar i stället skall omfatta krav på bosättning inom EES (se prop. 1992/93:68, bet. 1992/93:LU14, rskr. 1992/93:62, SFS 1992:1238 och 1993:1646). Mot bakgrund av det anförda föreslås att bosättningskravet för likvidatorer i HBL ändras så att minst hälften av dem skall vara bosatta inom EES i stället för i Sverige. Dispensmöjligheten för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer föreslås vara kvar. På samma sätt som för aktiebolag och ekonomiska föreningar skall en i Sverige bosatt person bemyndigas att på bolagets vägnar ta emot delgivning i fall då det inte finns någon likvidator som är bosatt i Sverige.

9 Ikraftträdande m.m.

Regeringens förslag: Den nya lagen om grupperingar skall träda i kraft den 1 januari 1995.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har inte haft någon synpunkt på förslaget. Några remissinstanser har påpekat att det är nödvändigt att skattereglerna är klara när lagstiftningen om grupperingar träder i kraft.

Skälen för regeringens beslut: Om Sverige blir medlem i EU kommer förordningen att vara en del av den svenska rättsordningen redan den 1 januari 1995. Enligt EES-avtalet skall förordningen om grupperingar ha införlivats med svensk rätt senast den 1 januari 1996. Lagrådet har utgått från att förslag till de ändringar i skattereglerna som kan behövas för att reglerna skall stå i överensstämmelse med EEG-förordningen läggs fram i sådan tid att dessa lagändringar kan träda i kraft samtidigt med den lagstiftning som föreslås i denna proposition. Regeringen lämnar i prop. 1994/95:91 Beskattningen av europeiska ekonomiska intressegrupperingar (EEIG) och andra inkomstskattefrågor, förslag till skatteregler för grupperingar. Avsikten är att skattereglerna skall träda i kraft den 1 januari 1995.

10 Kostnadseffekter

Införlivandet av förordningen om grupperingar kan inte antas få några

mer betydande kostnadseffekter för det allmänna. Vissa kostnader kommer initialt att uppstå hos PRV för att inrätta ett register över grupperingar. Dessa kostnader bör finansieras genom registreringsavgifter enligt principen om full kostnadstäckning. Svenska Revisorsförbundet SRS har förutsatt att utvecklingskostnaderna för registreringsrutiner m.m. inte fullt ut skall täckas av registreringsavgifterna för att dessa inte skall bli så höga att de medför att grupperingar inte registreras i Sverige. Regeringen är emellertid inte beredd att avstå från principen om full kostnadstäckning. En annan sak är att avgifterna inte nödvändigtvis behöver bestämmas så att de omedelbart skall täcka utvecklingskostnaderna.

11 Författningskommentarer

11.1 Förslaget till lag om europeiska ekonomiska intressegrupperingar

1 §

I denna lag finns bestämmelser som kompletterar rådets förordning (EEG) nr 2137/85 av den 25 juli 1985 om europeiska ekonomiska intressegrupperingar (EEIG).

Förslaget har behandlats i avsnitt 6.

Den svenska texten av EEG-förordningen är autentifierad och kommer att publiceras i den särskilda utgåva av Europeiska gemenskapernas officiella tidning (ETG) som innehåller de fram till anslutningen beslutade rättsakterna (se prop. 1994/95:19, Del 1, s. 556 f.). Texterna på de nuvarande officiella EG-språken finns redan publicerade i Europeiska gemenskapernas officiella tidning (Official Journal).

I propositionen används ofta uttrycken "gemenskapen" och "medlemsstaterna" eftersom förordningen använder dessa begrepp. De används dock i den betydelse de har enligt EES-avtalet, som är en del av gemenskapsrätten. Protokoll 1 till EES-avtalet innebär att förordningens bestämmelser om "gemenskapens" eller "den gemensamma marknadens" territorium skall förstås som "de avtalsslutande parternas territorier" (punkt 8). Detta sistnämnda territorium motsvarar det europeiska ekonomiska samarbetsområdet, förkortat EES. Termen "medlemsstater" skall förstås som "de avtalsslutande parterna" (punkt 7), dvs. EG:s medlemsstater och EFTA-staterna Finland, Norge, Sverige, Österrike och, med vissa justeringar, Liechtenstein. Med de avtalsslutande parterna förstås också, i förekommande fall, deras behöriga myndigheter, offentliga organ, företag och enskilda.

EES-avtalet är uppbyggt så att det kan finnas särskilda anpassningar till de enskilda rättsakterna i den bilaga där den berörda rättsakten är upptagen (se ingressen till EES-avtalets protokoll 1 om övergripande

anpassning). Förordningen om grupperingar tas upp i bilaga 22 till EES-avtalet. Det finns emellertid inga särskilda anpassningar till förordningen om grupperingar. Prop. 1994/95:68

Medlemskap

2 §

Den som är i konkurs får inte vara medlem i en intressegruppering som har sitt säte i Sverige. Att detsamma gäller den som är underkastad näringsförbud följer av 6 § lagen (1986:436) om näringsförbud.

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.4.

Förslaget har sin grund i artikel 4.4 i förordningen om grupperingar som ger medlemsstaterna rätt att förbjuda eller begränsa rätten för vissa kategorier av fysiska personer, bolag eller andra rättsliga enheter att delta i en gruppering. Förslaget innebär att den som är i konkurs inte kan vara medlem i en gruppering med säte i Sverige. Den som har ålagts näringsförbud kan inte heller vara medlem i en sådan "svensk" gruppering. Det senare följer av 6 § lagen (1986:436) om näringsförbud. I förevarande paragraf har det tagits in en upplysning härom. Den som är underårig eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken kan däremot vara medlem. Som regel kräver det dock tillstånd av förmyndaren, förvaltaren och överförmyndaren.

3 §

Den som är medlem i en intressegruppering med säte i Sverige och som försätts i konkurs eller som åläggs näringsförbud skall omedelbart utträda ur intressegrupperingen.

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.9.

Den som är i konkurs eller som har ålagts näringsförbud kan inte vara medlem i en gruppering. Om en medlem försätts i konkurs eller åläggs näringsförbud efter det att grupperingen har bildats och registrerats, stadgar förevarande paragraf att medlemmen skall utträda ur grupperingen. Stöd för bestämmelsen i förevarande paragraf finns i artikel 28.1 samt i ingressens sjuttonde stycke som ger medlemsstaterna rätt att anta lagar m.m. som inte strider mot tillämpningsområdet för eller syftet med förordningen om grupperingar.

Av 7 § framgår att en gruppering kan försättas i likvidation, om inte bestämmelserna i förevarande paragraf följs.

Företagsledare

4 §

Den som är företagsledare för en intressegruppering med säte i Sverige skall vara bosatt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om inte regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer i varje

särskilt fall tillåter annat. Den som är underårig eller i konkurs eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken får inte vara företagsledare. Att detsamma gäller den som är underkastad näringsförbud följer av 6 § lagen (1986:436) om näringsförbud.

Om grupperingen inte har någon här i landet bosatt företagsledare, skall grupperingen bemyndiga en i Sverige bosatt person att på grupperingens vägnar ta emot delgivning. Ett sådant bemyndigande får inte lämnas till någon som är underårig eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.5.

Första stycket

Bestämmelsen innebär att en företagsledare för en gruppering med säte i Sverige måste uppfylla samma krav på bosättning inom EES som verkställande direktören i ett aktiebolag eller en ekonomisk förening. Aktiebolagslagen och lagen om ekonomiska föreningar (se 8 kap. 4 och 11 §§ ABL och 6 kap. 4 och 11 §§ FL) innehåller vidare krav på att verkställande direktören inte får vara underårig eller i konkurs eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken. En verkställande direktör i ett aktiebolag får inte heller vara underkastad näringsförbud. Förevarande paragraf innebär att det ställs samma krav på en företagsledare för en gruppering som på en verkställande direktör i ett aktiebolag. Om det finns flera företagsledare för en gruppering, måste var och en av dem uppfylla de krav som ställs på en företagsledare.

Andra stycket

Finns det inte någon företagsledare som är bosatt i Sverige, skall grupperingen bemyndiga en i Sverige bosatt person att ta emot delgivning på grupperingens vägnar. Detta krav överensstämmer med vad som gäller för en verkställande direktör i ett aktiebolag eller för en ekonomisk förening.

Bokföring, årsredovisning, revision

5 §

En intressegruppering är bokföringsskyldig enligt vad som föreskrivs i 1 § bokföringslagen (1976:125). En bokföringsskyldig intressegruppering som inte har sitt säte i Sverige skall för näringsverksamhet som bedrivs här ha en egen bokföring som är skild från grupperingens bokföring i övrigt.

Av lagen (1980:1103) om årsredovisning m.m. i vissa företag följer att en intressegruppering kan vara skyldig att upprätta årsredovisning m.m.

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.14.

Att en gruppering med säte i Sverige är bokföringsskyldig även om den inte driver näringsverksamhet framgår av den nya lydelsen av 1 § bokföringslagen som föreslås i propositionen. I förevarande paragrafs första stycket har intagits en upplysning härom och en hänvisning till detta lagrum. En sådan gruppering likställs därmed med ett svenskt handelsbolag såvitt gäller bokföringsskyldighet.

En gruppering som inte har sitt säte i Sverige men som driver näringsverksamhet här är bokföringsskyldig enligt bokföringslagen (se 1 § första stycket första meningen) utan att någon lagändring behöver ske. Efter mönster av lagen om utländska filialer föreskrivs att grupperingen skall hålla denna bokföring skild från grupperingens bokföring i övrigt.

Andra stycket

Förevarande bestämmelse innehåller en upplysning om att bokföringsskyldiga grupperingar enligt de förutsättningar som anges i lagen (1980:1103) om årsredovisning m.m. i vissa företag kommer att omfattas av den lagen. Lagen innehåller regler om skyldighet att i vissa fall upprätta årsredovisning, att sända in årsredovisningen till PRV, att upprätta koncernredovisning, att revidera årsredovisningen, att använda kvalificerad revisor m.m.

Likvidation

6 §

Bestämmelserna om likvidation av handelsbolag i 2 kap. 31 – 45 §§ lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag skall, såvitt gäller 2 kap. 35 § andra stycket med beaktande av bestämmelsen i 14 § om verkan av offentliggörande, tillämpas i fråga om en intressegruppering som har sitt säte i Sverige. En medlem i en intressegruppering skall därvid anses som bolagsman.

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.7.

Förevarande paragraf innebär att bestämmelserna om likvidation av handelsbolag skall tillämpas när en gruppering som har sitt säte i Sverige skall likvideras. Medlemmarna anses vid tillämpningen av handelsbolagslagens likvidationsregler som bolagsmän.

I paragrafen hänvisas till samtliga de bestämmelser i handelsbolagslagen som gäller likvidationsförfarandet. Detta avviker från vad som föreslogs i promemorian så tillvida att även regeln i 2 kap. 35 § andra stycket skall vara tillämplig på grupperingar. I motsats till vad som angavs i promemorian innefattar denna godtrosregel nämligen ingen kollision med bestämmelserna om verkan av publicering i artikel 9.1. i EEG-förordningen. Regeringen har alltså på denna punkt en annan uppfattning än Lagrådet, som har uttalat att 2 kap. 35 § andra stycket strider mot den reglering som enligt artikel 9.1 gäller för grupperingar.

Den sistnämnda bestämmelsen blir emellertid enligt regeringens mening av betydelse vid tillämpningen av 2 kap. 35 § andra stycket på en gruppering. När man tar ställning till frågan om en tredje mans goda tro skall alltså verkan av en publicering bedömas enligt artikel 9.1 (dvs. i praktiken 18 kap. 3 § första och andra styckena aktiebolagslagen, se 14 § förevarande lag). Som Lagrådet påpekat bör det dock framgå av lagtexten att artikel 9.1 i EEG-förordningen skall tillämpas. Lagtexten har därför utformats i enlighet med Lagrådets förslag.

Att likvidationsreglerna för handelsbolag föreslås gälla även för grupperingar innebär t.ex. också att en gruppering som går i konkurs som avslutas utan överskott är upplöst när konkursen avslutas (2 kap. 44 § andra stycket HBL).

7 §

Om bestämmelsen i 3 § inte följs skall tingsrätten, efter ansökan av den registreringsmyndighet som anges i 11 §, besluta att intressegrupperingen skall träda i likvidation. Detsamma gäller om en intressegruppering inte till det EEIG-register som avses i 11 § har anmält en behörig företagsledare eller något annat organ som skall finnas enligt avtalet om att bilda intressegrupperingen.

Innan registreringsmyndigheten ansöker om likvidation skall den ge intressegrupperingen tillfälle att inom en bestämd tid vidta åtgärder för att undvika likvidation. Tiden får förlängas om det finns särskilda skäl för det.

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.9.

Första stycket

I 3 § föreskrivs att en medlem som försätts i konkurs eller åläggs näringsförbud skall utträda ur grupperingen. Om medlemmen inte utträder innebär förevarande paragraf att grupperingen, om den har sitt säte i Sverige, kan försättas i likvidation av en domstol. Ansökan kan göras endast av PRV, som kan ta upp frågan ex officio. Även i fall då en sådan gruppering saknar en till EEIG-registret anmäld behörig företagsledare kan en domstol försätta grupperingen i likvidation.

Andra stycket

PRV har enligt förevarande stycke en skyldighet att före ansökan förelägga grupperingen att inom en viss tid vidta de åtgärder som krävs för att undgå likvidation. Om tidsfristen går ut utan att tillräckliga åtgärder vidtagits, får ansökan om likvidation ges in till domstolen.

8 §

En intressegrupperings firma skall innehålla orden "europeisk ekonomisk intressegruppering" eller förkortningen "EEIG". Firman skall tydligt skilja sig från andra ännu bestående firmor som är införda i det EEIG-register som avses i 11 §. I övrigt finns bestämmelser om registrering i firmalagen (1974:156).

En intressegrupperings firma får registreras på två eller flera språk, endast om varje lydelse anges i avtalet om att bilda intressegrupperingen.

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.15.

Första stycket

Bestämmelser om en grupperings namn finns i artikel 5 i förordningen om grupperingar. Namnet skall vara föregånget eller följt av antingen orden "europeisk ekonomisk intressegruppering" eller förkortningen "EEIG". I förevarande stycke ges dels en regel om att även firman, dvs. den beteckning under vilken näringsverksamhet bedrivs, skall innehålla samma ord eller förkortning, dels en kompletterande regel om att den firma som registreras i EEIG-registret inte får vara förväxlingsbar med andra, ännu bestående firmor som är införda i registret. I övrigt gäller för registreringen av firman bestämmelserna i firmalagen. Registrering kan alltså vägras om firman inte är ägnad att särskilja innehavarens verksamhet från andras (9 § firmalagen). Registrering kan t.ex. inte heller ske om firman strider mot goda seder eller allmän ordning, om den är ägnad att vilseleda allmänheten m.m. eller om den är förväxlingsbar med närings- eller varukännetecken (10 § firmalagen).

Andra stycket

Enligt firmalagen kan firman registreras på två eller flera språk, om lydelserna överensstämmer till sitt innehåll (11 § firmalagen). Ytterligare en förutsättning enligt förevarande paragraf är dock att varje lydelse anges i avtalet om att bilda grupperingen. Bestämmelsen är utformad med 16 kap. 1 § andra stycket ABL och 14 kap. 1 § andra stycket FL som förebild.

9 §

I firmalagen (1974:156) finns bestämmelser om förbud mot användning av firma och om hävande av firmaregistrering.

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.15.

Bestämmelsen innebär att firmalagens regler om förbud mot att använda firma och om hävande av firmaregistrering gäller även för firmor som är registrerade för grupperingar. Motsvarande regler finns för aktiebolag, ekonomiska föreningar och handelsbolag. Reglerna i firma-

lagen om rätt till firma, överlåtelse av firma, ansvar och ersättnings- skyldighet vid firmaintrång, överträdelse av vitesförbud och firmateck- ning gäller utan någon uttrycklig hänvisning till dessa bestämmelser. En remissinstans (Malmö tingsrätt) har invänt att det sistnämnda bör fram- gå direkt av lagtexten. Mot detta kan anföras att samma lagstiftnings- teknik har använts som i aktiebolagslagen, lagen om ekonomiska före- ningar och handelsregisterlagen. Firmalagens övriga bestämmelser gäller alltså utan någon uttrycklig hänvisning till den lagen.

Prop. 1994/95:68

Skadestånd

10 §

Medlemmar och företagsledare i en intressegruppering med säte i Sverige är skadeståndsskyldiga mot grupperingen enligt vad som före- skrivs om bolagsmäns skadeståndsskyldighet mot bolaget i 2 kap. 14 och 15 §§ lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag.

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.16.

Förslaget innebär att handelsbolagslagens bestämmelser om bolags- männens skadeståndsskyldighet mot bolaget, jämkning av skadestånd och preskription av talan gäller även för medlemmar och företagsledare i en gruppering. Det är endast skadeståndsskyldigheten mot gruppering- en som regleras i paragrafen och de bestämmelser den hänvisar till. I bestämmelsen regleras alltså inte skadeståndsskyldighet för handlande på grupperingens vägnar gentemot tredje man för skada som tillfogats denne. Om en medlem eller företagsledare inte uppträder som en med- lem respektive företagsledare utan som tredje man mot grupperingen, t.ex. i ett vanligt köpeavtal med grupperingen, blir han i detta rättsför- hållande inte ansvarig enligt förevarande paragraf. Ansvarigheten kom- mer i stället att bedömas enligt de regler som gäller för ifrågavarande rättsområde.

Register över intressegrupperingar

11 §

Registreringsmyndighet för intressegrupperingar är Patent- och regi- streringsverket.

Registreringsmyndigheten skall föra ett register (EEIG-registret) över
1. sådana intressegrupperingar som har sitt säte i Sverige, och
2. huvud- eller avdelningskontor i Sverige för sådana intressegrupe- ringar som inte har sitt säte i Sverige.

Registreringsmyndigheten skall utan dröjsmål i Post- och Inrikes Tid- ningar offentliggöra vad som införs i EEIG-registret.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, registreringsmyn- digheten får bestämma hur uppgifter enligt artikel 8 c i EEG-förord- ningen skall offentliggöras samt meddela föreskrifter om avgifter i regi- streringsärenden.

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.11.

Första och andra styckena

Enligt artikel 6 i förordningen om grupperingar skall en gruppering tas in i ett register i den stat där den har sitt säte. Vidare skall ett huvud- eller avdelningskontor registreras i den stat där kontoret är beläget enligt artikel 10, även om det inte har sitt säte i den staten. Enligt artikel 39.1 skall staterna inrätta det eller de register som skall svara för registreringarna enligt artikel 6 och 10. I enlighet med detta anges i förevarande paragraf att PRV skall föra EEIG-registret och att det skall innehålla dels de grupperingar som har säte i Sverige och dels huvud- eller avdelningskontor för de grupperingar som, utan att ha sitt säte i Sverige, har ett sådant kontor här.

Det får anses framgå av EEG-förordningens artikel 5, 6, 7, 8 och 39.1 vilka uppgifter som skall införas i registret. Vissa uppgifter och handlingar om en gruppering skall ges in eller anmälas till EEIG-registret. Det gäller t.ex. avtalet om att bilda grupperingen (artikel 5 och 7), varje ändring i en grupperings sammansättning, inrättande eller nedläggning av ett huvud- eller avdelningskontor, överlåtelse av andel i en gruppering, beslut om upplösning av en gruppering, tillsättande av likvidator och avslutande av en likvidation (artikel 7 a, b och e – h i förordningen om grupperingar). Företagsledaren (artikel 31.4) eller likvidatorn (artikel 35.4) är skyldig att lämna uppgifterna och de kommer därmed att föras in i EEIG-registret. Om en registrerad juridisk person försätts i konkurs i Sverige, skall den domstol som fattat beslutet sända en kopia av avgörandet till registreringsmyndigheten (12 § 4 konkursförordningen [1987:916]). Om en gruppering försätts i konkurs i Sverige, kommer därmed den uppgiften in till PRV och kan registreras i EEIG-registret.

Tredje stycket

Post- och Inrikes Tidningar skall enligt förevarande stycke vara den nationella tidning som enligt artikel 39.1 skall offentliggöra de uppgifter som avses i artikel 8. Dessa uppgifter är dels de obligatoriska uppgifter som skall finnas i grupperingsavtalet enligt artikel 5 och ändringar i dessa uppgifter, dels grupperingens registreringsnummer, datum och ort för registreringen samt uppgift i fall då registreringen har upphört. Vidare skall offentliggöras ett stort antal andra uppgifter, t.ex. om grupperingens huvud- och avdelningskontor, vem eller vilka som utsetts till företagsledare och om dessa får handla för sig eller gemensamt m.m., se artikel 8 c och 7 b – j i förordningen om grupperingar.

De uppgifter som skall ges in till registret enligt artikel 7 b – j i förordningen om grupperingar behöver enligt artikel 8 c inte offentliggöras i sin helhet. De kan i stället offentliggöras i form av ett utdrag eller ett meddelande om att de har getts in till EEIG-registret. I förevarande bestämmelse har det överlåtits till regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, registreringsmyndigheten (dvs. PRV) att avgöra hur offentliggörandet skall ske.

Bestämmelser om avgifter får också beslutas av regeringen eller PRV, om regeringen fattar beslut om att överlämna beslutanderätten till verket.

Femte stycket

Bestämmelsen innehåller ytterligare en hänvisning till firmalagen, förutom den som finns i 9 § förevarande lag. I 17 § firmalagen finns det nämligen bestämmelser om att, i fall då registreringen av firman hävs, firman skall avföras ur registret.

12 §

Om en sökande vid anmälan för registrering inte har följt vad som är föreskrivet om ansökan eller om det finns något annat hinder för bifall till ansökan, skall registreringsmyndigheten förelägga sökanden att inom viss tid yttra sig eller göra rättelse. Om föreläggandet inte följs, skall ansökan avskrivas. En upplysning om denna påföljd skall tas in i föreläggandet.

Finns det även efter det att yttrande har avgetts hinder för bifall till ansökan och har sökanden haft tillfälle att yttra sig över hindret, skall registrering vägras, om det inte finns anledning att ge sökanden ett nytt föreläggande.

Anvisningar om hur en ansökan skall vara utformad skall följas av sökanden, men PRV är enligt förevarande bestämmelse skyldigt att förelägga sökanden att avhjälpa brister och att ange att ansökan kan avskrivas om föreläggandet inte följs. Registrering skall vägras, om en brist kvarstår trots att sökanden har yttrat sig eller fått tillfälle att yttra sig över föreläggandet och det inte finns anledning att ge sökanden ett nytt föreläggande att avhjälpa bristen. Bestämmelsen är utformad med 11 § handelsregisterlagen, 18 kap. 4 § ABL, 16 kap. 4 § FL och 16 § filiallagen som förebild.

13 §

Om någon anmälan rörande en intressegruppering som registrerats i Sverige inte har kommit in till registreringsmyndigheten under de tio senaste åren, skall myndigheten på lämpligt sätt undersöka om grupperingen har upphört med sin verksamhet inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Detta skall ske genom brev till den i EEIG-registret angivna adressen samt genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar

Om någon anmälan rörande ett sådant huvud- eller avdelningskontor som registrerats i Sverige inte har kommit in till registreringsmyndigheten under de tio senaste åren, skall myndigheten på lämpligt sätt undersöka om det fortfarande bedrivs någon verksamhet vid kontoret. Detta skall ske genom brev till den i EEIG-registret angivna adressen samt genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar.

Om det två månader efter kungörandet inte har klarlagts att intressegrupperingens eller huvud- eller avdelningskontorets verksamhet fortfarande utövas eller att den skall återupptas, skall registreringsmyndigheten avföra grupperingen eller kontoret ur EEIG-registret.

Första stycket

Bestämmelsen har utformats med 17 § handelsregisterlagen, 13 kap. 18 § ABL, 11 kap. 18 § FL och 20 § filiallagen som förebilder. Efter- som en gruppering kan ha verksamhet inom EES skall undersökningen avse hela området.

Andra stycket

Bestämmelsen tar sikte på fall då ett huvud- eller avdelningskontor för en gruppering som inte har sitt säte i Sverige har registrerats här (se artikel 10 i EEG-förordningen). Undersökningen behöver i detta fall endast avse Sverige.

Tredje stycket

Om det av undersökningen framgår att grupperingen inte har någon verksamhet eller inte kommer att återuppta verksamhet, skall grupperingen avföras från registret. Detsamma gäller ett huvud- eller avdelningskontor. Angående överklagande av ett sådant beslut, se 16 §.

Verkan av offentliggörande

14 § *Beträffande verkan av offentliggörande enligt denna lag tillämpas de bestämmelser om verkan av offentliggörande vilka med stöd av det direktiv som anges i artikel 9.1 i EEG-förordningen har meddelats i 18 kap. 3 § första och andra styckena aktiebolagslagen (1975:1385).*

Förslaget har behandlats i avsnitt 6.

Paragrafen innehåller en upplysning i anslutning till artikel 9.1 i EEG-förordningen om att de svenska regler som utfärdats med stöd av det direktiv som anges där finns i 18 kap. 3 § första och andra styckena aktiebolagslagen (ABL). Artikel 9 hänvisar till de bestämmelser som utfärdats med stöd av artikel 3.5 och 3.7. De angivna bestämmelserna i

ABL har utfärdats med stöd av artikel 3.5. Artikel 3.7 har inte föranlett någon lagstiftningsåtgärd i Sverige. Bestämmelserna i ABL behandlar vilken verkan som följer av publicering och registrering. Det som registrerats i EEIG-registret och kungjorts får samma verkan mot tredje man som det som registrerats i aktiebolagsregistret och kungjorts. Bestämmelsen har utformats i enlighet med Lagrådets förslag. Såsom Lagrådet påpekat kan det inte finnas något hinder enligt EG-rätten mot ett sådant förtydligande. Innebörden av bestämmelserna i ABL har kommenterats i avsnitt 5.11.

Bestämmelserna i 18 kap. 3 § tredje stycket ABL har inte meddelats med stöd av de ovan nämnda artiklarna utan av artikel 3.6 i samma direktiv. Bestämmelsen i 18 kap. 3 § tredje stycket ABL blir därför inte tillämplig på grupperingar.

Vite

15 §

Registreringsmyndigheten kan vid vite förelägga företagsledaren eller en ledamot av något annat ledningsorgan som skall finnas enligt avtalet om att bilda intressegrupperingen att fullgöra skyldighet att

- 1. till myndigheten sända in handlingar eller uppgifter som anges i artikel 7 eller 10 i EEG-förordningen, eller*
- 2. på grupperingens brev, beställningssedlar och liknande handlingar lämna de uppgifter som anges i artikel 25 i EEG-förordningen.*

Registreringsmyndigheten får döma ut vite.

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.12.

Första stycket

Artikel 39.3 ålägger staterna att bestämma lämpliga påföljder för underlåtenhet att följa bestämmelserna om offentliggörande i vissa artiklar i förordningen. De bestämmelser som skall sanktioneras handlar om att handlingar och uppgifter skall ges in till EEIG-registret (artikel 7), att vissa uppgifter skall offentliggöras i en nationell tidning (artikel 8) och att handlingar skall ges in till det register där grupperingen har ett huvud- eller avdelningskontor (artikel 10). Vidare skall underlåtenhet att ange vissa uppgifter på en grupperings brev, beställningssedlar och liknande handlingar (artikel 25) sanktioneras. Det har ansetts lämpligt att använda vite som sanktion. Det är företagsledaren som skall kunna föreläggas att ge in handlingarna eller vidta åtgärden. Om det finns flera företagsledare, kan föreläggandet riktas mot samtliga företagsledare. Om det finns andra ledningsorgan i grupperingsavtalet, kan även medlemmarna i det organet föreläggas att ge in handlingar eller att vidta andra åtgärder för att uppfylla bestämmelserna i förordningen.

PRV får enligt bestämmelsen i förevarande stycke även döma ut ett vite som myndigheten har förelagt någon. Bestämmelsen har utformats i enlighet med Lagrådets förslag.

Angående överklagande, se 16 §.

Överklagande

16 §

Registreringsmyndighetens beslut att avskriva en anmälan eller att vägra registrering får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol inom två månader från beslutets dag. Detsamma gäller beslut enligt 13 § tredje stycket och 15 §.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Förslaget har delvis behandlats i avsnitt 7.11.

Förslaget innebär att vissa beslut av PRV skall överklagas till länsrätt (allmän förvaltningsdomstol). Detta gäller beslut att avskriva en anmälan för registrering (se 12 § första stycket), beslut att vägra registrering (se 12 § andra stycket), beslut att avföra en gruppering ur EEIG-registret enligt 13 § tredje stycket och beslut att förelägga företagsledaren eller annan ledamot av ett ledningsorgan att fullgöra vissa skyldigheter vid vite eller beslut att döma ut ett sådant vite enligt 15 §. Vid överklagande av länsrättens beslut till kammarrätten krävs prövningstillstånd, se andra stycket.

Övriga beslut av PRV överklagas till regeringen, se 4 § förordningen (1988:403) med instruktion för Patent- och registreringsverket och 30 § verksförordningen (1987:1100).

Ikraftträdandebestämmelser

Det förslås att lagen om grupperingar träder i kraft den 1 januari 1995. Någon övergångsbestämmelse har inte ansetts nödvändig. Om Sverige blir medlem i EU den 1 januari 1995 kommer förordningen om grupperingar att gälla som svensk lag från detta datum. Den allmänna regeln är att civilrättslig lagstiftning endast gäller rättshandlingar som företas efter ikraftträdandet. Det innebär att det inte är möjligt att bilda en gruppering med säte i Sverige före lagens ikraftträdande.

4 §

Har näringsverksamhet bedrivits av en juridisk person får, under de förutsättningar som anges i 1–3 §§, näringsförbud meddelas, i fråga om kommanditbolag: komplementär, annat handelsbolag: bolagsman, aktiebolag och försäkringsbolag: ledamot och suppleant i styrelsen samt verkställande direktör och vice verkställande direktör, bankaktiebolag, sparbank och ekonomisk förening: ledamot och suppleant i styrelsen, *europeisk ekonomisk intressegruppering med säte i Sverige: företagsledare*, om denne begått brottet i näringsverksamheten eller innehade sin ställning när betalningen av skatt, tull eller avgift underläts eller den juridiska personen försattes i konkurs.

Första stycket gäller också den som i annan egenskap än där sägs faktiskt har utövat ledningen av en näringsverksamhet eller utåt har framträtt som ansvarig för en enskild näringsverksamhet.

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.4 och 7.5.

Förslaget innebär att även en företagsledare för en gruppering med säte i Sverige skall kunna åläggas näringsförbud, om näringsverksamheten har bedrivits av en sådan gruppering och företagsledaren begick brottet i näringsverksamheten eller innehade sin ställning när betalningen av skatt, tull eller avgift underläts eller grupperingen försattes i konkurs.

6 §

Den som är underkastad näringsförbud får inte

1. driva näringsverksamhet,
2. vara bolagsman i ett annat handelsbolag än kommanditbolag eller komplementär i ett kommanditbolag *eller medlem i en europeisk ekonomisk intressegruppering med säte i Sverige*,
3. vara stiftare av ett aktiebolag, ett bankaktiebolag, en sparbank eller ett försäkringsbolag,
4. vara ledamot eller suppleant i styrelsen för ett aktiebolag, ett bankaktiebolag, en sparbank, ett försäkringsbolag, ett handelsbolag, *en europeisk ekonomisk intressegruppering med säte i Sverige*, eller en ekonomisk förening eller en sådan ideell förening eller stiftelse som driver näringsverksamhet,
5. vara verkställande direktör eller vice verkställande direktör i ett aktiebolag eller ett försäkringsbolag *eller företagsledare i en europeisk ekonomisk intressegruppering med säte i Sverige*,
6. i annan egenskap vara ställföreträdare för en sådan juridisk person som anges vid 4,
7. faktiskt utöva ledningen av en näringsverksamhet eller av en sådan juridisk person som är bokföringspliktig även om den inte driver näring,

8. äga så många aktier i ett aktiebolag, ett bankaktiebolag eller ett försäkringsaktiebolag att hans andel av röstetalet för samtliga aktier i bolaget överstiger femtio procent.

Beträffande verkställande direktör och vice verkställande direktör för en filial enligt lagen (1992:160) om utländska filialer m. m. och föreståndare för en verksamhet enligt samma lag finns bestämmelser om näringsförbud i den lagen.

Näringsförbud utgör inget hinder mot att sådan verksamhet bedrivs som innebär utövning av rättighet som avses i 2 kap. 1 § regeringsformen eller 1 kap. 1 §, 4 kap. 1 §, 6 kap. 1 § eller 13 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen eller 1 kap. 1 §, 3 kap. 1, 2 eller 8 § eller 10 kap. 1 § yttrandefrihetsgrundlagen.

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.4 och 7.5.

Den nu föreslagna ändringen innebär att den som är underkastad näringsförbud inte får vara medlem i en gruppering med säte i Sverige (p. 2). Han eller hon får inte heller vara ledamot i styrelsen om det finns en sådan (p. 4) eller vara företagsledare (p. 5) för en sådan gruppering. Av paragrafens nuvarande lydelse följer vidare, om de nu föreslagna ändringarna i p. 2, 4 och 5 genomförs, att den som ålagts näringsförbud inte heller får vara ställföreträdare för en gruppering (p. 6) eller faktiskt utöva ledningen av en bokföringspliktig gruppering (p. 7).

19 §

Den som är underkastad näringsförbud eller tillfälligt näringsförbud får medges dispens för att driva en näringsverksamhet, inneha anställning eller uppdrag, vara delägare i ett handelsbolag *eller medlem i en europeisk ekonomisk intressegruppering med säte i Sverige* eller äga vissa aktier. Rätten får föreskriva vad den som medges dispens har att iaktta då denna utnyttjas.

Den som ålagts näringsförbud kan få tillstånd att vara bolagsman i ett handelsbolag. Samma möjlighet att efter dispens få vara medlem i en gruppering med säte i Sverige föreslås i förevarande bestämmelse.

11.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer

1 §

Denna lag gäller formerna för näringsverksamhet som bedrivs i Sverige av utländska företag och utomlands bosatta svenska eller utländska medborgare.

För verksamhet som omfattas av lagen gäller även andra föreskrifter om näringsverksamhet i Sverige.

Lagen gäller inte europeiska ekonomiska intressegrupperingar.

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.13.

I förevarande bestämmelse har tagits in en uttrycklig bestämmelse om att filiallagen inte skall gälla för grupperingar, oavsett om de har sitt säte i eller utanför Sverige. I stället har motsvarigheten till vissa bestämmelser i filiallagen tagits in i EEIG-lagen, se 5 och 8 – 9 §§ den lagen.

11.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1226) om ändring i bokföringslagen (1976:125)

1 §

Näringsidkare är bokföringsskyldig enligt denna lag. Detsamma gäller aktiebolag, handelsbolag, ekonomiska föreningar *samt sådana europeiska ekonomiska intressegrupperingar som har sitt säte i Sverige*, även om bolaget eller föreningen *eller intressegrupperingen inte* utövar näringsverksamhet. Förutsättningarna för att en stiftelse skall vara bokföringsskyldig framgår av stiftelselagen (1994:1220) och lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse.

Den som är skyldig att för inkomst av jordbruksfastighet föra räkenskaper enligt jordbruksbokföringslagen (1979:141) är ej bokföringsskyldig för inkomsten enligt denna lag. Hyr enskild person, dödsbo eller ideell förening ut byggnad eller del av byggnad föreligger bokföringsplikt på grund därav endast om verksamheten är att anse som hotell- eller pensionatverksamhet eller omfattar mer än två lägenheter som regelmässigt uthyres och ej utgör del av egen bostad.

Staten, kommun, *landsting*, kommunalförbund, församling och kyrklig samfällighet är ej bokföringsskyldiga enligt denna lag.

Bestämmelserna i 11 och 13–21 §§ behöver ej tillämpas av enskild näringsidkare i vars verksamhet den årliga bruttoomsättningssumman normalt understiger ett gränobelopp som motsvarar 20 gånger det basbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring som gäller under den sista månaden av räkenskapsåret.

Förslaget har behandlats i avsnitt 7.14.

Förevarande paragraf innehåller en bestämmelse om att en gruppering som har sitt säte i Sverige alltid skall vara bokföringsskyldig här, även om den inte driver någon näringsverksamhet. På det sättet likställs en sådan gruppering med ett svenskt handelsbolag. En gruppering som inte har sitt säte här kan vara bokföringsskyldig enligt första stycket, första meningen i förevarande lag, dvs. om grupperingen bedriver näringsverksamhet här. Ändringen i andra stycket är föranledd av att beteckningen "landstingskommun" enligt den nya kommunallagen (1991:900) har ersatts av "landsting". En anpassning till det nya språkbruket har gjorts i paragrafen.

2 kap.

37 §

Är det sannolikt att likvidationen oskäligt uppehålls eller annars utförs på ett sådant sätt att en bolagsmans rätt därigenom äventyras, får domstol på ansökan av bolagsmannen förordna att likvidationen skall verkställas av en eller flera likvidatorer som utses av domstolen.

Ansökan skall göras hos rätten i den ort där bolaget har sitt hemvist. Ansökningen skall innehålla uppgift om samtliga bolagsmäns namn och adress. De bolagsmän som inte har deltagit i ansökningen skall delges denna på det sätt som är föreskrivet om stämning i tvistemål. De skall beredas tillfälle att yttra sig över ansökningen.

Bolagsman får utses till likvidator.

Likvidator får inte vara underårig eller i konkurs eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken. Minst halva antalet likvidatorer som inte är bolagsmän skall vara bosatta inom *Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*, om inte regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer för ett särskilt fall tillåter något annat.

Om bolaget inte har någon här i landet bosatt likvidator, skall likvidatorerna bemyndiga en i Sverige bosatt person att på bolagets vägnar ta emot delgivning. Ett sådant bemyndigande får inte lämnas till någon som är underårig eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

Myndighets beslut enligt fjärde stycket andra meningen överklagas hos regeringen genom besvär.

Förslaget har behandlats i avsnitt 8.

Förslaget innebär att bosättningskravet för minst halva antalet likvidatorer ändras från krav på bosättning i Sverige till krav på bosättning inom EES. Kravet gäller dock endast för sådana likvidatorer som inte är bolagsmän. Kravet på bosättning inom EES stämmer överens med vad som gäller för aktiebolag och ekonomiska föreningar. Om det inte finns någon likvidator som är bosatt i Sverige skall likvidatorerna utse en i Sverige bosatt person som kan ta emot delgivning på bolagets vägnar. Det ställs samma krav på en sådan person som i aktiebolagslagen och i lagen om ekonomiska föreningar. Denne får alltså inte vara underårig eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

RÅDETS FÖRORDNING (EEG) nr 2137/85

av den 25 juli 1985

om europeiska ekonomiska intressegrupperingar (EEIG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNA RÅD HAR ANTAGIT
DENNA FÖRORDNING

Fördraget innehåller inte tillräckliga bestämmelser för ett
sådant rättsligt instrument.

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska
ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 235 i detta,

En grupperings förmåga att anpassa sig till de ekonomiska
villkoren bör garanteras genom en avsevärd handlingsfrihet för
grupperingens medlemmar att reglera sina avtalsmässiga
förbindelser och grupperingens interna organisation.

med beaktande av kommissionens förslag¹,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs
yttrande³, och

med beaktande av följande:

En harmonisk utveckling av den ekonomiska verksamheten
samt en varaktig och balanserad tillväxt inom gemenskapen
som helhet är beroende av att det upprättas en gemensam
marknad som fungerar tillfredsställande och erbjuder villkor
som motsvarar dem som råder på den nationella marknaden.
För att få till stånd denna gemensamma marknad och stärka
dess enhet bör rättsliga grundvalar skapas som underlättar för
fysiska personer, bolag och andra rättsliga enheter att anpassa
sin verksamhet till gemenskapens ekonomiska villkor. Det är
därför nödvändigt att dessa fysiska personer, bolag och andra
rättsliga enheter kan samarbeta effektivt över gränserna.

En gruppering skiljer sig från ett bolag främst i fråga om
ändamålet, vilket endast är att underlätta eller utveckla
medlemmarnas ekonomiska verksamhet för att göra det möjligt
för dessa att förbättra sina egna resultat. På grund av denna
stödjande karaktär måste grupperingens verksamhet ha
samband med medlemmarnas ekonomiska verksamhet och får
inte ersätta denna i sådan utsträckning att grupperingen t.ex. i
förhållande till tredje man utövar en självständig yrkesmässig
verksamhet, varvid begreppet ekonomisk verksamhet skall ges
en vidsträckt tolkning.

Fysiska personer, bolag och andra rättsliga enheter bör enligt
förordningens syfte i största möjliga utsträckning ha tillträde
till denna företagsform. Förordningen hindrar dock inte att det
på det nationella planet tillämpas rättsregler och/eller etiska
regler som gäller utövningen av en verksamhet eller ett yrke.

Ett sådant samarbete kan möta svårigheter av rättslig, skatte-
mässig eller psykologisk natur. Ett ändamålsenligt rättsligt
instrument på gemenskapsnivå i form av en europeisk ekono-
misk intressegruppering skulle bidra till att ovannämnda mål
uppnås och behövs därför.

Enbart denna förordning ger inte rätt att delta i en gruppering,
även om villkoren som föreskrivs i förordningen är uppfyllda.

Förordningens bestämmelser om möjlighet att av hänsyn till
allmänna intressen förbjuda eller begränsa rätten att delta i en
gruppering inverkar inte på de rättsregler i medlemsstaterna
som behandlar utövande av verksamhet och som kan föreskriva
ytterligare förbud eller begränsningar eller annan kontroll eller
tillsyn i fråga om rätten för fysiska personer, bolag eller andra
rättsliga enheter eller kategorier därav att delta i en gruppering.

¹ EGT nr C 14, 15.2.1974, s. 30 och

EGT nr C 103, 28.4.1978, s. 4.

² EGT nr C 163, 11.7.1977, s. 17.

³ EGT nr C 108, 15.5.1975, s. 46.

För att en gruppering skall kunna fylla sitt ändamål skall den ha rättskapacitet. Ett organ som är rättsligt skilt från grupperingens medlemmar skall representera grupperingen mot tredje man.

Skyddet för tredje man kräver en hög grad av offentlighet. Medlemmarna ansvarar obegränsat solidariskt för grupperingens skulder och andra förbindelser, inklusive skulder avseende skatter och sociala avgifter, dock utan att denna princip inverkar på rätten att genom ett särskilt avtal mellan grupperingen och en tredje man bestämma att ansvaret skall uteslutas eller begränsas i fråga om en eller flera medlemmar när det gäller en viss skuld eller någon annan förbindelse.

Frågor om fysiska personers rättsliga handlingsförmåga och rättskapacitet samt om juridiska personers rättskapacitet regleras av nationell lagstiftning.

Regler bör ges om särskilda grunder för upplösning av grupperingen, dock bör hänvisning ske till nationella rättsregler om likvidation och avslutning av denna.

En gruppering omfattas av bestämmelserna i nationell lagstiftning om obestånd och betalningsinställelse. Dessa bestämmelser kan ange ytterligare grunder för upplösning av grupperingen.

Denna förordning föreskriver att det endast är grupperingens medlemmar som skall beskattas för resultatet av grupperingens verksamhet. Därutöver tillämpas nationella skatteregler, bl.a. när det gäller fördelningen av vinst, taxeringsförfarandet och alla förpliktelser som medlemsstaternas skattelagstiftning innehåller.

I frågor som inte omfattas av denna förordning tillämpas medlemsstaternas rättsregler och gemenskapsrätten, t.ex. när det gäller

- social- och arbetsrätt,
- konkurrensrätt,
- immaterialrätt.

En gruppering är underkastad medlemsstaternas rättsregler om utövande av verksamheten och kontroll av denna. Om en gruppering eller dess medlemmar missbrukar eller kringgår en medlemsstats lagstiftning får medlemsstaten tillgripa lämpliga sanktioner.

Det står medlemsstaterna fritt att tillämpa eller anta lagar eller förordningar eller vidta administrativa åtgärder som inte strider mot tillämpningsområdet för eller syftet med denna förordning.

Denna förordning skall i sin helhet omedelbart träda i kraft. Tillämpningen av vissa bestämmelser skall dock senareläggas för att ge medlemsstaterna möjlighet att inrätta den administration inom sina respektive områden som behövs för registrering av grupperingarna och för att säkerställa att handlingar angående dessa blir offentliga. Från den dag förordningen tillämpas skall de grupperingar som bildas kunna verka utan territoriella inskränkningar.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

1. Europeiska ekonomiska intressegrupperingar bildas på de villkor, på det sätt och med de rättsverkningar som föreskrivs i denna förordning.

De som avser att bilda en gruppering skall ingå ett avtal och låta registrera grupperingen enligt artikel 6.

2. En på det sättet bildad gruppering kan från dagen för registreringen i eget namn förvärva rättigheter och ikläda sig skyldigheter av alla slag, ingå avtal eller vidta andra rättshandlingar samt föra talan inför domstolar eller andra myndigheter.

3. Medlemsstaterna får avgöra om de grupperingar som är registrerade enligt artikel 6 skall utgöra juridiska personer ("legal personality").

Artikel 2

1. Om inte annat föreskrivs i denna förordning skall den nationella lagstiftningen i den stat där grupperingen enligt avtalet om att bilda denna har sitt säte tillämpas dels på avtalet, med undantag för frågor om fysiska personers rättsliga handlingsförmåga och rättskapacitet samt juridiska personers rättskapacitet, och dels på grupperingens interna organisation.

2. Om en stat omfattar flera territoriella enheter som var och en har sina egna rättsregler om de i punkt 1 nämnda förhållandena, skall varje territoriell enhet anses som en stat när det gäller att avgöra vilken lagstiftning som skall tillämpas enligt denna artikel.

Artikel 3

1. Syftet med en grupperings verksamhet är att underlätta eller utveckla medlemmarnas ekonomiska verksamhet och att förbättra resultatet av denna verksamhet; en gruppering har inte till syfte att skapa vinst för egen del.

En grupperings verksamhet skall knyta an till medlemmarnas ekonomiska verksamhet och får endast vara av understödande karaktär i förhållande till den senare verksamheten.

2. En gruppering får därför inte

- a) direkt eller indirekt utöva någon form av styrning eller kontroll över medlemmarnas egen verksamhet eller över något annat företags verksamhet, särskilt inte i personal-, finansierings- eller investeringsfrågor,
- b) under några omständigheter, varken direkt eller indirekt, inneha andelar eller aktier av något slag i ett företag som är medlem i grupperingen; innehav av andelar eller aktier i andra företag tillåts endast i den mån det är nödvändigt för att syftet med grupperingen skall uppnås och om det sker för medlemmarnas räkning,
- c) ha fler än 500 anställda,
- d) utnyttjas av ett bolag för att lämna lån till ledningen i ett bolag eller till någon ledningen närliggande person, om rätten att bevilja sådana lån är begränsad eller underkastad kontroll enligt medlemsstaternas bolagsrätt; en gruppering får inte heller utnyttjas för att föra över egendom mellan ett bolag och dess ledning eller någon ledningen närliggande person utöver vad som är tillåtet enligt medlemsstaternas bolagsrätt; i denna bestämmelse avses med att lämna lån även att medverka i transaktioner med motsvarande verkan, och med egendom avses lös och fast egendom,
- e) vara medlem av någon annan europeisk ekonomisk intressegruppering.

Artikel 4

1. Endast följande kan vara medlemmar i en gruppering:

- a) Bolag som avses i artikel 58 andra stycket i fördraget och andra rättsliga enheter av offentligrättsligt eller privaträttsligt slag, som har bildats enligt en medlemsstats lagstiftning och som har sitt registrerade eller i lag bestämda säte samt sitt huvudkontor inom gemenskapen; om ett bolag eller en annan rättslig enhet enligt en medlemsstats lagstiftning inte behöver ha ett registrerat eller i lag bestämt säte, räcker det att bolaget eller den rättsliga enheten har sitt huvudkontor inom gemenskapen.
- b) Fysiska personer som utövar industri-, handels-, hantverks- eller jordbruksverksamhet eller ett fritt yrke eller annan verksamhet inom gemenskapen.

2. En gruppering skall omfatta minst

- a) två bolag eller andra rättsliga enheter som avses i punkt 1 och som har sina huvudkontor i olika medlemsstater, eller

- b) två fysiska personer som avses i punkt 1 och som bedriver sin huvudsakliga verksamhet i olika medlemsstater, eller

- c) ett bolag eller någon annan rättslig enhet som avses i punkt 1 och en fysisk person, av vilka den förstnämnda har sitt huvudkontor i en medlemsstat och den senare utövar sin huvudsakliga verksamhet i någon annan medlemsstat.

3. En medlemsstat kan bestämma att grupperingar som enligt artikel 6 är intagna i den statens register inte får ha mer än 20 medlemmar. Med hänsyn därtill får en sådan medlemsstat även bestämma att enligt dess lagstiftning varje medlem i en rättslig enhet, som har bildats enligt den lagstiftningen och som inte är ett registrerat bolag, skall behandlas som en särskild medlem när det gäller medlemskap i en gruppering.

4. Varje medlemsstat kan med hänsyn till sina allmänna intressen förbjuda eller begränsa rätten för vissa kategorier av fysiska personer, bolag eller andra rättsliga enheter att delta i grupperingar.

Artikel 5

Ett avtal om att bilda en gruppering skall innehålla minst följande uppgifter:

- a) Grupperingens namn, föregånget eller följt av antingen orden "europeisk ekonomisk intressegruppering" eller förkortningen "EEIG", om inte dessa ord eller denna förkortning redan ingår i namnet.
- b) Grupperingens säte.
- c) Föremålet för grupperingens verksamhet.
- d) För varje medlem namn, firma, rättslig organisationsform, bostadsadress eller adress för säte samt i förekommande fall registreringsnummer och registreringsort.
- e) Tiden för grupperingens bestånd, om inte denna tid är obestämd.

Artikel 6

I den stat där en gruppering har sitt säte skall den tas in i ett register enligt artikel 39.1.

Artikel 7

Avtalet om att bilda en gruppering skall ges in till det register som anges i artikel 6.

Följande handlingar och uppgifter skall också ges in till registret:

- a) Varje ändring i avtalet om att bilda grupperingen, däribland varje ändring i grupperingens sammansättning.
- b) Uppgift om inrättande eller nedläggning av ett huvudkontor eller avdelningskontor för grupperingen.
- c) Ett rättsligt avgörande som enligt artikel 15 fastställer eller tillkännager att grupperingen är ogiltig.
- d) Uppgift om vem eller vilka som har utsetts till företagsledare för grupperingen, vederbörandes namn och övriga personuppgifter som krävs enligt lagstiftningen i den medlemsstat där registret förs, uppgift huruvida företagsledarna kan handla var för sig eller om de måste handla i förening samt uppgift om när uppdraget för en företagsledare har upphört.
- e) Uppgift om när en medlem enligt artikel 22.1 har överlåtit sin andel eller en del av denna.
- f) Ett beslut av medlemmarna varigenom grupperingen förklaras upplöst enligt artikel 31 eller ett rättsligt avgörande om upplösning enligt artikel 31 eller 32.
- g) Uppgift om att enligt artikel 35 en eller flera likvidatorer har tillsatts för en gruppering, vederbörandes namn och övriga personuppgifter som krävs enligt lagstiftningen i den medlemsstat där registret förs samt uppgift om när uppdraget för en likvidator har upphört.
- h) Uppgift om att likvidationen av en gruppering har avslutats enligt artikel 35.2.
- i) Förslag till byte av säte enligt artikel 14.1.
- j) Avtalsvillkor enligt artikel 26.2 som befriar en ny medlem från ansvar för skulder och andra förpliktelser som har uppkommit innan han antogs som medlem.

Artikel 8

Följande skall offentliggöras enligt artikel 39 i den tidning som där anges i punkt 1:

- a) De obligatoriska uppgifter som enligt artikel 5 skall anges i avtalet om att bilda en gruppering och ändring i dessa uppgifter.
- b) Registreringsnummer, datum och ort för registreringen samt uppgift om att denna har upphört.
- c) I artikel 7 b—j avsedda handlingar och uppgifter.

De i a och b angivna uppgifterna skall offentliggöras i sin helhet. I c angivna handlingar och uppgifter skall offentliggöras antingen i sin helhet eller i form av ett utdrag eller ett meddelande om att de har givits in till registret enligt tillämplig nationell lagstiftning.

Artikel 9

1. De handlingar och uppgifter som skall offentliggöras på grund av denna förordning kan återopas av en gruppering mot tredje man enligt vad som har bestämts i tillämplig nationell lagstiftning med stöd av artikel 3.5 och 3.7 i rådets direktiv 68/151/EEG av den 9 mars 1968 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i Romfördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga inom gemenskapen¹.

2. Har handlingar företagits i en grupperings namn innan grupperingen registrerats enligt artikel 6 och åtar sig inte grupperingen efter registreringen att svara för de förbindelser som följer med dessa handlingar, svarar de fysiska personer, bolag eller andra rättsliga enheter som har företagit handlingarna o begränsat solidariskt för dessa.

Artikel 10

Ett huvudkontor eller avdelningskontor i någon annan medlemsstat än den där grupperingen har sitt säte skall registreras i den stat där kontoret är beläget. För detta ändamål skall grupperingen till den sistnämnda statens register ge in kopior av de handlingar som måste ges in till registret i den medlemsstat där grupperingen har sitt säte och, om det behövs, en översättning som uppfyller kraven vid det register där kontoret skall registreras.

Artikel 11

Efter offentliggörandet i den i artikel 39.1 avsedda tidningen skall i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* föras in uppgifter om bildandet av en gruppering och om avslutandet av en grupperings likvidation med uppgift om grupperingens registreringsnummer, datum och plats för registreringen, datum och plats för offentliggörandet samt den förstnämnda tidningens namn.

Artikel 12

Det säte som anges i avtalet om att bilda en gruppering skall finnas inom gemenskapen.

Sätet skall vara beläget

- a) i den ort där grupperingen har sitt huvudkontor, eller
- b) i den ort där någon av grupperingens medlemmar har sitt huvudkontor eller, när det är fråga om en fysisk person, utövar sin huvudsakliga verksamhet, förutsatt att grupperingen är verksam där.

¹ EGT nr L 65, 14.3.1968, s. 8.

Artikel 13

En gruppering får byta säte inom gemenskapen.

Beslut om bytet skall fattas enligt vad som är bestämt i avtalet om att bilda grupperingen, om inte bytet medför att enligt artikel 2 någon annan lagstiftning blir tillämplig.

Artikel 14

1. Om byte av säte medför att enligt artikel 2 någon annan lagstiftning blir tillämplig, skall förslag till bytet upprättas samt ges in och offentliggöras enligt föreskrifterna i artiklarna 7 och 8.

Beslut om bytet får fattas först två månader efter det att förslaget har offentliggjorts. Beslutet fattas enhälligt av medlemmarna. Det får verkan från den dag då grupperingen enligt artikel 6 tas in i det nya registret. Innan registreringen äger rum måste det visas att förslaget till byte har offentliggjorts.

2. En gruppering får avföras ur det tidigare registret först sedan det visats att grupperingen har tagits in i det nya registret.

3. Sedan den nya registreringen har offentliggjorts kan det nya sätet återopas mot tredje man enligt artikel 9.1; innan grupperingens avförande ur det tidigare registret har offentliggjorts får dock tredje man fortfarande återopa det tidigare sätet, om grupperingen inte visar att tredje man kände till det nya.

4. En medlemsstat kan i fråga om grupperingar som enligt artikel 6 är registrerade i den staten föreskriva i sin lagstiftning att ett byte av säte, som skulle medföra att annan lagstiftning blev tillämplig, inte skall få verkan om en behörig myndighet i den nämnda staten motsätter sig bytet inom den i punkt 1 angivna tvåmånadersfristen. En sådan invändning får endast grunda sig på allmänna intressen. Den skall kunna prövas av domstol.

Artikel 15

1. Om en gruppering är ogiltig på grund av den lagstiftning som enligt artikel 2 är tillämplig, skall ogiltigheten fastställas eller tillkännages genom avgörande av en domstol. Den

domstol som handlägger saken skall dock bestämma en frist inom vilken rättelse får ske, om grupperingens förhållanden kan bringas i överensstämmelse med gällande rätt.

2. En grupperings ogiltighet medför likvidation av grupperingen enligt artikel 35.

3. Ett avgörande varigenom ogiltigheten av en gruppering fastställs eller tillkännages kan göras gällande mot tredje man enligt artikel 9.1.

Ett sådant avgörande enbart inverkar inte på giltigheten av de förpliktelser som grupperingen har ådragit sig eller som gäller till förmån för denna, om förpliktelserna har uppkommit innan avgörandet enligt föregående stycke kan göras gällande mot tredje man.

Artikel 16

1. Medlemmarna gemensamt och en eller flera företagsledare utgör grupperingens organ.

Avtalet om att bilda grupperingen kan innehålla bestämmelser om andra organ; i så fall skall avtalet ange dessas befogenheter.

2. Grupperingens medlemmar kan i egenskap av organ för denna fatta alla beslut som syftar till att förverkliga ändamålet med grupperingen.

Artikel 17

1. Varje medlem har en röst. Avtalet om att bilda grupperingen kan dock tilldela vissa medlemmar flera röster förutsatt att ingen medlem får röstmajoritet.

2. Medlemmarna kan endast enhälligt besluta att

- a) ändra föremålet för grupperingens verksamhet,
- b) ändra det antal röster som varje medlem har tilldelats,
- c) ändra förutsättningarna för att fatta beslut,
- d) förlänga grupperingens varaktighet utöver den tid som har bestämts i avtalet om att bilda grupperingen,
- e) ändra det belopp med vilket varje medlem eller vissa medlemmar skall bidra till grupperingens finansiering,
- f) ändra någon annan förpliktelse som åligger en medlem, om inte annat är bestämt i avtalet om att bilda grupperingen,
- g) vidta andra ändringar i avtalet om att bilda grupperingen än som anges i denna punkt, om inte annat är bestämt i avtalet.

3. Utom när denna förordning föreskriver att besluten skall fattas enhälligt, får i avtalet om att bilda grupperingen bestämmas det antal närvarande medlemmar och den röstmajori-

Artikel 20

tet som krävs för att besluten eller vissa av dessa skall kunna fattas. Om inte annat är bestämt i avtalet, skall besluten fattas enhälligt.

4. På initiativ av en företagsledare eller på begäran av en medlem skall företagsledarna sammankalla medlemmarna så att dessa kan fatta beslut.

Artikel 18

Varje medlem har rätt att få upplysningar av företagsledarna om grupperingens verksamhet samt att granska grupperingens böcker och affärshandlingar.

Artikel 19

1. En gruppering leds av en eller flera fysiska personer som utses i avtalet om att bilda grupperingen eller genom beslut av medlemmarna.

Till företagsledare i en gruppering kan inte utses någon som

- enligt den lagstiftning som gäller för honom,
- enligt den interna lagstiftningen i den stat där grupperingen har sitt säte,
- enligt ett avgörande av domstol eller annan myndighet som har beslutats eller erkänts inom en medlemsstat,

inte får tillhöra styrelsen eller direktionen i ett bolag, inte får leda ett företag eller inte får vara företagsledare i en europeisk ekonomisk intressegruppering.

2. En medlemsstat kan för grupperingar som enligt artikel 6 är intagna i den statens register föreskriva att en juridisk person får vara företagsledare, under förutsättning att denne till sina representanter utser en eller flera fysiska personer för vilka bestämmelserna i artikel 7 d skall gälla.

En medlemsstat som begagnar sig av den nu angivna möjligheten skall föreskriva att representanterna skall ha samma ansvar som företagsledarna.

Förbuden enligt punkt 1 gäller också för representanterna.

3. Förutsättningar för att utse och entlediga företagsledarna samt dessas befogenheter skall bestämmas i avtalet om att bilda grupperingen eller genom enhälligt beslut av medlemmarna.

1. Endast företagsledaren eller, om de är flera, var och en av dem företräder grupperingen mot tredje man.

När en företagsledare handlar på grupperingens vägnar förpliktar han denna mot tredje man även om hans handlingar faller utanför föremålet för grupperingens verksamhet, såvida inte grupperingen visar att tredje man kände till eller med hänsyn till omständigheterna inte kunde vara obekant med att handlingen föll utanför föremålet för grupperingens verksamhet; enbart offentliggörandet av den i artikel 5 c angivna uppgiften skall därvid inte anses tillräckligt som bevis.

En begränsning i företagsledarnas rätt att företräda grupperingen i avtalet om att bilda denna eller genom beslut av medlemmarna får inte åberopas mot tredje man, även om begränsningen har offentliggjorts.

2. I avtalet om att bilda grupperingen kan bestämmas att endast två eller flera företagsledare i förening får företräda denna. En sådan bestämmelse kan göras gällande mot tredje man enligt artikel 9.1 endast om den har offentliggjorts enligt artikel 8.

Artikel 21

1. Vinsten av en grupperings verksamhet skall anses som medlemmarnas egen vinst och delas mellan dem enligt vad som är bestämt i avtalet om att bilda grupperingen eller, om sådana bestämmelser saknas, i lika delar.

2. Grupperingens medlemmar skall bidra till att betala belopp varmed utgifterna överstiger inkomsterna enligt vad som är bestämt i avtalet om att bilda grupperingen eller, om sådana bestämmelser saknas, med lika delar.

Artikel 22

1. Varje medlem i en gruppering kan överlåta sin andel i denna eller en del av andelen till någon annan medlem eller till tredje man; överlåtelserna får verkan endast om grupperingens övriga medlemmar enhälligt har tillåtit denna.

2. En medlem kan endast med de övriga medlemmarnas enhälliga medgivande använda sin andel i grupperingen som säkerhet, om inte något annat är bestämt i avtalet om att bilda grupperingen. Innehavaren av en sådan säkerhet kan inte bli medlem på grund av säkerheten.

Artikel 23

En gruppering får inte rikta placeringserbjudanden till allmänheten.

Artikel 24

1. Medlemmarna svarar obegränsat solidariskt för alla grupperingens förbindelser. Följderna av detta ansvar bestäms av den nationella lagstiftningen.

2. Innan likvidationen av en gruppering är avslutad får grupperingens borgenärer inte väcka talan mot en medlem för att få betalt enligt punkt 1, om de inte först har anmodat grupperingen att betala och betalning inte har erlagts inom skälig tid.

Artikel 25

På brev, beställningssedlar och liknande handlingar skall följande tydligt anges:

- a) Grupperingens namn föregånget eller följt av orden "europeisk ekonomisk intressegruppering" eller förkortningen "EEIG", om inte orden eller förkortningen redan ingår i namnet.
- b) Orten för det register enligt artikel 6 i vilket grupperingen är införd och grupperingens registreringsnummer.
- c) Adressen för grupperingens säte.
- d) I förekommande fall att företagsledarna endast får handla i förening.
- e) I förekommande fall att grupperingen har trätt i likvidation enligt artikel 15, 31, 32 eller 36.

Varje enligt artikel 10 registrerat kontor skall på de nu nämnda handlingarna som härrör från kontoret lämna de angivna uppgifterna och motsvarande uppgifter som gäller kontorets egen registrering.

Artikel 26

1. Ett beslut att anta en ny medlem skall fattas enhälligt av medlemmarna.

2. Varje ny medlem svarar enligt artikel 24 för grupperingens förbindelser, inräknat sådana som har uppkommit i verksamheten före medlemmens inträde.

En medlem kan dock genom en bestämmelse i avtalet om att bilda grupperingen eller i inträdeshandlingen fritas från ansvar för förbindelser som har uppkommit före inträdet. En sådan bestämmelse kan göras gällande enligt artikel 9.1 mot tredje man, om den har offentliggjorts enligt artikel 8.

Artikel 27

1. En medlem får utträda ur en gruppering på de grunder som har bestämts i avtalet om att bilda denna eller efter samtycke av alla övriga medlemmar.

En medlem får vidare utträda om någon viktig grund föreligger för det.

2. En medlem kan uteslutas på de grunder som anges i avtalet om att bilda grupperingen och under alla förhållanden, om medlemmen väsentligt åsidosätter sina skyldigheter eller vållar eller hotar att vålla allvarliga störningar i grupperingens verksamhet.

En sådan uteslutning får ske endast genom ett domstolsavgörande efter gemensam ansökan av en majoritet av de övriga medlemmarna, om inte något annat är bestämt i avtalet om att bilda grupperingen.

Artikel 28

1. Ett medlemskap upphör när medlemmen avlider eller inte längre uppfyller de i artikel 4.1 angivna villkoren.

Dessutom kan en medlemsstat med hänsyn till sin lagstiftning om upplösning, likvidation, obestånd och betalningsinställelse bestämma att ett medlemskap skall upphöra vid tidpunkter som anges i den nämnda lagstiftningen.

2. Om en medlem avlider, kan någon annan inträda i grupperingen i den avlidnes ställe endast på de villkor som är bestämda i avtalet om att bilda grupperingen eller efter samtycke av alla övriga medlemmar.

Artikel 29

Så snart någon upphör att vara medlem skall företagsledarna underrätta de övriga medlemmarna om det; företagsledarna skall dessutom vidta de åtgärder som krävs enligt artiklarna 7 och 8. De sistnämnda åtgärderna får även vidtas av var och en som saken angår.

Artikel 30

Utom då avtalet att bilda grupperingen föreskriver något annat och med förbehåll för den rätt som någon kan ha förvärvat enligt artiklarna 22.1 och 28.2, skall grupperingen efter det att ett medlemskap har upphört fortsätta att bestå med de kvarvarande medlemmarna och på de villkor som är bestämda i avtalet om att bilda grupperingen eller som de sistnämnda medlemmarna enhälligt beslutar.

Artikel 31

1. En gruppering får upplösas genom ett beslut av medlemmarna om detta. Ett sådant beslut skall fattas enhälligt om inte något annat är bestämt i avtalet om att bilda grupperingen.

2. En gruppering skall upplösas genom ett beslut av medlemmarna, om

- a) tiden för grupperingens bestånd enligt avtalet om att bilda denna har löpt ut eller någon annan i avtalet angiven grund för upplösning föreligger, eller
- b) ändamålet med grupperingen har uppnåtts eller inte längre kan uppnås.

Varje medlem får ansöka om att rätten skall bestämma att upplösning skall ske, om medlemmarna ännu tre månader efter det att en i a eller b angiven omständighet har inträffat inte har beslutat om upplösning.

3. En gruppering skall även upplösas genom ett beslut av medlemmarna eller den kvarvarande medlemmen om de i artikel 4.2 angivna villkoren inte längre är uppfyllda.

4. Efter upplösning av en gruppering genom beslut av medlemmarna skall företagsledarna vidta de åtgärder som krävs enligt artiklarna 7 och 8. Dessa åtgärder får även vidtas av var och en som saken angår.

Artikel 32

1. På ansökan av den som saken angår eller en behörig myndighet skall rätten förordna att en gruppering skall upplösas om bestämmelserna i artikel 3, 12 eller 31.3 har åsidosatts, såvida inte rättelse vidtas innan rätten har avgjort ärendet.

2. På ansökan av en medlem får rätten förordna att en gruppering skall upplösas, om det föreligger en viktig grund för det.

3. En medlemsstat kan bestämma att rätten på ansökan av en behörig myndighet inom den staten får förordna att en gruppering med säte inom staten skall upplösas om grupperingen åsidosätter allmänna intressen inom staten, allt under förutsättning att det enligt statens lagstiftning är möjligt att på sådan grund upplösa registrerade bolag eller andra rättsliga enheter.

Artikel 33

Om någon upphör att vara medlem i en gruppering på annan grund än överlåtelse av rättigheter enligt artikel 22.1, skall värdet av den avgående medlemmens rättigheter och skyldigheter bestämmas med hänsyn till grupperingens förmögenhetsförhållanden vid tidpunkten för medlemskapets upphörande.

Värdet av en avgående medlems rättigheter och skyldigheter får inte bestämmas i förväg.

Artikel 34

Med den begränsning som anges i artikel 37.1 svarar en avgående medlem enligt artikel 24 för de förbindelser som har uppkommit genom grupperingens verksamhet före avgången.

Artikel 35

1. Avvecklingen av en gruppering skall ske genom likvidation.

2. Likvidationen och avslutningen av denna skall ske enligt nationell rätt.

3. Grupperingen behåller sin rättskapacitet enligt artikel 1.2 till dess likvidationen är avslutad.

4. Likvidatorerna skall vidta de åtgärder som avses i artiklarna 7 och 8.

Artikel 36

En gruppering omfattas av nationell lagstiftning om obestånd och betalningsinställelse. Enbart det förhållandet att ett rättsligt förfarande inleds mot en gruppering på grund av dennas obestånd eller betalningsinställelse får inte medföra att ett sådant förfarande inleds mot medlemmarna.

Artikel 37

1. En preskriptionstid på fem år räknat från offentliggörandet enligt artikel 8 av en medlems avgång gäller i stället för längre preskriptionstider i nationell lagstiftning i fråga om åtgärder mot den avgångne medlemmen med anledning av förbindelser som har uppkommit genom grupperingens verksamhet före avgången.

2. En preskriptionstid på fem år räknat från offentliggörandet enligt artikel 8 av avslutandet av en grupperings likvidation gäller i stället för längre preskriptionstider i nationell lagstiftning i fråga om åtgärder mot en medlem med anledning av förbindelser som har uppkommit genom grupperingens verksamhet.

Artikel 38

En behörig myndighet i en medlemsstat får förbjuda en gruppering att utöva verksamhet varigenom grupperingen åsidosätter allmänna intressen i den staten. Förbudet skall kunna prövas av domstol.

Artikel 39

1. Medlemsstaterna skall inrätta det eller de register som skall svara för registrering enligt artiklarna 6 och 10, samt meddela regler om registreringen. De skall bestämma hur handlingarna som avses i artiklarna 7 och 10 skall ges in. De skall se till att de handlingar och uppgifter som avses i artikel 8 offentliggörs i en lämplig officiell tidning inom den medlemsstat där grupperingen har sitt säte, samt får bestämma hur de handlingar och uppgifter som avses i artikel 8 c skall offentliggöras.

Medlemsstaterna skall vidare se till att var och en har möjlighet att vid det register som avses i artikel 6 respektive 10 ta del av de i artikel 7 angivna handlingarna och att, även med post, få fullständiga eller partiella kopior av dessa handlingar.

Medlemsstaterna får bestämma att avgifter skall erläggas för den verksamhet som avses i de två föregående styckena; avgifterna får dock inte överstiga de administrativa kostnaderna för verksamheten.

2. Medlemsstaterna skall se till att de upplysningar som enligt artikel 11 skall offentliggöras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* sänds till kontoret för de Europeiska gemenskapernas officiella publikationer inom en månad efter offentliggörandet i den officiella tidning som avses i punkt 1.

3. Medlemsstaterna skall bestämma lämpliga påföljder för underlåtenhet att iakttä föreskrifterna om offentliggörande i artiklarna 7, 8 och 10 och föreskrifterna i artikel 25.

Artikel 40

Endast medlemmarna skall beskattas för resultatet av en grupperings verksamhet.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 25 juli 1985.

Artikel 41

1. Medlemsstaterna skall före den 1 juli 1989 vidta de åtgärder som krävs av dem enligt artikel 39. De skall underätta kommissionen så snart åtgärderna har vidtagits.

2. För kännedom skall en medlemsstat underrätta kommissionen om vilka kategorier av fysiska personer, bolag och andra rättsliga enheter som medlemsstaten enligt artikel 4.4 har förbjudit att delta i en gruppering. Kommissionen skall underrätta de övriga medlemsstaterna om förbudet.

Artikel 42

1. När denna förordning har antagits skall en kontaktkommitté tillsättas under kommissionens överinseende. Kontaktkommitténs uppgift skall vara att

a) med förbehåll för artiklarna 169 och 170 i Romfördraget underlätta tillämpningen av förordningen genom regelbundet samråd, särskilt om praktiska problem i samband med tillämpningen,

b) vid behov ge kommissionen råd om tillägg till eller ändringar i förordningen.

2. Kontaktkommittén skall bestå av representanter för medlemsstaterna och kommissionen. En representant för kommissionen skall vara ordförande. Kommissionen skall tillhandahålla ett sekretariat.

3. Ordföranden skall sammankalla kommittén, antingen på eget initiativ eller på begäran av en medlem i kommittén.

Artikel 43

Denna förordning träder i kraft den tredje dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Den skall tillämpas från den 1 juli 1989 med undantag av artiklarna 39, 41 och 42 som skall tillämpas från förordningens ikraftträdande.

På rådets vägnar

J. POOS

Ordförande

Inom Europeiska gemenskapen (EG) gäller en förordning om europeiska ekonomiska intressegrupperingar (EEIG). Förordningen omfattas av EES-avtalet. I promemorian föreslås att förordningen skall gälla som svensk lag.

En europeisk ekonomisk intressegruppering (gruppering) har stora likheter med ett svenskt handelsbolag. En stor skillnad är dock att medlemmarna måste komma från minst två stater inom EES. En gruppering får bara vara av understödande karaktär i förhållande till medlemmarnas ekonomiska verksamhet. Ändamålet med en grupperings verksamhet skall vara att underlätta och utveckla medlemmarnas ekonomiska verksamhet, och inte att skapa vinst för grupperingen som sådan. Medlemmarna ansvarar obegränsat solidariskt för grupperingens skulder. En gruppering leds av en eller flera företagsledare, som också företräder grupperingen mot tredje man. Det är endast medlemmarna som beskattas för resultatet av grupperingens verksamhet. Förordningen innehåller också bestämmelser om bildande av en gruppering, registrering, beslutsfattande, grunder för upplösning, offentliggörande m.m.

En bestämmelse att förordningen om grupperingar skall gälla som svensk lag tas in i en ny lag, lagen om europeiska ekonomiska intressegrupperingar. Det blir då möjligt att bilda grupperingar med säte i Sverige. Lagen innehåller också vissa kompletterande bestämmelser till förordningen om grupperingar som Sverige skall eller kan besluta om.

Det föreslås bl.a. att den som är i konkurs eller som har ålagts näringsförbud inte skall kunna vara medlem i en gruppering med säte i Sverige. Företagsledaren för en sådan gruppering skall vara bosatt inom EES. Om det inte finns någon företagsledare som är bosatt i Sverige, skall grupperingen bemyndiga en i Sverige bosatt person att på grupperingens vägnar ta emot delgivning. Företagsledaren får inte vara underårig eller i konkurs, ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken eller ha ålagts näringsförbud. Reglerna om likvidation av handelsbolag skall i princip tillämpas även för likvidation av en gruppering som har sitt säte i Sverige. Om en sådan gruppering inte har en till registret anmäld behörig företagsledare, skall grupperingen kunna försättas i likvidation av domstol. Det samma skall gälla om grupperingen saknar något annat organ som skall finnas enligt avtalet om att bilda grupperingen. Om en medlem går i konkurs eller åläggs näringsförbud, skall denne omedelbart utträda ur grupperingen. Om så inte sker skall en domstol kunna besluta om likvidation. PRV skall föra ett register över grupperingar (EEIG-registret). PRV skall kunna förelägga företagsledaren att vid vite lämna in vissa handlingar m.m. och döma ut vitet.

I promemorian föreslås att lagen (1992:160) om utländska filialer inte skall omfatta grupperingar. En gruppering med säte i Sverige skall vara bokföringsskyldig här, även om den inte driver näringsverksamhet. Andra grupperingar skall vara bokföringsskyldiga för näringsverksamhet i Sverige och hålla bokföringen skild från grupperingens övriga bokföring. De regler om årsredovisning, redovisning i koncerner och revision som gäller för handelsbolag skall gälla även för grupperingar. En

grupperings firma får inte vara förväxlingsbar med en annan i EEIG-registret införd firma.

Prop. 1994/95:68
Bilaga 2

Slutligen föreslås att minst halva antalet av sådana likvidatorer i ett vanligt handelsbolag som inte är bolagsmän skall vara bosatta inom EES i stället för i Sverige.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1995.

1 Förslag till

Lag om europeiska ekonomiska intressegrupperingar

Härigenom föreskrivs följande.

Bestämmelser som enligt EES-avtalet skall gälla som svensk rätt

1 § Följande rättsakt inom Europeiska gemenskaperna (EG), som det hänvisas till i bilaga XXII till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet), skall gälla som svensk lag

Rådets förordning (EEG) nr 2137/85 av den 25 juli 1985 om europeiska ekonomiska intressegrupperingar (EEIG).

Den svenska texten till förordningen finns som bilaga till denna lag.

2 § De danska, engelska, finska, franska, grekiska, isländska, italienska, nederländska, norska, portugisiska, spanska, svenska och tyska texterna skall ha samma giltighet.

EES-anpassning av bestämmelserna

3 § När bestämmelserna i bilagan till denna lag innehåller begrepp eller hänvisar till förfaranden som är utmärkande för EG:s rättsordning skall bestämmelserna i följande protokoll tillämpas:

1. EES-avtalets protokoll 1 om övergripande anpassning
2. Protokoll 1 till avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningmyndighet och en domstol,
3. Protokoll 1 till avtalet om en ständig kommitté för EFTA-staterna.

Exempel på sådana begrepp och förfaranden är

- ingresser,
- adressaterna för EG:s rättsakter,
- hänvisning till territorier eller språk inom EG,
- hänvisning till inbördes rättigheter och skyldigheter för EG-medlemsstaterna, deras offentliga organ, företag och enskilda personer i dessa stater,
- hänvisningar till informations- och anmälningsförfarande.

Protokollen finns intagna i lagen (1992:1317) om ett europeiskt ekonomiskt samarbetsområde (EES).

Bestämmelser som kompletterar EEG-förordningen

4 § Den som är i konkurs får inte vara medlem i en intressegruppering som har sitt säte i Sverige. Att detsamma gäller den som är underkastad näringsförbud följer av 6 § lagen (1986:436) om näringsförbud.

5 § En medlem som omfattas av begränsningarna i 4 § i denna lag eller som har ålagts näringsförbud enligt 6 § lagen (1986:436) om näringsförbud skall omedelbart utträda ur intressegrupperingen.

6 § Bestämmelserna om likvidation av handelsbolag i 2 kap. 31 – 35 § första stycket och 36 – 45 §§ lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag skall tillämpas i fråga om en intressegruppering som har sitt säte i Sverige. En medlem i en intressegruppering skall därvid anses som bolagsman.

Prop. 1994/95:68
Bilaga 3

7 § Företagsledaren för en intressegruppering med säte i Sverige skall vara bosatt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om inte regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer i varje särskilt fall tillåter annat. Den som är underårig eller i konkurs eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken kan inte vara företagsledare. Att detsamma gäller den som är underkastad näringsförbud följer av 6 § lagen (1986:436) om näringsförbud.

Om det finns flera företagsledare skall samtliga uppfylla kraven i första stycket.

Om grupperingen inte har någon här i landet bosatt företagsledare skall grupperingen bemyndiga en i Sverige bosatt person att på grupperingens vägnar ta emot delgivning. Ett sådant bemyndigande får inte lämnas till någon som är underårig eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

8 § Om bestämmelsen i 5 § inte följs kan domstol, efter ansökan av den registreringsmyndighet som anges i 13 §, besluta att intressegrupperingen skall träda i likvidation. Detsamma skall gälla om en intressegruppering inte har en till EEIG-registret enligt 13 § anmäld behörig företagsledare eller annat organ som skall finnas enligt avtalet om att bilda intressegrupperingen.

Innan registreringsmyndigheten ansöker om likvidation skall den bereda intressegrupperingen tillfälle att inom en bestämd tidsfrist vidta åtgärder för att undvika likvidation. Tidsfristen får förlängas om det finns särskilda skäl för det.

Bokföring och revision

9 § En intressegruppering som inte har säte i Sverige är bokföringsskyldig för näringsverksamhet som bedrivs här. Bokföringen skall hållas skild från grupperingens bokföring i övrigt. Att en gruppering med säte i Sverige är bokföringsskyldig följer av 1 § bokföringslagen (1976:125).

10 § För intressegrupperingens bokföring och revision gäller, utöver vad som föreskrivits i 9 §, i tillämpliga delar detsamma som för ett svenskt handelsbolag.

Firma

11 § En intressegrupperings firma skall innehålla orden "europeisk ekonomisk intressegruppering" eller förkortningen "EEIG". Firman skall tydligt skilja sig från andra ännu bestående firmor som är införda

i EEIG-registret enligt 13 §. I övrigt finns bestämmelser om registreringen i firmalagen (1974:156).

Om intressegrupperingens firma skall registreras på två eller flera språk skall varje lydelse anges i avtalet om att bilda intressegrupperingen.

12 § I firmalagen (1974:156) finns bestämmelser om förbud mot användning av firma och om hävande av firmaregistrering.

Register över intressegrupperingar

13 § Registreringsmyndighet för intressegrupperingar är Patent- och registreringsverket.

Registreringsmyndigheten skall föra ett register (EEIG-registret) över

1. sådana intressegrupperingar som har sitt säte i Sverige och
2. sådana intressegrupperingar som inte har sitt säte i Sverige men som har ett huvud- eller avdelningskontor i Sverige.

Registreringsmyndigheten skall utan dröjsmål i Post- och Inrikes Tidningar offentliggöra vad som införs i EEIG-registret.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får bestämma hur uppgifter enligt artikel 8 c i EEG-förordningen skall offentliggöras.

Vite

14 § Registreringsmyndigheten kan vid vite förelägga företagsledaren eller ledamot av annat ledningsorgan som skall finnas enligt avtalet om att bilda intressegrupperingen att fullgöra skyldighet att

1. till myndigheten sända in handlingar eller uppgifter enligt artikel 7 eller 10 i EEG-förordningen, eller
2. på grupperingens brev, beställningssedlar och liknande handlingar ange de uppgifter som framgår av artikel 25 i EEG-förordningen.

Frågor om utdömande av vite provas av registreringsmyndigheten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

Häriigenom föreskrivs att 4, 6 och 19 §§ lagen (1986:436) om näringsförbud skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Har näringsverksamhet bedrivits av en juridisk person får, under de förutsättningar som anges i 1–3 §§, näringsförbud meddelas, i fråga om kommanditbolag: komplementär, annat handelsbolag: bolagsman, aktiebolag och försäkringsbolag: ledamot och suppleant i styrelsen samt verkställande direktör och vice verkställande direktör, ankaktiebolag, sparbank och ekonomisk förening: ledamot och suppleant i styrelsen, om denne begått brottet i näringsverksamheten eller innehade sin ställning när betalningen av skatt, tull eller avgift underläts eller den juridiska personen försattes i konkurs.

Har näringsverksamhet bedrivits av en juridisk person får, under de förutsättningar som anges i 1–3 §§, näringsförbud meddelas, i fråga om kommanditbolag: komplementär, annat handelsbolag: bolagsman, aktiebolag och försäkringsbolag: ledamot och suppleant i styrelsen samt verkställande direktör och vice verkställande direktör, bankaktiebolag, sparbank och ekonomisk förening: ledamot och suppleant i styrelsen, *européisk ekonomisk intressegrupp* med säte i Sverige: *företagsledare*, om denne begått brottet i näringsverksamheten eller innehade sin ställning när betalningen av skatt, tull eller avgift underläts eller den juridiska personen försattes i konkurs.

Första stycket gäller också den som i annan egenskap än där sägs faktiskt har utövat ledningen av en näringsverksamhet eller utåt har framträtt som ansvarig för en enskild näringsverksamhet.

6 §²

Den som är underkastad näringsförbud får inte

1. driva näringsverksamhet,

2. vara bolagsman i ett annat handelsbolag än kommanditbolag eller komplementär i ett kommanditbolag,

3. vara stiftare av ett aktiebolag, ett bankaktiebolag, en sparbank eller ett försäkringsbolag,

2. vara bolagsman i ett annat handelsbolag än kommanditbolag eller komplementär i ett kommanditbolag *eller medlem i en europeisk ekonomisk intressegrupp* med säte i Sverige,

¹Senaste lydelse 1987:628.

²Senaste lydelse 1992:165.

4. vara ledamot eller suppleant i styrelsen för ett aktiebolag, ett bankaktiebolag, en sparbank, ett försäkringsbolag, ett handelsbolag eller en ekonomisk förening eller en sådan ideell förening eller stiftelse som driver näringsverksamhet,

5. vara verkställande direktör eller vice verkställande direktör i ett aktiebolag eller ett försäkringsbolag,

6. i annan egenskap vara ställföreträdare för en sådan juridisk person som anges vid 4,

7. faktiskt utöva ledningen av en näringsverksamhet eller av en sådan juridisk person som är bokföringspliktig även om den inte driver näring,

8. äga så många aktier i ett aktiebolag, ett bankaktiebolag eller ett försäkringsaktiebolag att hans andel av röstetalet för samtliga aktier i bolaget överstiger femtio procent.

Beträffande verkställande direktör och vice verkställande direktör för en filial enligt lagen (1992:160) om utländska filialer m. m. och föreståndare för en verksamhet enligt samma lag finns bestämmelser om näringsförbud i den lagen.

Näringsförbud utgör inget hinder mot att sådan verksamhet bedrivs som innebär utövning av rättighet som avses i 2 kap. 1 § regeringsformen eller 1 kap. 1 §, 4 kap. 1 §, 6 kap. 1 § eller 13 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen eller 1 kap. 1 §, 3 kap. 1, 2 eller 8 § eller 10 kap. 1 § yttrandefrihetsgrundlagen.

19 §

Den som är underkastad näringsförbud eller tillfälligt näringsförbud får medges dispens för att driva en näringsverksamhet, in-
neha anställning eller uppdrag, vara delägare i ett handelsbolag eller äga vissa aktier. Rätten får föreskriva vad den som medges dispens har att iaktta då denna utnyttjas.

4. vara ledamot eller suppleant i styrelsen för ett aktiebolag, ett bankaktiebolag, en sparbank, ett försäkringsbolag, ett handelsbolag, *en europeisk ekonomisk intressegruppering* med säte i Sverige, eller en ekonomisk förening eller en sådan ideell förening eller stiftelse som driver näringsverksamhet,

5. vara verkställande direktör eller vice verkställande direktör i ett aktiebolag eller ett försäkringsbolag *eller företagsledare i en europeisk ekonomisk intressegruppering med säte i Sverige,*

Den som är underkastad näringsförbud eller tillfälligt näringsförbud får medges dispens för att driva en näringsverksamhet, in-
neha anställning eller uppdrag, vara delägare i ett handelsbolag *eller medlem i en europeisk ekonomisk intressegruppering med säte i Sverige* eller äga vissa aktier. Rätten får föreskriva vad den som medges dispens har att iaktta då denna utnyttjas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

3 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer

Prop. 1994/95:68
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag gäller formerna för näringsverksamhet som bedrivs i Sverige av utländska företag och utomlands bosatta svenska eller utländska medborgare.

För verksamhet som omfattas av lagen gäller även andra föreskrifter om näringsverksamhet i Sverige.

Lagen gäller inte europeiska ekonomiska intressegrupperingar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

Härigenom föreskrivs att 1 § bokföringslagen (1976:125) samt ikraftträdandebestämmelsen i paragrafens och ikraftträdandebestämmelsens lydelse enligt lagen (1994:000) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Näringsidkare är bokföringsskyldig enligt denna lag. Det samma gäller aktiebolag, handelsbolag och ekonomiska föreningar även om bolaget eller föreningen ej utövar näringsverksamhet. Förutsättningarna för att en stiftelse skall vara bokföringsskyldig framgår av stiftelselagen (1994:000) och lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse.

Näringsidkare är bokföringsskyldig enligt denna lag. Det samma gäller aktiebolag, handelsbolag, ekonomiska föreningar *och europeiska ekonomiska intressegrupperingar som har sitt säte i Sverige*, även om bolaget eller föreningen *eller intressegrupperingen* ej utövar näringsverksamhet. *Förutsättningarna för att en intressegrupp*ring som inte har sitt säte här skall vara bokföringsskyldig framgår av lagen (1994:000) om europeiska ekonomiska intressegrupperingar. Förutsättningarna för att en stiftelse skall vara bokföringsskyldig framgår av stiftelselagen (1994:000) och lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse.

Den som är skyldig att för inkomst av jordbruksfastighet föra räkenskaper enligt jordbruksbokföringslagen (1979:141) är ej bokföringsskyldig för inkomsten enligt denna lag. Hyr enskild person, dödsbo eller ideell förening ut byggnad eller del av byggnad föreligger bokföringsplikt på grund därav endast om verksamheten är att anse som hotell- eller pensionatrörelse eller omfattar mer än två lägenheter som regelmässigt uthyres och ej utgör del av egen bostad.

Staten, kommun, landstingskommun, kommunalförbund, församling och kyrklig samfällighet är ej bokföringsskyldiga enligt denna lag.

Bestämmelserna i 11 och 13–21 §§ behöver ej tillämpas av enskild näringsidkare i vars verksamhet de årliga bruttoomsättningssumman normalt understiger ett gränobelopp som motsvarar 20 gånger det basbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring som gäller under den sista månaden av räkenskapsåret.

¹ Senaste lydelse 1994:000.

Denna lag träder i kraft såvitt gäller de nya bestämmelserna om grupperingar den 1 januari 1995 och såvitt gäller de nya bestämmelserna om stiftelser den 1 januari 1996.

5 Förslag till
Lag om ändring i lagen (1980:1102) om handelsbolag och
enkla bolag

Prop. 1994/95:68
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 37 § lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

37 §¹

Är det sannolikt att likvidationen oskäligt uppehålls eller annars utförs på ett sådant sätt att en bolagsmans rätt därigenom äventyras, får domstol på ansökan av bolagsmannen förordna att likvidationen skall verkställas av en eller flera likvidatorer som utses av domstolen.

Ansökan skall göras hos rätten i den ort där bolaget har sitt hemvist. Ansökningen skall innehålla uppgift om samtliga bolagsmäns namn och adress. De bolagsmän som inte har deltagit i ansökningen skall delges denna på det sätt som är föreskrivet om stämning i tivistemål. De skall beredas tillfälle att yttra sig över ansökningen.

Bolagsman får utses till likvidator.

Likvidator får inte vara underårig eller i konkurs eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken. Minst halva antalet likvidatorer som inte är bolagsmän skall vara bosatta i Sverige, om inte regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer för ett särskilt fall tillåter något annat.

Likvidator får inte vara underårig eller i konkurs eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken. Minst halva antalet likvidatorer som inte är bolagsmän skall vara bosatta inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om inte regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer för ett särskilt fall tillåter något annat.

*Om bolaget inte har någon här i landet bosatt likvidator skall likvidatorerna utse en i Sverige bosatt person att på bolagets vägnar ta emot delgivning. Ett sådant be-
myndigande får inte lämnas till någon som är underårig eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.*

Myndighets beslut enligt fjärde stycket andra meningen överklagas hos regeringen genom besvär.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

¹ Senaste lydelse 1990:1299.

Följande remissinstanser har inkommit med synpunkter:

Hovrätten för Nedre Norrland
Malmö tingsrätt
Kammarrätten i Göteborg
Bokföringsnämnden
Riksåklagaren
Kommerskollegium
Finansinspektionen
Riksskatteverket
Rikspolisstyrelsen
Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet
Patent- och registreringsverket
Konkurrensverket
Närings- och teknikutvecklingsverket
Redovisningskommittén
Tjänstemännens centralorganisation
Svenska bankföreningen
Svenska Handelskammarförbundet
Sveriges Köpmannaförbund
Grossistförbundet Svensk Handel
Sveriges Ackordscentral
Sveriges industriförbund
Företagarnas Riksorganisation
Föreningen Auktoriserade Revisorer FAR
Svenska Revisorsamfundet SRS
Sveriges Redovisningskonsulters Förbund SRF
Sveriges Advokatsamfund
Handelshögskolan i Stockholm
Kooperativa Institutet

Följande remissinstanser har avstått från att yttra sig eller inte avhört i ärendet:

Redovisningsrådet
Landsorganisationen i Sverige
Sveriges Akademikers centralorganisation
Svenska arbetsgivareföreningen
Byggtreprenörerna
Sveriges försäkringsförbund
Finansbolagens förening
Svenska kommunförbundet

1 Förslag till lag om europeiska ekonomiska intressegrupperingar

Härigenom föreskrivs följande.

1 § I denna lag finns bestämmelser som kompletterar rådets förordning (EEG) nr 2137/85 av den 25 juli 1985 om europeiska ekonomiska intressegrupperingar (EEIG).

Medlemskap

2 § Den som är i konkurs får inte vara medlem i en intressegruppering som har sitt säte i Sverige. Att detsamma gäller den som är underkastad näringsförbud följer av 6 § lagen (1986:436) om näringsförbud.

3 § Den som är medlem i en intressegruppering med säte i Sverige och som försätts i konkurs eller som åläggs näringsförbud skall omedelbart utträda ur intressegrupperingen.

Företagsledare

4 § Företagsledaren för en intressegruppering med säte i Sverige skall vara bosatt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om inte regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer i varje särskilt fall tillåter annat. Den som är underårig eller i konkurs eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken får inte vara företagsledare. Att detsamma gäller den som är underkastad näringsförbud följer av 6 § lagen (1986:436) om näringsförbud.

Om det finns flera företagsledare, skall samtliga uppfylla kraven i första stycket.

Om grupperingen inte har någon här i landet bosatt företagsledare, skall grupperingen bemyndiga en i Sverige bosatt person att på grupperingens vägnar ta emot delgivning. Ett sådant bemyndigande får inte lämnas till någon som är underårig eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

Bokföring, årsredovisning och revision

5 § En intressegruppering är bokföringsskyldig enligt vad som föreskrivs i 1 § bokföringslagen (1976:125). En bokföringsskyldig intressegruppering som inte har sitt säte i Sverige skall för näringsverksamhet som bedrivs här ha en egen bokföring som är skild från grupperingens bokföring i övrigt.

Av lagen (1980:1103) om årsredovisning m.m. i vissa företag följer att en intressegruppering kan vara skyldig att upprätta årsredovisning m.m.

6 § Bestämmelserna om likvidation av handelsbolag i 2 kap. 31 - 45 §§ lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag skall tillämpas i fråga om en intressegruppering som har sitt säte i Sverige. En medlem i en intressegruppering skall därvid anses som bolagsman.

7 § Om bestämmelsen i 3 § inte följs skall tingsrätten, efter ansökan av den registreringsmyndighet som anges i 11 §, besluta att intressegrupperingen skall träda i likvidation. Detsamma gäller om en intressegruppering inte till det EEIG-register som avses i 11 § har anmält en behörig företagsledare eller något annat organ som skall finnas enligt avtalet om att bilda intressegrupperingen.

Innan registreringsmyndigheten ansöker om likvidation skall den ge intressegrupperingen tillfälle att inom en bestämd tid vidta åtgärder för att undvika likvidation. Tiden får förlängas om det finns särskilda skäl för det.

Firma

8 § En intressegrupperings firma skall innehålla orden "europeisk ekonomisk intressegruppering" eller förkortningen "EEIG". Firman skall tydligt skilja sig från andra ännu bestående firmor som är införda i det EEIG-register som avses i 11 §. I övrigt finns bestämmelser om registreringen i firmalagen (1974:156).

En intressegrupperings firma får registreras på två eller flera språk, endast om varje lydelse anges i avtalet om att bilda intressegrupperingen.

9 § I firmalagen (1974:156) finns bestämmelser om förbud mot användning av firma och om hävande av firmaregistrering.

Skadestånd

10 § Medlemmar och företagsledare i en intressegruppering med säte i Sverige är skadeståndsskyldiga mot grupperingen enligt vad som föreskrivs om bolagsmäns skadeståndsskyldighet mot bolaget i 2 kap. 14 och 15 §§ lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag.

Register över intressegrupperingar

11 § Registreringsmyndighet för intressegrupperingar är Patent- och registreringsverket.

Registreringsmyndigheten skall föra ett register (EEIG-registret) över

1. sådana intressegrupperingar som har sitt säte i Sverige, och
2. huvud- eller avdelningskontor i Sverige för sådana intressegrupperingar som inte har sitt säte i Sverige.

Registreringsmyndigheten skall utan dröjsmål i Post- och Inrikes Tidningar offentliggöra vad som införs i EEIG-registret.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, registreringsmyndigheten får bestämma hur uppgifter enligt artikel 8 c i EEG-förordningen skall offentliggöras samt meddela föreskrifter om avgifter i registreringsärenden.

Bestämmelser om avförande av firman ur registret sedan en dom om hävande av firmaregistring har vunnit laga kraft finns i firmalagen (1974:156).

Prop. 1994/95:68
Bilaga 5

12 § Om en sökande vid anmälan för registrering inte har följt vad som är föreskrivet om ansökan eller om det finns något annat hinder för bifall till ansökan, skall registreringsmyndigheten förelägga sökanden att inom en viss tid yttra sig eller göra en rättelse. Om föreläggandet inte följs, skall ansökan avskrivas. En upplysning om denna påföljd skall tas in i föreläggandet.

Finns det även efter det att yttrande har avgetts hinder för bifall till ansökan och har sökanden haft tillfälle att yttra sig över hindret, skall registrering vägras, om det inte finns anledning att ge sökanden ett nytt föreläggande.

13 § Om någon anmälan rörande en intressegruppering som registrerats i Sverige inte har kommit in till registreringsmyndigheten under de tio senaste åren, skall myndigheten på lämpligt sätt undersöka om grupperingen har upphört med sin verksamhet inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Detta skall ske genom brev till den i EEIG-registret angivna adressen samt genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar eller annan lämplig officiell tidning enligt artikel 39.1 i EEG-förordningen.

Om någon anmälan rörande ett sådant huvud- eller avdelningskontor som registrerats i Sverige inte har kommit in till registreringsmyndigheten under de tio senaste åren, skall myndigheten på lämpligt sätt undersöka om det fortfarande bedrivs någon verksamhet vid kontoret. Detta skall ske genom brev till den i EEIG-registret angivna adressen samt genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar.

Om det två månader efter kungörandet inte har klarlagts att intressegrupperingens eller huvud- eller avdelningskontorets verksamhet fortfarande utövas eller att den skall återupptas, skall registreringsmyndigheten avföra grupperingen eller kontoret ur EEIG-registret.

Verkan av offentliggörande

14 § I 18 kap. 3 § aktiebolagslagen (1975:1385) finns bestämmelser som utfärdats med stöd av de direktiv som anges i artikel 9.1 i EEG-förordningen.

15 § Registreringsmyndigheten kan vid vite förelägga företagsledaren eller en ledamot av något annat ledningsorgan som skall finnas enligt avtalet om att bilda intressegrupperingen att fullgöra skyldighet att

1. till myndigheten sända in handlingar eller uppgifter som anges i artikel 7 eller 10 i EEG-förordningen, eller
2. på grupperingens brev, beställningssedlar och liknande handlingar lämna de uppgifter som anges i artikel 25 i EEG-förordningen.

Frågor om att döma ut viten prövas av registreringsmyndigheten.

Överklagande

16 § Registreringsmyndighetens beslut att avskriva en anmälan eller att vägra registrering får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol inom två månader från beslutets dag. Detsamma gäller beslut enligt 13 § tredje stycket och 15 §.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

Härigenom föreskrivs att 4, 6 och 19 §§ lagen (1986:436) om näringsförbud skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Har näringsverksamhet bedrivits av en juridisk person får, under de förutsättningar som anges i 1–3 §§, näringsförbud meddelas, i fråga om kommanditbolag: komplementär, annat handelsbolag: bolagsman, aktiebolag och försäkringsbolag: ledamot och suppleant i styrelsen samt verkställande direktör och vice verkställande direktör, bankaktiebolag, sparbank och ekonomisk förening: ledamot och suppleant i styrelsen, om denne begått brottet i näringsverksamheten eller innehade sin ställning när betalningen av skatt, tull eller avgift underläts eller den juridiska personen försattes i konkurs.

Har näringsverksamhet bedrivits av en juridisk person får, under de förutsättningar som anges i 1–3 §§, näringsförbud meddelas, i fråga om kommanditbolag: komplementär, annat handelsbolag: bolagsman, aktiebolag och försäkringsbolag: ledamot och suppleant i styrelsen samt verkställande direktör och vice verkställande direktör, bankaktiebolag, sparbank och ekonomisk förening: ledamot och suppleant i styrelsen, *europaisk ekonomisk intressegrupp* med säte i Sverige: *företagsledare*, om denne begått brottet i näringsverksamheten eller innehade sin ställning när betalningen av skatt, tull eller avgift underläts eller den juridiska personen försattes i konkurs.

Första stycket gäller också den som i annan egenskap än där sägs faktiskt har utövat ledningen av en näringsverksamhet eller utåt har framträtt som ansvarig för en enskild näringsverksamhet.

6 §²

Den som är underkastad näringsförbud får inte

1. driva näringsverksamhet,
2. vara bolagsman i ett annat handelsbolag än kommanditbolag eller komplementär i ett kommanditbolag,

2. vara bolagsman i ett annat handelsbolag än kommanditbolag eller komplementär i ett kommanditbolag *eller medlem i en europeisk ekonomisk intressegrupp* med säte i Sverige,

¹Senaste lydelse 1987:628

²Senaste lydelse 1992:165

3. vara stiftare av ett aktiebolag, ett bankaktiebolag, en sparbank eller ett försäkringsbolag,
4. vara ledamot eller suppleant i styrelsen för ett aktiebolag, ett bankaktiebolag, en sparbank, ett försäkringsbolag, ett handelsbolag eller en ekonomisk förening eller en sådan ideell förening eller stiftelse som driver näringsverksamhet,
5. vara verkställande direktör eller vice verkställande direktör i ett aktiebolag eller ett försäkringsbolag,
6. i annan egenskap vara ställföreträdare för en sådan juridisk person som anges vid 4,
7. faktiskt utöva ledningen av en näringsverksamhet eller av en sådan juridisk person som är bokföringspliktig även om den inte driver näring,
8. äga så många aktier i ett aktiebolag, ett bankaktiebolag eller ett försäkringsaktiebolag att hans andel av röstetalet för samtliga aktier i bolaget överstiger femtio procent.

4. vara ledamot eller suppleant i styrelsen för ett aktiebolag, ett bankaktiebolag, en sparbank, ett försäkringsbolag, ett handelsbolag, *en europeisk ekonomisk intressegruppering med säte i Sverige*, eller en ekonomisk förening eller en sådan ideell förening eller stiftelse som driver näringsverksamhet,

5. vara verkställande direktör eller vice verkställande direktör i ett aktiebolag eller ett försäkringsbolag *eller företagsledare i en europeisk ekonomisk intressegruppering med säte i Sverige*,

Beträffande verkställande direktör och vice verkställande direktör för en filial enligt lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. och föreståndare för en verksamhet enligt samma lag finns bestämmelser om näringsförbud i den lagen.

Näringsförbud utgör inget hinder mot att sådan verksamhet bedrivs som innebär utövning av rättighet som avses i 2 kap. 1 § regeringsformen eller 1 kap. 1 §, 4 kap. 1 §, 6 kap. 1 § eller 13 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen eller 1 kap. 1 §, 3 kap. 1, 2 eller 8 § eller 10 kap. 1 § yttrandefrihetsgrundlagen.

19 §

Den som är underkastad näringsförbud eller tillfälligt näringsförbud får medges dispens för att driva en näringsverksamhet, inneha anställning eller uppdrag, vara delägare i ett handelsbolag eller äga vissa aktier. Rätten får föreskriva vad den som medges dispens har att iakttä då denna utnyttjas.

Den som är underkastad näringsförbud eller tillfälligt näringsförbud får medges dispens för att driva en näringsverksamhet, inneha anställning eller uppdrag, vara delägare i ett handelsbolag *eller medlem i en europeisk ekonomisk intressegruppering med säte i Sverige* eller äga vissa aktier. Rätten får föreskriva vad den som medges dispens har att iakttä då denna utnyttjas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.

Prop. 1994/95:68
Bilaga 5

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag gäller formerna för näringsverksamhet som bedrivs i Sverige av utländska företag och utomlands bosatta svenska eller utländska medborgare.

För verksamhet som omfattas av lagen gäller även andra föreskrifter om näringsverksamhet i Sverige.

Lagen gäller inte europeiska ekonomiska intressegrupperingar.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

Härigenom föreskrivs att 1 § bokföringslagen (1976:125)¹ samt ikraftträdandebestämmelsen i paragrafens och ikraftträdandebestämmelsens lydelse enligt lagen (1994:1226) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Näringsidkare är bokföringsskyldig enligt denna lag. Detsamma gäller aktiebolag, handelsbolag och ekonomiska föreningar även om bolaget eller föreningen ej utövar näringsverksamhet. Förutsättningarna för att en stiftelse skall vara bokföringsskyldig framgår av stiftelselagen (1994:1220) och lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse.

Näringsidkare är bokföringsskyldig enligt denna lag. Detsamma gäller aktiebolag, handelsbolag, ekonomiska föreningar *samt sådana europeiska ekonomiska intressegrupperingar som har sitt säte i Sverige*, även om bolaget eller föreningen *eller intressegrupperingen inte* utövar näringsverksamhet. Förutsättningarna för att en stiftelse skall vara bokföringsskyldig framgår av stiftelselagen (1994:1220) och lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse.

Den som är skyldig att för inkomst av jordbruksfastighet föra räkenskaper enligt jordbruksbokföringslagen (1979:141) är ej bokföringsskyldig för inkomsten enligt denna lag. Hyr enskild person, dödsbo eller ideell förening ut byggnad eller del av byggnad föreligger bokföringsplikt på grund därav endast om verksamheten är att anse som hotell- eller pensionatrörelse eller omfattar mer än två lägenheter som regelmässigt uthyres och ej utgör del av egen bostad.

Staten, kommun, landstingskommun, kommunalförbund, församling och kyrklig samfällighet är ej bokföringsskyldiga enligt denna lag.

Bestämmelserna i 11 och 13-21 §§ behöver ej tillämpas av enskild näringsidkare i vars verksamhet den årliga bruttoomsättningssumman normalt understiger ett gränslöpp som motsvarar 20 gånger det basbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring som gäller under den sista månaden av räkenskapsåret.

¹ Lagen omtryckt 1993:57.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

Denna lag träder i kraft i fråga om de nya bestämmelserna om stiftelser den 1 januari 1996 och i övrigt den 1 januari 1995.

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 37 § lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

37 §¹

Är det sannolikt att likvidationen oskäligt uppehålls eller annars utförs på ett sådant sätt att en bolagsmans rätt därigenom äventyras, får domstol på ansökan av bolagsmannen förordna att likvidationen skall verkställas av en eller flera likvidatorer som utses av domstolen.

Ansökan skall göras hos rätten i den ort där bolaget har sitt hemvist. Ansökningen skall innehålla uppgift om samtliga bolagsmäns namn och adress. De bolagsmän som inte har deltagit i ansökningen skall delges denna på det sätt som är föreskrivet om stämning i tvistemål. De skall beredas tillfälle att yttra sig över ansökningen.

Bolagsman får utses till likvidator.

Likvidator får inte vara underårig eller i konkurs eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken. Minst halva antalet likvidatorer som inte är bolagsmän skall vara bosatta i Sverige, om inte regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer för ett särskilt fall tillåter något annat.

Likvidator får inte vara underårig eller i konkurs eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken. Minst halva antalet likvidatorer som inte är bolagsmän skall vara bosatta inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om inte regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer för ett särskilt fall tillåter något annat.

Om bolaget inte har någon här i landet bosatt likvidator, skall likvidatorerna bemyndiga en i Sverige bosatt person att på bolagets vägnar ta emot delgivning. Ett sådant bemyndigande får inte lämnas till någon som är underårig eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

Myndighets beslut enligt fjärde stycket andra meningen överklagas hos regeringen genom besvär.

Myndighets beslut enligt fjärde stycket andra meningen överklagas hos regeringen.

¹ Senaste lydelse 1990:1299.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995.

Närvarande: f.d. regeringsrådet Bertil Voss, justitierådet Edvard Nilsson, regeringsrådet Hans Ragnemalm.

Enligt en lagrådsremiss den 13 oktober 1994 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om europeiska ekonomiska intressegrupperingar,
2. lag om ändring i lagen (1986:436) om näringsförbud,
3. lag om ändring i lagen (1992:160) om utländska filialer,
4. lag om ändring i lagen (1994:1226) om ändring i bokföringslagen (1976:125),
5. lag om ändring i lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Cecilia Bergman.

Förslagen föranleder följande yttrande av *Lagrådet*.

Förslaget till lag om europeiska ekonomiska intressegrupperingar

Inledande synpunkter

I lagrådsremissen framhålls att, om Sverige blir medlem i EU, EEG-förordningen kommer att gälla som svensk lag utan något särskilt införlivande. Lagrådet förutsätter att, om Sverige inte blir medlem i EU, förordningen kommer att införlivas med svensk rätt.

Lagrådet utgår vidare från att förslag till de ändringar i skattereglerna som kan behövas för att reglerna skall stå i överensstämmelse med EEG-förordningen läggs fram i sådan tid att dessa lagändringar kan träda i kraft samtidigt med de lagar som föreslås i lagrådsremissen.

6 §

Enligt artikel 1.2 i EEG-förordningen kan en intressegruppering från dagen för registreringen i eget namn förvärva rättigheter och ikläda sig skyldigheter av alla slag, ingå avtal eller vidta andra rättshandlingar samt föra talan inför domstolar eller andra myndigheter. Enligt artikel 35.1 skall avvecklingen av en gruppering ske genom likvidation. Likvidationen och dess avveckling skall enligt artikel 35.2 ske enligt nationell rätt. I artikel 35.3 föreskrivs att grupperingen behåller sin rättskapacitet enligt artikel 1.2 till dess likvidationen är avslutad.

Enligt förevarande paragraf skall bestämmelserna om likvidation i 2 kap. 31–45 §§ lagen om handelsbolag och enkla bolag (HBL) tillämpas i fråga om en intressegruppering som har sitt säte i Sverige. För det fall att antalet medlemmar i en sådan gruppering har gått ned till en och grupperingen har trätt i likvidation följer av hänvisningen till 2 kap. 35 § första stycket att en rättshandling får vidtas för grupperingens räkning endast i den mån det behövs för en ändamålsenlig avveckling

eller för att de anställda skall få skälig tid för att skaffa ny anställning. Denna begränsning i rätten att vidta rättshandlingar för grupperingens räkning kan synas stå i strid med artiklarna 1.2 och 35.3.

Huvudregeln vid likvidation av en gruppering och vid likvidationens avslutning är att nationell rätt skall tillämpas. Medlemsstaterna får dock inte tillämpa eller anta lagar eller förordningar som strider mot bl.a. syftet med EEG-förordningen (sjuttonde stycket i förordningens ingress). Syftet med att bilda en intressegruppering är, såsom det framgår av förordningsingressens första och femte stycken, att medlemmarna skall kunna samarbeta effektivt över gränserna och att de skall beredas möjlighet att förbättra sina egna resultat. Dessa grundläggande förutsättningar för en grupperings verksamhet föreligger inte längre, när grupperingen har trätt i likvidation. Verksamheten måste då inriktas på en snar och ändamålsenlig avveckling med iakttagande av de anställdas intressen. Givetvis måste grupperingen under likvidationen kunna vidta alla de åtgärder som främjar en sådan avveckling.

Lagrådet kan mot denna bakgrund inte finna att en sådan begränsning av en intressegrupperings möjligheter att vidta rättshandlingar och andra åtgärder, som enligt 2 kap. 35 § första stycket HBL gäller för handelsbolag, skulle strida mot förordningens syfte. Bestämmelserna i artiklarna 1.2 och 35.3 i förordningen bör kunna ges den innebörden att grupperingens rättigheter och skyldigheter under likvidationen avser sådana åtgärder som främjar likvidationens avveckling.

Av hänvisningen till 2 kap. 35 § andra stycket HBL följer att en rättshandling, som är otillåten enligt paragrafens första stycke, får åberopas mot grupperingen av den mot vilken rättshandlingen företogs endast om denne varken kände till eller borde ha känt till de omständigheter som medförde att rättshandlingen var otillåten. Såvitt gäller medkontrahentens goda tro i fråga om likvidationen strider denna bestämmelse mot den reglering som enligt artikel 9.1 gäller för grupperingar och som i svensk rätt – enligt vad Lagrådet utvecklar i kommentaren till 14 § – följer av 18 kap. 3 § första och andra styckena aktiebolagslagen. När det däremot gäller medkontrahentens goda tro i fråga om övriga omständigheter som medförde att rättshandlingen är otillåten, dvs. att den inte behövs för en ändamålsenlig avveckling eller för att de anställda skall få skälig tid för att skaffa ny anställning, synes någon kollision inte uppkomma mellan bestämmelsen och EEG-förordningen.

Med hänsyn till det anförda föreslår Lagrådet att 6 § ges följande lydelse:

"Bestämmelserna om likvidation av handelsbolag i 2 kap. 31–45 §§ lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag skall, såvitt gäller 2 kap. 35 § andra stycket med beaktande av bestämmelsen i 14 § om verkan av offentliggörande, tillämpas i fråga om en intressegruppering som har sitt säte i Sverige. En medlem i en intressegruppering skall därvid anses som bolagsman."

14 §

Av förevarande paragraf, sammanställd med rubriken till den, framgår att bestämmelser om verkan av offentliggörande finns i 18 kap. 3 §

första och andra styckena aktiebolagslagen. Avsikten är uppenbarligen att dessa bestämmelser skall tillämpas inte bara – enligt deras lydelse – på uppgifter i aktiebolagsregistret utan även på uppgifter i det EEIG-registret som föreskrivs i 11 § i det remitterade lagförslaget. Enligt Lagrådets mening bör detta framgå av lagtexten. Något hinder mot ett sådant förtydligande kan inte anses följa av EG-rätten. Lagrådet föreslår därför att paragrafen ges följande lydelse:

"Beträffande verkan av offentliggörande enligt denna lag tillämpas de bestämmelser om verkan av offentliggörande vilka med stöd av det direktiv som anges i artikel 9.1 i EEG-förordningen har meddelats i 18 kap. 3 § första och andra styckena aktiebolagslagen (1975:1385)."

15 §

I lagrådsremissen föreslås att registreringsmyndigheten, dvs. PRV, skall kunna vid vite förelägga företagsledaren etc. att fullgöra skyldighet att dels till det vid myndigheten förda EEIG-registret sända in handlingar och uppgifter enligt vad som föreskrivs i artiklarna 7 och 10 i EEG-förordningen, dels förse grupperingens brev m.m. med vissa uppgifter enligt vad som anges i artikel 25 i samma förordning. PRV skall enligt förslaget också tilläggas befogenheten att själv döma ut försuttna viten.

Lagrrådet har inga invändningar mot att vitesinstitutet väljs som sanktionsform i detta sammanhang. Att PRV är den myndighet som skall besluta om vitesföreläggande är då närmast självklart, och inte heller finns anledning att anmärka mot att företagsledaren i första hand anges som föreläggandets adressat. Vad som däremot kan ifrågasättas är dels lämpligheten av att myndigheten själv skall kunna döma ut försuttna viten, dels – om denna ordning ändå godtas – utformningen av den bestämmelse (15 § andra stycket) där detta avses komma till uttryck.

Som primärt skäl för att PRV skall kunna både förelägga och döma ut vite anges i remissen (s. 59) att en sådan ordning förefaller effektiv. De motstående rättssäkerhetsskäl som också gör sig gällande berörs inte alls.

Lagrrådet vill i sammanhanget erinra om den diskussion som förekom i samband med antagandet av lagen (1985:206) om viten. Genom viteslagen övergavs det äldre system enligt vilket den myndighet som meddelat vitesföreläggandet hade att vända sig till allmän åklagare med begäran om att denne skulle väcka talan vid allmän domstol om utdömande av försuttet vite. Lagrådet hade vid behandlingen av det ärendet allvarliga betänkligheter – grundade på de nära beröringspunkterna mellan ådömande av straff och utdömande av vite – mot att den föreläggande myndigheten själv skulle väcka talan om vitets utdömande och mot att talan skulle prövas av länsrätt i stället för av allmän domstol (se prop. 1984/85:96 s. 87 f.). Vid utskottsbehandlingen framfördes motsvarande invändningar och förslaget tillstyrktes med minsta möjliga majoritet (se JuU 1984/85:22).

I förhållande till viteslagens system för utdömande av vite, som således mött på rättssäkerhetsskäl baserat motstånd, markerar den i det nu remitterade förslaget anvisade ordningen en ytterligare lägre ambitions-

nivå. Sakliga skäl talar för att försuttet vite bör utdömas av länsrätt på ansökan av PRV enligt det förfarande som anvisas i viteslagen.

Mot att nu välja en sådan lösning kan emellertid invändas att PRV, som påpekats i lagrådsremissen, enligt aktiebolags- och föreningslagstiftningen har rätt att själv döma ut av verket förelagda viten av liknande slag. Det synes lämpligt att härvidlag välja en enhetlig metod. Då en mera generell översyn av regelsystemet på denna punkt inte kan ske inom ramen för detta lagstiftningsärende kan Lagrådet därför acceptera förslaget som en temporär lösning.

Den lagbestämmelse varigenom PRV:s dubbla roll skall komma till uttryck – 15 § andra stycket – bör emellertid enligt Lagrådets mening utformas på ett klarare och mera konkret sätt. Det centrala är inte att PRV har att ta ställning till "frågor om att döma ut viten" utan att myndigheten tilläggs befogenheten att själv döma ut försuttna viten, som förelagts med stöd av första stycket. Efter tidigare använd modell (jfr t.ex. 21 § andra stycket lagen, 1986:765, med instruktion för riksdagens ombudsmän) – men med uteslutande av ordet "försuttet", som ger uttryck för en grundläggande men närmast självklar förutsättning för att vite skall få utdömas – föreslår Lagrådet följande enkla lösning: "Registreringsmyndigheten får döma ut vite".

Övriga förslag

Lagrrådet lämnar förslagen utan erinran.

Förteckning över artiklar i EEG-förordningen som föranlett särskilda lagstiftningsåtgärder och/eller kommentarer i propositionen.

Prop. 1994/95:68
Bilaga 7

Förteckningen tar inte upp den allmänna beskrivningen av artiklarna i avsnitt 5 i propositionen.

Artikel i EEIG- förordn	EEIG- lagen	Kommentarer i propositionen
1.1		
1.2		
1.3	-	7.2
2.1		
2.2		
3.1		
3.2		
4.1		
4.2		
4.3	-	7.3
4.4	2 §	7.4
5		
6		
7		
8		
9.1	14 §	6
9.2		
10		
11		
12		
13		
14.1		
14.2		
14.3		
14.4	-	7.6
15.1		
15.2		
15.3		
16.1		
16.2		
17.1		
17.2		
17.3		
17.4		
18		
19.1	4 §	7.5

19.2	-	7.5
19.3		
20.1		
20.2		
21.1		
21.2		
22.1		
22.2		
23		
24.1		
24.2		
25		
26.1		
26.2		
27.1		
27.2		
28.1		
28.2		
29		
30		
31.1		
31.2		
31.3		
31.4		
32.1		
32.2		
32.3	7 §	7.9
33		
34		
35.1		
35.2	6 §	7.7
35.3		
35.4		
36	-	7.8
37.1		
37.2		
38	-	7.10
39.1	11 §	7.11
39.2		
39.3	15 §	7.12
40		
41.1		
41.2		
42.1		
42.2		
42.3		
43		

Förteckning över namn och förkortningar på grupperingar på de olika språken inom EES.

Prop. 1994/95:68
Bilaga 8

Danska: europæisk økonomisk firmagruppe – EØFG,
Holländska: Europees economisch samenwerkingsverband – EESV,
Franska: groupement européen d'intérêt économique – GEIE,
Tyska: Europäische wirtschaftliche Interessenvereinigung – EWIV,
Grekiska: *εθνωπαικό σ ομίλος οικονομικοθ' σκοποθ'* – EOOS,
Italienska: gruppo europeo di interesse economico – GEIE,
Portugisiska: agrupamento europeu de interesse económico – AEIE,
Spanska: agrupación europea de interés económico – AEIE,
Engelska: European Economic Interest Grouping – EEIG,
Norska: europeiske økonomiske foretaksgrupper – EØFG,
Finska: eurooppalaisesta taloudellisesta etuyhtymästä – ETEY,
Isländska: evrópsk fjárhagsleg hagsmunafélög – EFH,
Svenska: europeiska ekonomiska intressegrupperingar – EEIG

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 1 november 1994

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande och statsråden Sahlin, Hjelm-Wallén, Peterson, Hellström, Thalén, Freivalds, Wallström, Persson, Tham, Schori, Blomberg, Heckscher, Hedborg, Andersson, Winberg, Uusmann, Nygren, Ulvskog, Sundström, Johansson.

Föredragande: statsrådet Freivalds

Regeringen beslutar proposition 1994/95:68 Europeiska Ekonomiska Intressegrupperingar (EEIG).

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upp- häver eller upprepar ett normgivnings- bemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG- regler
Lagen om europeiska ekonomiska intresse- grupperingar (1994:000)	11 § 4 st	385R2137
